

ŽELEZAR

JESENICE, 5. JULIJA 1985

ŠTEVILKA 26 • XXXIV

DAN BORCA — OB 40. OBLETNICI OSVOBODITVE

Preteklo je 44 let, odkar se je s prvim strelom proti okupatorju začel oborožen boj narodov Jugoslavije, štiri leta trajajoč neizprosni boj, ki je terjal skoraj dva milijona življenj in ki se je končal z osvoboditvijo in porazom nacifašizma. Skupno s fašističnimi okupatorji so bili poraženi tudi pripadniki stare monarhije. Z osvoboditvijo, katere štiridesetletnico praznujemo, smo pričeli tudi z izgradnjo naše socialistične samoupravne družbe. Dan borca tako ni samo praznik borcev, temveč praznik vseh delovnih ljudi širom Jugoslavije.

Praznovanja in prireditve ob pomembnejših dogodkih iz naše polpretekle zgodovine so namenjena obujanju spominov na tiste čase, ko so naši ljudje z orožjem v roki krojili svojo usodo, ko niso pomišljali na žrtve in mnogokrat v brezupnih okoliščinah reševali svoje naloge v skupni borbi. Kljub modernim oboroženim in izurjenim okupatorskim armadam se je razvila partizanska narodnoosvobodilna vojska, ki je imela na tem področju v drugi svetovni vojni izredno pomembno vlogo. Niso je mogle zlomiti sovražno ofenzive, niti krvave sankcije nad ljudmi, ki so sodelovali z njo. Svoboda in nova socialistična družba sta rezultat borbenosti, upornosti in žrtvovanja naših ljudi med NOB.

Štirideset let dela v svobodi lahko proslavimo z velikimi uspehi. Lahko se pohvalimo z uspehi v izgradnji socialističnega samoupravnega sistema, v industrijski izgradnji, v socialni in zdravstveni politiki in v uveljavljanju miroljubne politike neuvrščenosti v svetu. Na tej naši poti pa smo naredili tudi velike napake, katerih posledice so prav zdaj občutne in smo jih deležni vsi. Reševanje sedanjih težav ne more biti v iskanju krivcev in spremembi sistema. Odpraviti moramo napake znotraj sistema in se boriti za uveljavljanje samoupravljanja. Ob težavah, ki jih imamo, naši notranji in zunanji sovražniki dvigujejo glave in poskušajo razvrednotiti pridobitve NOB in poveljne uspehe.

Ne moremo dovoliti izgube težko in z žrtvami doseženih pridobitev in sprememb političnega sistema. Za reševanje sedanjih težav je potrebna akcija in ne brezplodna razprava. Obračunati moramo z birokratskim vodenjem in utrditi odločanje preko delegacij in samoupravnih organov. Kadrovati moramo prave ljudi na odgovorna mesta v družbenopolitičnih organizacijah, upravnih organih in v gospodarstvu ter zaostri odgovornost. Prav vsi se moramo zavedati svojih dolžnosti na delovnih mestih in v življenju v družbenih skupnostih. Borci NOV še nismo spregli in bomo kljub starosti sodelovali po svojih močeh.

Ob praznovanju Dneva borca in 40-letnice osvoboditve naj nam bodo spomini na NOB napotilo, kako naj se uspešno borimo za doseg svojih ciljev. Nobena situacija ni tako brezupna in brezizhodna, da je z odločnostjo in borbenostjo ne bi mogli rešiti.

Vsem delovnim ljudem in občanom čestitamo ob praznovanju in želimo obilo uspehov v njihovem prizadevanju pri delu in nadaljnjem razvoju.

Občinski odbor
ZZB NOV Jesenice

SPREJEMALI BOMO USMERITVE ŽELEZARNE JESENICE ZA NASLEDNJE SREDNJEROČNO OBDOBJE 1986—1990

V marcu letošnjega leta je bil v javni razpravi osnutek dolgoročnih usmeritev Železarne Jesenice v obdobju 1986—2000. Pripombe samoupravnih delovnih skupin so bile usklajene na delavskih svetih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. 27. marca je tudi delavski svet Železarne sprejel dolgoročne usmeritve in imenoval izvedbeno skupino za pripravo dolgoročnega plana.

V okviru sprejetih dolgoročnih usmeritev, ki določajo strategijo razvoja delovne organizacije za naslednjih petnajst let, so izdelane smernice in elementi za pripravo srednjeročnega plana Železarne Jesenice. Z njimi opredeljujemo skupne cilje in naloge razvojne politike Železarne za obdobje 1986—90. Pri tem izhajamo iz usmeritev razvoja gospodarstva in samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, ki jih kot temeljni nosilci planiranja sprejemamo v okviru občinskih in republiških smernic za pripravo srednjeročnih planov. Kot strokovne podlage nam služijo analize doseženih rezultatov v letih 1976—84 in analize razvojnih možnosti do leta 1990 oz. 2000.

Medsebojna odvisnost temeljnih organizacij in delovnih skupnosti v Železarni pogojuje skupno oblikovanje smernic za pripravo srednjeročnega plana, vendar tako, da so razvidne tudi usmeritve posameznih temeljnih organizacij. Na osnovi enotnih smernic bodo torej temeljne organizacije pripravile predloge svojih temeljev srednjeročnega plana.

Smernice in elementi za pripravo srednjeročnega plana Železarne Jesenice za obdobje 1986—90 bodo sprejemali delavski svet temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in delovne organizacije v juliju, temelje plana kot najpomembnejši planski dokument bomo sprejemali jeseni z referendumom.

Vsebinska smernica opredeljuje razvoj temeljnih poslovnih funkcij in področij, ki vplivajo na rezultate poslovanja; to so proizvodnja, kadri, komercialna, finance, organiziranost, informatika, samoupravljanje. Predvidene aktivnosti na vseh teh področjih so podrejene ključnim ciljem našega razvoja — doseči kontinuiran razvoj Železarne, večjo dohodkovno uspešnost in izboljšanje življenjskega standarda zaposlenih.

Prvi korak k uresničevanju teh ciljev je narejen s pričetkom izgradnje Jeklarne 2, ki pogojuje nadaljnji razvoj Železarne Jesenice. Glavni del vseh naših aktivnosti bo usmerjen k uresničevanju te pomembne in zahtevne investicije. Kot nadomestilo za obstoječi postopek izdelave jekla bo omogočala ohranitev dosedanjega obsega proizvodnje, prestrukturiranje v višji proizvodni asortiment in zadovoljitev zahtev tržišča. Proizvodnja jekla bo v pogledu ekonomike (stroški, izplen) na nivoju, ki bo omogočal vključevanje v mednarodno delitev dela.

Vzporedno z razvojem tehnologije bodo potrebne korenite spremembe tudi na vseh ostalih področjih našega delovanja, predvsem pri povečanju naše učinkovitosti, izkoriščanju notranjih rezerv ter izboljšanju organizacije in odnosa do dela.

Začrtane cilje bomo lahko dosegli le z zavzetostjo vseh članov kolektiva ob istočasnem povečanju znanja in ustvarjalnosti.

Komisija za pripravo srednjeročnega plana
Železarne Jesenice

Prvi delovni dan na MDA Jesenice '85 (foto I. Kučina)

KONFERENCE DELEGACIJ V JUNIJU

V juniju so aktivnosti za SIS družbenih dejavnosti potekale prek sej konferenc delegacij za SIS za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za SIS za raziskovalno dejavnost, za SIS za zdravstvo in prek seje konference delegatov za Klub samoupravljalcev Jesenice.

Na seji konference delegacij za SIS pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki je bila 18. junija, so delegati največ pozornosti namenili obravnavi delovnega gradiva sprememb in dopolnitev statuta skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji. Pri poglavju: Upoštevanje osebnega dohodka, doseženega z delom preko polnega delovnega časa, v pokojninsko osnovo brez preračunavanja na polni delovni čas so bili navedeni variantni predlogi, in sicer:

- sprememba 21. člena statuta v smislu črtanja določbe o preračunavanju osebnega dohodka na polni delovni čas z dodatkom, da se navedeni del osebnega dohodka upošteva v celoti, brez preračuna na polni delovni čas,

- določilo 21. člena ostane nespremenjeno,

- problematika naj bi se uredila z zakonom.

Pred obravnavo so se delegati seznanili z mnenjem strokovne službe Železarne in menili, da je glede na aktivnost in zahteve strokovnih služb, družbenopolitičnih organizacij ter celotnega kolektiva naše delovne organizacije nujno, da se navedeni problem obravnava v smislu predlagane prve variante, ki vseka kor pomeni višjo raven pokojnin naših delavcev ob odhodu v pokoj.

Druge večja sprememba je bila sprememba 65. člena (nadomestilo osebnega dohodka delovnim invalidom), ki določa, da se delovnemu invalidu med letom izplačuje akontacija nadomestila do dokončne odmere po zaključnem računu v enakem mesečnem znesku, ne glede na medletni porast osebnih dohodkov.

Konferenca delegacij je menila, da je sprememba predlagana v smislu valorizacije akontacij glede na nominalno rast osebnih dohodkov v delovni organizaciji po sprejetih periodičnih obračunih. Sprememba v odmeri akontacije nastane tudi v primerih prevrednotenja del in nalog oziroma prerazporeditve delavca invalida na drugo ustrezno delo.

Konferenca delegacij je obravnavala tudi predloge sklepov s področja zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, in merila in kriterije za višino sredstev, ki jih skupnost po 76. členu statuta nameni za prireditve prostorov in delovnih sredstev za prekvalifikacijo oziroma dokvalifikacijo delovnega invalida, na kar ni imela pripomb.

Za 17. sejo zbora delegatov enote skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja je konferenca delegacij delegirala pet delegatov.

Konferenca delegatov za klub samoupravljalcev je bila 19. junija. Kljub skromni udeležbi na seji konference (samo štirje delegati iz TOZD in delovne skupnosti od 23 možnih — vzroki za neaktivnost so lahko tema za drugo pisanje) so prisotni obravnavali predlagano gradivo za 3. sejo skupščine Kluba samoupravljalcev Jesenice.

Konferenca delegatov je ugotovila, da poročilo IO o delovanju kluba v letu 1984 ne omogoča kvalitetne oziroma ustrezne primerjave med tem, kar je bilo planirano za leto 1984 in med tem, kar je bilo realizirano. Iz posameznih mnenj delegatov je konferenca ugotovila, da se pobude izvršnega odbora kluba (naj se v delo izvršnih odborov OO sindikata vključujejo delegati za skupščino kluba samoupravljalcev) ne uresničujejo.

Nadalje je konferenca ugotovila, da so iz programskih usmeritev za delo kluba v letu 1985 številne izobraževalne vsebine zelo podobne ali celo identične. Ob tem se pojavlja vprašanje smiselnosti, saj že v preteklih letih programov klub ni realiziral.

Pri obrazložitvi finančnega poročila je navedeno, da je realizacija v letu 1984 dosežena v primerjavi s planom le 76 % zaradi znižanja stroškov za izobraževalne dejavnosti. Konferenca meni, da je za nedoseženo realizacijo odhodkov kriva nerealizacija programa, ki pa ni natančneje obravnavana.

Konferenca delegatov je tudi ugotovila, da je v srednjeročnih usmeritvah za družbenopolitično usposabljanje veliko velikih besed o humanizmu, samoupravljanju, marksizmu itd., ki pa so ob stalnem ponavljanju izgubile svoj pomen in postale fraze.

Konferenca delegatov je za 3. sejo skupščine Kluba samoupravljalcev Jesenice delegirala tri delegate. Seja skupščine je bila nesklepčna (ne zaradi nepristnosti delegatov iz Železarne) in je bila ponovljena 27. junija.

26. junija so se delegati TOZD in delovnih skupnosti sestali na seji konference delegacij za SIS za raziskovalno dejavnost, da bi uskladjali stališča, pripombe in predloge v zvezi z gradivom za 7. sejo skupščine

posebne raziskovalne skupnosti za energetiko, mineralne surovine in metalurgijo (PoRS 02).

Bistvenih pripomb in predlogov v zvezi z gradivom ni bilo, na posamezna vprašanja je zadovoljivo odgovoril predstavnik strokovne službe Železarne in konferenco seznanil z nalogami, zanimivimi za Železarno, k so zajete v planu za letošnje leto po sebi raziskovalne skupnosti za energetiko, mineralne surovine in metalurgijo. Te naloge so:

- uporaba plinske kisikove sonde za nadzor VOD postopka,
- optimizacija vodenja rafinacije nekaterih vrst jekel po uvedbi postopka vpihovanja CaSi, I. del,
- razširitev uporabe klinastega preizkusa za odrejanje preoblikovalnega odpora,
- vpliv obzidave na zmanjšanje toplotnih izgub v ogrevni peči,
- vpliv spremembe faktorja mešanja na dolžino plamena gorilnikov na plavni plin.

Konferenca delegacij je ugotovila, da je bilo glede na sredstva, ki jih metalurgija daje za PoRS 02, plani ranih oziroma izvedenih zelo malenalog.

(Nadaljevanje na 2. strani)

JUNIJA POD PLANOM

Po zadnjih še nedokončnih podatkih statistične službe smo v juniju izdelali 114.969,8 tone skupne proizvodnje, kar je 99,4 % družbenega plana in 99,6 % nekoliko znižanega operativnega programa. Operativni program ni dosegel pet temeljnih organizacij: Plavž, Valjarna debele pločevine (94,1 %), Žičarna (90,9 %), Profilarna (72,9 %) in Elektrode (97 %).

V TOZD Plavž so izdelali 14.192,9 tone grodlja, kar je 90,9 % družbenega plana in enakega operativnega programa.

V juniju so v TOZD Jeklar na vili 38.248 ton jekla, kar je 99,1 % družbenega plana in 101,4 % nekoliko znižanega operativnega programa.

V juniju je bilo odpremljenih 30.985,4 tone gotovih izdelkov in storitev, kar je 3,7 % pod načrtovanim operativnim programom. Izreden odpremljenik v tem mesecu je TOZD Valjarna bluming štekel (124,1 %).

INFORMACIJA O XI. KONGRESU ZSS

Enajsti kongres Zveze sindikatov Slovenije bo 21. in 22. marca 1986 v Ljubljani v Cankarjevem domu. Kongres bo obravnaval tri osnovne teme: uresničevanje socialističnega samoupravljanja v pogojih gospodarske stabilizacije, človekovo ustvarjalno delo kot pogoj za nadaljnje osvobodjanje dela, usposobljenost zveze sindikatov za aktivnost v združenem delu in skupščinskem sistemu.

Kongres bo trajal dva dni, bo izrazil delovno, udeležilo se ga bo manj delegatov in gostov kot na prejšnjih, zato naj bo v pripravi osnovni poučilec dan razpravi o osnutku dokumentov. Te bo RS ZSS sprejel in dal v razpravo septembra letos, razprava pa bo trajala do konca leta. Februarja pa naj bi RS ZSS sprejel predloge gradiv in jih posredoval delegatom in gostom.

Kongresne priprave operativno vodi odbor za pripravo kongresa, ki ima pet komisij (med drugimi tudi komisijo za informativno-propagandno dejavnost, ki bo na podlagi svojega programa obvestila javnost o poteku priprav in o kongresu).

Iz take opredelitve kongresa izhajajo tudi nekoliko drugačen značaj kongresnih dokumentov, predvsem resolucije. Ta bo krajša in bo zaobsegla tri temeljne kongresne teme, druge stvari pa opredelila z vidika, koliko vplivajo oziroma so povezane z osnovnimi problemi oziroma cilji, za katere si zveza sindikatov prizadeva v naslednjem obdobju. Tako bo resolucija bolj akcijski program in mobilizacijska podlaga za konkretno aktivnost v vsakem okolju.

Osnovni poudarki oziroma opredelitve, ki naj jih zajema resolucija, so: — iskanje takšnih rešitev v samoupravljanju, ki bodo delavcem vrnila občutek in hkrati ustvarile dejanske možnosti za odločanje o bistvenih zadevah pridobivanja in delitve dohodka;

— izgrajevanje takšnega ekonomskega sistema, ki bo osebnim dohodkom vrnil njihovo ekonomsko in motivacijsko funkcijo;

— zagotoviti izenačitev družbenoekonomskega položaja delavcev v družbenih dejavnostih z delavci v gospodarstvu;

— izboljšati družbenoekonomski položaj upokojenecev;

— povečati obratovalni čas strojev in naprav ob skrajševanju delovnika s prehodom na večizmensko delo;

— zagotavljanje realne vrednosti nadomestil;

— za prehod od ekstenzivnega k intenzivnemu gospodarjenju uveljaviti znanje, znanstvene rezultate, sodobno tehnologijo, ustvarjalno delo, inovacije — to je tudi pot za tehnološko in družbeno osvobodjanje dela oziroma humanizacijo dela in okolja;

— natančno opredeliti vlogo sindikata kot subjektivne sile;

— da ima sindikat ob vsaki pomembni družbenoekonomski rešitvi, predlogu, sporazumu itd. svoje stališče in da z njim seznanja pristojne dejavnike;

— da učinkoviteje uporablja svojo pravico do pobude za urejanje in izboljševanje vprašanj, pomembnih za delavce;

— da je usposobljen in sposoben za razreševanje sporov, ki nastajajo v delovnih okoljih;

— da je sposoben odgovorno sodelovati pri sklepanju družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov, ki zadevajo določanje materialnih pravic ali obveznosti iz dela, delitev osebnega dohodka, odnose med OZD itd.

Taki osnovni predlagani usmeritvi kongresa oziroma zaključnega kongresnega dokumenta pa je prilagojen tudi načrt organizacijsko-kadrovskih priprav.

(iz Informacij RS ZSS za obveščanje v združenem delu)

NOV NAČIN PRIKAZOVANJA IZPLENA

V prejšnji številki Železarja je bilo v prispevku »Vpliv stroškov na poslovne rezultate v maju« objavljeno, da so imeli v TOZD Valjarna bluming štekel v maju za 143,5 mio din višje stroške od načrtovanih. K temu da prispevajo slabše doseženi izplen na blumingu za 5,3 % in prekvalifikacije v višini 74,8 mio din.

Nenavadno visok odstotek izmeta, ki kar zbode v oči, je le posledica novega načina obračunavanja vložka med TOZD Jeklarne in TOZD Valjarna bluming štekel. Do marca meseca letos so v TOZD Valjarna bluming štekel neodgovarjajoči vložek iz Jeklarne odpisovali po določenem obrazcu, tako da pri izplenu ni bil obračunan. Sedaj so ta obrazec ukinili in tudi neodgovarjajoči vložek iz Jeklarne se prišteva k izmetu. Ta, po novem prikazovanju izplen, torej ni mogoče primerjati s tistim iz prejšnjih mesecev, saj so sem všeti tako odrez pri glavi in nogi surovca kot metalurške (jeklarske) napake in valjavniške napake. Le slednje pa so tiste, ki jih povzročajo v TOZD Valjarna bluming štekel in jih lahko tudi štejejo za njihove napake. Teh je v zgoraj omenjenem številu za 0,3 %, torej ne veliko.

Za TOZD Valjarna bluming štekel je zanimiv tudi podatek, da je izplen v šteklju v maju za 1,3 % višji od lanskoletnega v istem obdobju. To je tudi najboljši izplen v primerjavi z leti nazaj, čeprav se plan ni bistveno spreminjal. Je rezultat resnejšega dela vseh zaposlenih v TOZD Valjarna bluming štekel, pa tudi napredov vodstva in sodelovanja z delavci raziskovalnega oddelka.

Konec lanskega in v začetku letošnjega leta so v TOZD Valjarna bluming štekel uvedli tudi kontrolo izplena po dnevah, kar je privedlo do tekmovalnosti med njimi in večjega

interesa za delo. Vpeljati nameravajo tudi stimulacijo po dnevah, kar bo najbrž še povečalo delovno vsebino. To pa bo mogoče dokončno izpeljati šele, ko bodo obstoječe tabele s podatki, ki so potrebni za ugotavljanje izplena (izdelali so jih skupaj z OTK), še izpopolnili. Tu namreč še niso zajeti podatki, ki so potrebni za ugotavljanje realnega stanja izplena. V »Vplivu stroškov« prikazani rezultati tudi sicer niso najbolj realni, kajti dosegli so nekaj takih rezultatov, s katerimi se lahko pohvalijo. Porabljena količina zemeljskega plina (153.835 m³) je manjša, kot je predvideno s planom. Pri realni ceni 51.394 din za Nm³ znaša prihranek 7.900.000 dinarjev. To so dosegli z ugasnitvijo ene globinske peči med obratovanjem potisne peči in z idealnejšim programom med valjanjem preko potisne peči ter s stalnim nadzorom ogrevanja vložka v pečeh.

Kvalitetni asortiman je v tem mesecu bil tak, da so lahko dosegli planirane prodajne cene.

Poleg tega so v maju v TOZD Hladna valjarna Bela kolavdirali 29,1 % TVT kot II. a kvaliteto. Poprečje prvega poletja lani pa je bilo 51,9 %. Ob upoštevanju razlik v odstotkih in obremenitve v TOZD HVB pomeni to prihranek 4.869.000 dinarjev.

Doseženi rezultati so sad ukrepov za odstranitev vzrokov za motnje v poslovanju v TOZD Valjarna bluming štekel za prvi kvartal leta 1985.

PRAZNOVANJE

50-letnice stavke jeseniških kovinarjev,
40-letnice osvoboditve,
40-letnice enotnih sindikatov,
35-letnice delavskega samoupravljanja

PROGRAM PRAZNOVANJA

PONEDELJEK, 8. julija, ob 16. uri: streljanje z zračno puško v CSUI Jesenice;

TOREK, 9. julija, ob 16. uri: kegljanje na asfaltu na kegljišču v športnem parku v Podmežakli;

SREDA, 9. in ČETRTEK, 10. julija, balinanje na balinišču ob domu Društva upokojenecev Jesenice, obakrat s pričetkom ob 16. uri;

PONEDELJEK, 8., TOREK, 9. in SREDA, 10. julija, tekme v malem nogometu na igrišču za osnovno šolo Prežihov Voranc, vsakokrat pričetek ob 15.30;

ČETRTEK, 11. julija ob 18. uri v Kosovi graščini na Jesenicah otvoritev razstave »50-letnica stavke jeseniških kovinarjev«;

PETEK, 12. julija, ob 18. uri v dvorani gledališča na Jesenicah razširjena seja delavskega sveta Železarne Jesenice in samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij krajevne skupnosti Sava s kulturnim programom, ki ga bodo izvajali: moški vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica-Breznica in recitatorji gledališča Tone Čufar;

SOBOTA, 13. julija, pohod krajanov krajevne skupnosti Sava in železarjev na Pristavo, kjer bo ob 11. uri zbor s krajšim kulturnim programom, ki ga bo izvajal moški pevski zbor Društva upokojenecev Jesenice. Zbor pohodnikov ob 7. uri na Trgu Toneta Čufarja. Udeleženci pohoda dobijo bon za malico;

PETEK, 19. julija, ob 18. uri: v razstavnem salonu DOLIK Jesenice otvoritev razstave slik akademske slikarke Ružice Bebe Pavlovič iz Beograda;

SOBOTA, 20. julija, ob 11. uri: na Poljanah nad Jesenicami PRVO SREČANJE SLOVENSkih ŽELEZARJEV s kulturnim programom, ki ga bo izvajala godba na pihala iz Gorij in s športno zabavnimi igrami in plesom. Za ples bo igral ansambel Gornjesavski kvintet.

VABIJO delavski svet in družbenopolitične organizacije Železarne Jesenice in krajevna skupnost SAVA

DELAVKE IN DELAVCI ŽELEZARNE

Vse delavce, ki so naročili šivalne stroje BAGAT v Železarni, obveščamo, da jih lahko dobijo v skladišču ZARJE, to je pri kegljišču Podmežakla. S seboj morajo imeti izkaznico za vstop v Železarno Jesenice in osebno izkaznico.

Vsem želimo, da bodo dolgo in dobro šivali!

Prav tako obveščamo naročnike bele tehnike, da lahko prevzamejo male gospodinjke stroje v trgovini DOMOPREMA. Istočasno lahko prevzamejo tudi večje stroje, če imajo lasten prevoz. V primerih, ko naročniki nimajo lastnega prevoza, jim bo trgovina dostavila naročene stroje na dom. Naročniki TV sprejemnikov pa jih morajo v trgovini prevzeti sami.

Oddelek za družbeni standard

TEKOČA DEVIZNA PROBLEMATIKA

V torek, 2. julija, je bila seja izvršilnega odbora delavskega sveta SOZD Slovenske železarne. Iz gradiva za to sejo predstavljamo informacijo o deviznem poslovanju SOZD.

Na zunanjetrgovinskem področju Slovenske železarne v letu 1985 posluje v okviru samoupravnega sporazuma, sklenjenega v okviru Zvezne gospodarske zbornice s članicami Splošnih združenj črne in barvne metalurgije ter kovinske predelovalne industrije. S temi sporazumi so določene naše obveznosti dobav našemu tržišču ter naša zunanjetrgovinska bilanca. Ta predvideva za leto 1985:

— konvertibilni izvoz 65,248 mio ameriških dolarjev

— konvertibilni uvoz 75,140 mio ameriških dolarjev

— pravica do nakupa na deviznem trgu 55,258 mio ameriških dolarjev

— prednostna pravica do nakupa deviz v NB 48,434 mio ameriških dolarjev

Ce ocenjujemo poslovanje v prvih petih mesecih, potem lahko ugotovimo:

da realizacija konvertibilnega izvoza zaostaja za načrtom. Nizke indekse imajo predvsem Železarna Jesenice, Veriga Jesce, Tovil Ljubljana in Žična Celje. Tudi klirinški izvoz ne dosega načrta;

da konvertibilni uvoz zaostaja za 27 %, pri tem pa smo vsaj glede na skladiščne zaloge s surovinami primerno oskrbljeni. Uvoz se je zmanjšal predvsem pri polizdelkih, ki jih ne uvažamo več neposredno, temveč jemljemo v predelavo le polizdelke, ki so jih uvozili kupci.

Zaostajanje izvoza za načrtom povzroča predvsem nižja blagovna proizvodnja, saj imajo izvozne službe dovolj sklenjenih pogodb, pa tudi na področju oskrbe ne moremo iskati vzroka.

Relativno dobro oskrbljenost smo lahko zaradi znižanega izvoza reali-

zirali z dodatnim zadolževanjem pri inozemskih dobaviteljih in pri bankah. Ta dodatni inozemski dolg bo konec junija v Interni banki že okoli 5 milijonov ameriških dolarjev, za katerega še nimamo vira pokrivanja. Storitvi moramo vse, da bi predvsem Železarni Jesenice in Ravne z usmerjanjem deviznih prilivov v Interno banko zmanjšale svojo tekočo zadolženost in s tem omogočale Interno banki zunanjetrgovinsko poslovanje. V nasprotnem bomo izgubili možnost oskrbe za tretje in četrto

tromesečje za nekatere kritične surovine.

Predvideni devizni trg, ki naj bi črni metalurgiji zagotovil del potrebnih deviz za oskrbo, ni zaživel. Železarne zagotavljajo, da iz tega vira še nobena ni dobila deviz.

Naše pravice do nakupa na deviznem tržišču bremenijo tudi razni aranžmani, ki jih sklepamo s kupci in dobavitelji: kooperacijski in kompenzacijski posli, maloobmejni promet in podobno. Ker tu odpisujemo pravice do nakupa vnaprej (ob registraciji v Narodni banki), lahko ugotovimo, da smo že potrošili za okoli 31 milijonov ameriških dolarjev teh pravic.

REZULTATI GLASOVANJA NA REFERENDUMU

Na osnovi 11. člena Zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja volilni komisiji TOZD Profilarna in TOZD Vratni podboji

RAZGLAŠATA

izid glasovanja na referendumu, ki je bil 27. junija. Glasovanje je trajalo od 5. do 17. ure. Potekalo je brez posebnosti. Delavci so glasovali za združitev obeh temeljnih organizacij v temeljno organizacijo Predelava valjanih trakov.

REZULTATI GLASOVANJA

TOZD	Volil. uprav.	Udeležba	GLASOVALO			
			%	za	%	proti
Profilarna	64	57	89,06	20	31,25	36
Vratni podboji	54	52	96,30	37	68,50	15

Iz podatkov je razvidno, da so se ZA združitev odločili le v TOZD Vratni podboji, medtem ko se v TOZD Profilarna za to niso odločili.

Združitev obeh TOZD v TOZD Predelava valjanih trakov torej ni bila sprejeta.

Volilni komisiji:
TOZD Profilarna
TOZD Vratni podboji

KONFERENCE DELEGACIJ V JUNIJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

Za 7. sejo skupščine posebne raziskovalne skupnosti za energetiko, mineralne surovine in metalurgijo (PoRS 02) je konferenca delegacij delegirala dva delegata od treh možnih.

Osrednja točka dnevnega reda na seji konference delegacij za SIS za zdravstvo, ki je bila 25. junija, je bila obravnavati in sprejem samoupravnega sporazuma o svobodni menjavi dela TOZD Zdravstveni dom Jesenice in TOZD Obratna ambulanta Železarne Jesenice za leto 1985.

Pred obravnavo navedenega sporazuma so se delegacije v TOZD in delovnih skupnostih seznanile z mnenjem strokovne službe Železarne v zvezi s tem. Na ravni Železarne je konferenca delegacij v zvezi s sporazumom menila naslednje:

Zdravstveni dom Jesenice kot Obratna ambulanta Železarne Jesenice izvaja osnovno zdravstveno dejavnost in se specifičnost dela pri obeh vendar nekoliko razlikuje (varstvo otrok, mladine, žena, delavcev ipd.), zato bi moral biti predložen za vsako TOZD svoj sporazum. Akt, ki te specifičnosti vsaj nekoliko upošteva, pa h gradivu ni priložen. Samoupravni sporazum je preveč splošen, v njem tudi ni poudarjeno zdravstveno varstvo delavcev, medtem ko druge kategorije so. Prav tako je premalo poudarjeno razvijanje disperznih metode dela, ki temelji na aktivnem zdravstvenem varstvu, utrjevanju in ohranjanju zdravja, zgodnji diagnostiki in uspešni terapiji.

Nadalje konferenca meni, da zniževanje bolezenske odsotnosti, ki je v sporazumu tolikokrat poudarjeno, predvidena je celo stimulacija, zdravstveni delavci ne morejo doseči le v ordinaciji. Glede na strukturo prebivalcev po panogah dejavnosti (industrija) je potrebno problematiko bolezenske odsotnosti podrobneje proučiti, preden postavljamo taka določila. Neprimerno večja škoda je, tako za posameznika kot za družbo, če dela bolan delavec, kot če boluje zdrav.

Iz sporazuma je razvidno, da delovni čas ambulant ni v skladu z 42-ur-

nim delovnikom (dopoldan 5 ur, popoldan 6 ur). Vprašljiva so tudi prihranjena sredstva na področju zdravil pri današnji stopnji inflacije.

Konferenca delegacij je tudi poudarila, da se obveznosti in odgovornosti zdravstvenih skupnosti do uporabnika ne uresničujejo kot so napisane v samoupravnem sporazumu — npr. zmanjšanje čakalne dobe v zobozdravstvu. Zato je bila postavljena izvajalcem zahteva za konkretno obrazložitev, v kakšnem času in po kakšnem postopku bo doseženo zmanjšanje čakalne dobe v zobozdravstvu.

Da bi zmanjšali čakalno dobo v zobozdravstvu v Železarni, je konferenca delegacij dala pobudo poslovodnemu odboru Železarne, da prouči možnost, da bi določeno število zobozdravnikov spadalo v stalež Železarne (glede na to, da je Železarna že kupila zobozdravstveni stol, sedež pa bi ta služba lahko imela v stavbi špedicije).

Druga pobuda s seje pa se je nanašala na vodstvo Obratne ambulante Železarne, in sicer, da prouči možnost za poenostavitev postopka za uveljavljanje bolniške odsotnosti zaradi nege otroka.

Konferenca delegacij je razpravljala tudi o valorizaciji nadomestil osebnega dohodka za čas bolniške odsotnosti. Glede na to, da je skupščina republiške zdravstvene skupnosti na majski seji sprejela sklep, da se nadomestilo osebnega dohodka za bolniško odsotnost valorizira na višino osebnega dohodka iz zadnjega meseca pred nastankom zadržanosti z dela, je konferenca zahtevala, da se to vprašanje tudi v gorenjski regiji čimprej uredi v skladu z republiškimi odločitvami.

Za 7. sejo zbora uporabnikov skupščine občinske zdravstvene skupnosti Jesenice je konferenca delegacij delegirala deset delegatov. Iz povratne ustne informacije pa je znano, da delegati iz Železarne absolutno niso bili zadovoljni z odgovori in pojasnili na zgoraj navedena vprašanja in pripombe (posebej za zmanjšanje čakalne dobe v zobozdravstvu).

CPSI — D. H.

JANEZ (JANKO) SMOLEJ

Janez Smolej, ki so ga vsi klicali Janko, je bil predsednik delavskega sveta naše železarnice v letih 1954–1956, ko je imel na predlog prejšnjega predsednika delavski svet prvič dvoletni mandat.

Rodil se je 9. junija 1902 na Jesenicah in zelo kmalu spoznal grenko delavčevega kruha, saj se je že s štirinajstimi leti zaposlil v naši železarni. Vseh 35 let je delal v martinarni, najprej kot pomožni delavec, ko je naredil žerjavovodski tečaj, pa kot žerjavovodja na osem in na osemdeset tonskem žerjavu. Vseskozi je bil discipliniran in vzoren delavec.

Po osvoboditvi, ko smo gradili delavsko samoupravljanje, so mu sodelavci zaupali vodenje samoupravnih organov v martinarni, kasneje pa je postal tudi predsednik delavskega sveta Železarnice. Član delavskega sveta Železarnice je bil od leta 1952 do 1954, ko je postal njegov predsednik. Skoraj istočasno je bil tudi član upravnega odbora, v katerem je začel delovati leta 1953. V istem času je bil tudi član upravnega odbora Tehničnega muzeja naše železarnice.

Zelo aktiven je bil tudi izven Železarnice, saj je bil leta 1952 izvoljen za odbornika v gospodarskem svetu

ljudskega mestnega okraja Jesenice, 1955 pa je bil izvoljen v novi občinski ljudski odbor. V aprilu 1956 je delavski svet izdal odločbo o ustanovitvi Obratne ambulante Železarnice Jesenice, v njen upravni odbor pa je bil izvoljen tudi Janez Smolej.

Kot predsednik delavskega sveta naše železarnice je leta 1954 prevzel Orden dela I. stopnje, s katerim je predsednik FLRJ tovariš Tito ob njegovi 85-letnici odlikoval našo železarnico.

Za svoje vestno, vzorno in požrtvovalno delo je bil Janez Smolej odlikovan z medaljo dela.

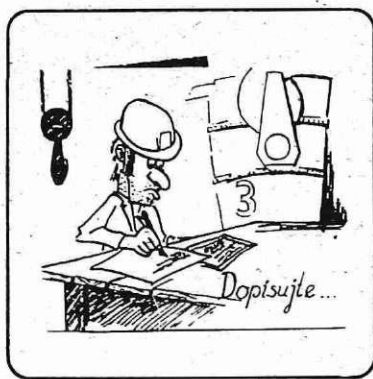
Po upokojitvi leta 1958 je bil še vedno aktiven, najbolj kot predsednik društva upokojencev Jesenice. Še pred tem, ko so bile ustanovljene stanovanjske skupnosti, je bil prvi predsednik stanovanjske skupnosti na terenu Podmežakla.

Ob 100-letnici Železarnice Jesenice je prejel zlato plaketo Železarnice,

kasneje pa priznanje ob 20-letnici samoupravljanja.

Bil je eden prvih organizatorjev in prizadevni delavec za uveljavljanje samoupravljanja, kot predsednik delavskega sveta pa je deloval v zelo težkem obdobju, ko je delavsko samoupravljanje pri nas naredilo šele prve korake.

Lilijana Kos

Janez Smolej

OBVESTILO O ŽELEZARSKIH ŠTIPENDIJAH

Vsem učencem, ki končujejo osnovno šolo ali 4-letne programe srednjega usmerjenega izobraževanja in bodo nadaljevali šolanje, niso pa se še odločili za študentstvo, sporočamo, da so v Železarni še vedno na voljo štipendije za različne usmeritve. Predvsem se še lahko odločijo za štipendijo v kovinarski, metalurški, gradbeni ali kemijski usmeritvi srednjega usmerjenega izobraževanja, prav tako pa lahko sprejmemo še nekaj prijav za štipendije na visokošolskih programih.

Zato vabimo vse učence, ki še niso vložili vlog za štipendije, da le-te naslovijo na Železarno Jesenice, ali pa se zgledajo na kadrovskem sektorju Železarnice, kjer bodo dobili podrobnejša pojasnila o možnostih nadaljnjega izobraževanja, kakor tudi poznejšega organiziranega pripravnštva in zaposlitve v naši delovni organizaciji. Zaradi lažje odločitve za štipendijo in ker bodo morda zaradi prevelikega zanimanja za določene smeri potrebe preusmeritve, svetujemo, da skupaj z učenci pridejo tudi starši, tako da bomo s skupnimi močmi poskušali mladim ljudem izbrati pravi poklic.

SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DELAVSKEM SVETU ŽELEZARNE

V petek, 28. junija, so se na drugi seji sestali člani odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarnice in pregledali sklepe prejšnje seje, obravnavali oceno izpolnjevanja programa proizvodnje za junij ter predlog programa za julij, pregledali finančno poslovanje delovne organizacije za maj oziroma skupno za pet mesecev, sprejeli ukrepe kadrovskega sektorja za izboljšanje strukture kadrov in ureditev problematike pomanjkanja delavcev, sklepali pa so tudi o valorizaciji osnovne nadomestila za bolezensko odsotnost do trideset dni ter o vlogah temeljne organizacije in delovne skupnosti za odobritev združenih amortizacijskih sredstev.

Iz poročila podpredsednika poslovnega odbora je bilo razvidno, da so sklepi prejšnje seje uresničeni. Sektor za ekonomiko, oddelek za nagajevanje, je pripravil informacijo o pripravi predloga za štimuliranje kvalitetnejše proizvodnje. Realiziran je tudi sklep o izvajanju tehnoloških normativov med temeljnima organizacijama Jeklarna in Valjarna bluming štekel. To problematiko mesečno obravnavata odbora za gospodarstvo omenjenih temeljnih organizacij.

Obravnavali so oceno izpolnjevanja proizvodnega programa za junij in ugotovili, da so temeljne organizacije Plavž, Valjarna bluming štekel, Valjarna debele pločevine, Žičarna in Profilarna imele težave in niso dosegle z operativnim programom načrtovane skupne proizvodnje. Temeljne organizacije Plavž, Žičarna, Profilarna in Valjarna debele pločevine so poslale vloge za znižanje operativnih planov za junij. Člani odbora so ugotovili, da te temeljne organizacije niso mogle izpolniti planskih obvez iz objektivnih vzrokov, zato so sprejeli predlagane korekcije planov. Pri izračunu premij za višjo proizvodnjo naj strokovna služba upošteva korekcije in upošteva, da so mesečni plani teh TOZD stoddostno izpolnjeni. Potrdili pa so tudi preračun poreditve količin med ad-justžo štekel na Javorniku in Beli.

Brez pripomb so potrdili tudi predlog programa proizvodnje za julij. Pri pregledu finančnega poslovanja v maju in v petih mesecih so ugotovili, da je Železarna v maju poslovala pozitivno in s tem zmanjšala izgubo.

Vodja kadrovskega sektorja je obrazložil predloge za izboljšanje strukture kadrov in ureditev problematike pomanjkanja delavcev. Na problematiko pomanjkanja kadrov

je večkrat opozoril tudi odbor za gospodarstvo, saj je v sedanjih pogojih gospodarjenja še kako pomembno, da je na razpolago dovolj delavcev in da je ustrezna tudi njihova struktura. Ker v Železarni zaradi stanovanjskih in drugih infrastrukturnih težav ne zaposluje več kadrov iz drugih oddaljenih krajev in republik, bomo morali številu zaposlenih usklajevati z razpoložljivimi kadrovskimi viri. To usklajevanje pa bomo dosegli le z optimalno organizacijo dela, z ukinitvijo manj donosne proizvodnje, s posodabljanjem tehničnih in tehnoloških procesov, z združevanjem del in nalog, z ustvarjanjem pogojev za zaposlovanje ženske na »tipičnih moških delih« in z boljšo motivacijo proizvodnih in strokovnih delavcev.

Vse te naloge zahtevajo širok pristop vseh strokovnih služb ter vodstev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, opredeliti pa jih je treba kot projektne naloge. V tem prehodnem obdobju pa bodo morale strokovne službe organizirati vrsto akcij, da bodo zadržale že zaposlene in pridobile tudi nove iz razpoložljivih kadrovskih virov. Kadrovski sektor je izdelal načrt teh akcij, člani odbora pa so se z njim v celoti strinjali. Pripomnili so le, naj se k realizaciji akcij čimprej in resno pristopi, kadrovski sektor pa naj določi tudi roke.

Člani odbora so odločili tudi o valorizaciji nadomestila za bolezensko odsotnost do trideset dni. Nadomestila, ki jih prejemale oboleni delavci, so velikokrat že nižja od zamenjane osebnega dohodka, predvsem na račun hitre rasti cen in osebnih dohodkov. Problematiko nizkih nadomestil za bolezensko odsotnost so v Železarni obravnavale strokovne službe in strokovni kolegi ter sklepali, da je v sedanjih razmerah nedo-

pušno vztrajati na stalnih osnovah nadomestil.

Odboru za gospodarstvo so predlagali, da sprejme valorizacijo nadomestil za bolezensko odsotnost do trideset dni in odsotnost zaradi nesreč pri delu, kar je že opredeljeno v samoup. sporazumu o delitvi OD. Nadomestila naj bi se od prvega junija letos valorizirala z indeksom rasti osebnega dohodka predhodnega tromesečja glede na poprečje predhodnega leta. Člani odbora so ta predlog soglasno potrdili.

Pri tem naj še pojasnimo, da je zaenkrat možna le valorizacija nadomestil za bolezensko odsotnost do trideset dni in odsotnost zaradi nesreč pri delu. Organizacije združene dela izven Gorenjske namreč izplačujejo nadomestila za bolezensko odsotnost nad trideset dni iz lastnih sredstev, na Gorenjskem pa se ta nadomestila izplačujejo iz sredstev zdravstvene skupnosti, zato ne moremo istočasno valorizirati obeh vrst nadomestil. Odbor za gospodarstvo je zadovoljil delegat občinske in medobčinske zdravstvene skupnosti, naj zahtevajo, da se takoj pripravijo pogoji tudi za sprotno valorizacijo nadomestil za bolezensko odsotnost nad trideset dni.

Vlogi za odobritev sredstev iz združenih amortizacijskih sredstev sta tokrat posredovali temeljna organizacija Žičarna in delovna skupnost za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje.

Temeljni organizaciji Žičarna je odbor odobril sredstva za obnovo hale pocinkovalnice in za rekonstrukcijo pocinkovalne linije, delovni skupnosti KSI pa za nabavo opreme za potrebe oddelka za ekologijo in varstvo okolja (gre za opremo, ki jo Železarna potrebuje za izmero nekaterih podatkov za program revizije beneficirane delovne dobe), diadinatorja in inhalatorja za potrebe fizioterapije. Nov inhalator je potrebno nabaviti zaradi iztrošenosti starih, diadinator pa je aparat s protibolečinskimi efekti in predstavlja novo obliko zdravljenja. Oba aparata bosta vsekakor pripomogla k učinkovitejšemu zdravljenju in zmanjšanju bolezenske odsotnosti.

CPŠI – Z. V.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 8. 14. JULIJA

8. julija, Jože KOBENTAR, vodja kadrovskega sektorja, Jesenice, Hrušica 19.
9. julija, Ernest PUŠNIK, vodja komercialne, Jesenice, Hrušica 138.
10. julija, Jakob MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1/a, tel. št. 81-117.
11. julija, Vinko ROTAR, vodja TOZD Remontne delavnice, Jesenice, Cesta talcev 8/a, tel. št. 82-792.
12. julija, Sašo KAVČIČ, vodja TOZD HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, tel. št. 81-413.
13. julija, Lado ŠKETA, vodja TOZD Plavž, Bled, Alpska 1, tel. št. 77-136.
14. julija, Drago FINŽGAR, vodja TOZD Valjarna žice, Begunje 128/b.
Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 6. ure zjutraj naslednjega dne in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.
V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja zapazanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 8. 7.	RADO LEGAT	DUŠAN BAK
TOREK – 9. 7.	IGOR MEŽEK	IVAN MEŽIK
SREDA – 10. 7.	JOŽE CEJ	PAVEL ŽMITEK
ČETRTEK – 11. 7.	FRANC NOVAK	FRANC CERKOVNIK
PETEK – 12. 7.	AHMED TELALOVIČ	FRANC ARNEŽ
SOBOTA – 13. 7.	MITJA KERSNIK	ANTON BURJA
NEDELJA – 14. 7.	MARTIN BRUMAT	JOŽE RAVNIK

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3551
vezni telefon je: 2317

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure,
nočni pa od 18.00 do 06.00 ure.

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 06.00 do 18.00 ure,
nočni pa od 18.00 do 06.00 ure.

Predaja poslov se izvede na vodstvu TOZD Vzdrževanje, oziroma v sobi dežurnega vzdrževanja.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 8. do 13. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: III. obratna ambulanta – dr. Bernarda Benedik in IV. obratna ambulanta – dr. Ivica Vreš.
Dispanzer za borce: od 6.30 do 8. ure.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Janez Zaletel.
V soboto, 13. julija, samo dopoldne: II. obratna ambulanta – dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta – dr. Bernarda Benedik.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta – mag. dr. Bela Gazafi.
ZA BORCE: od 7. do 8. ure: dr. Alojz Smolej.
Za Vatrostalno: od 9.30 do 10.30.
Popoldne bo zobna ambulanta zaradi letnih dopustov zaprta.
V soboto, 13. julija, bo prav tako zobna ambulanta zaradi dopustov zaprta.

DEŽURSTVO V VATROSTALNI

4. julija, Tomaž ZALOKAR, Jesenice, Titova 22, tel. št. 81-213.
6. in 7. julija, Branko MARKIZETI, Jesenice, Titova 4/a, tel. št. 83-596.
Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure v Vatrostalni, telefon 81-743, oziroma telefon Železarnice Jesenice 34-65.
V preostalem času do ponedeljka zjutraj do 6. ure je dežurni dosegljiv na domu.

Po sklepu delavskega sveta ter na osnovi določil Statuta TOZD JEKLARNA

RAZPISUJEMO

proste delovne naloge

VOĐJA TOZD JEKLARNA JESENICE

Poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, mora kandidat za opravljanje navedenih delovnih nalog izpolnjevati še naslednje pogoje:
– da ima visokošolsko izobrazbo in 5 let uspešnega dela v industriji,
– da ima moralno politične in etične kvalitete ter aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov.

Mandat izbranega kandidata bo štiri leta.
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v zaprti ovojnici v osmih dneh po objavi na naslov: Železarna Jesenice – Kadrovski sektor, 64260 Jesenice, C. Železarjev 8, z oznako »za razpisno komisijo TOZD JEKLARNA«.

Na osnovi sklepa delavskega sveta delovne skupnosti E-TKR-NG in v skladu z 89. in 90. členom Statuta delovne organizacije

RAZPISUJEMO

dela in naloge

vodja oddelka za operativno planiranje,
šifra 5191, U-5 1 oseba

POGOJI:

– visoka šola tehnične usmeritve,
– 5 let delovnih izkušenj na področju metalurgije,
– kandidati morajo imeti ustvarjalen odnos do samoupravljanja, morajo biti pošten, imeti morajo pravičen odnos do povezovanja pravic in obveznosti ter biti družbenopolitično in moralno-etično neoporečni.

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 8 dni po objavi razpisa na kadrovski sektor Železarnice Jesenice, C. Železarjev 8, z oznako »za razpisno komisijo E-TKR-NG«.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice z dne 18. junija 1985

PONOVO OBJAVLJAMO

proste delovne naloge

1) 1. TESAR, šifra 8820,	D-3,	9. ktg,	2 osebi,
2) 3. TESAR, šifra 8822,	D-3,	6. ktg,	3 osebe,
3) 1. MIZAR, šifra 8828,	D-3,	9. ktg,	1 oseba,
4) 2. MIZAR, šifra 8829,	D-3,	7. ktg,	1 oseba,
5) 3. MIZAR, šifra 8830,	D-3,	6. ktg,	1 oseba.

POGOJI:

Ad. 1) – poklicna šola ustrezne smeri in 3 leta delovnih izkušenj,
Ad. 2) – poklicna šola ustrezne smeri ali 8. razredov osnovne šole z možnostjo priužitve,
Ad. 3) – poklicna šola ustrezne smeri in 3 leta delovnih izkušenj,
Ad. 4) – poklicna šola ustrezne smeri in 2 leti delovnih izkušenj,
Ad. 5) – poklicna šola ustrezne smeri.
Posebne prijavnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na Kadrovski sektor Železarnice Jesenice, Cesta železarjev 8. Prijavnice dobite v sprejemni pisarni Kadrovskega sektorja.

NEKATERA VPRAŠANJA (JAVNEGA) INFORMIRANJA IN KOMUNICIRANJA V ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA

K javnim glasilom (oblike javnega komuniciranja) v organizacijah združenega dela največkrat pristevamo časopise delovnih organizacij. Res je, da so »tovarniška glasila« (kakor jih velikokrat neustrezno imenujemo) najbolj vidna, najbolj razširjena, pa tudi (gledano samo z vidika stroškov) najdražja oblika javnega komuniciranja. Veliko manj pozornosti so bile do sedaj, tako v teoretskem kot političnem smislu, deležne druge oblike javnega komuniciranja, med katere najpogostejše pristevamo biltenne in razglasne (radijske) postaje v organizacijah združenega dela. Seveda so bilteni in razglasne postaje oblike javnega komuniciranja v ozd le v toliko, kolikor vsebujejo novinarske oziroma publicistične prispevke, ne pa samo zapisnike in druga gradiva, ki služijo neposredno za odločanje. V praksi so te meje pogosto zabrisane, vendarle pa razglasne (radijske) postaje vse bolj postajajo javna glasila, bilteni pa prenašalci hitrih in kratkih opozorilnih informacij za odločanje.

Z vidika funkcij, ki jih javna glasila v ozdih opravljajo, lahko ugotovimo (v primerjavi z drugimi javnimi glasili), da je njihova posebnost, vsaj na začetku, največja vpetost v odnose in procese poslovanja in odločanja v organizacijah združenega dela. Komuniciranje v ozd je sestavni del proizvodnega procesa in na njega lahko pospeševalno ali pa zavirano učinkuje. Tako odkrijemo še drugo posebnost — to je veliko prepletenost in medsebojno pogojenost združenega sistema informiranja in javnega komuniciranja. Javna glasila v ozd so torej del sistema informiranja in komuniciranja in v njem opravljajo določeno funkcijo. Zato tudi tukaj velja, da javna glasila v ozd niso samo medij za prenos nekakšnih nevturalnih podatkov in informacij za delo in odločanje (kar pa je ena od prisotnih tendenc pri uresničevanju vsebinskih zasnov teh glasil), ampak so subjektivni dejavniki v sistemu samoupravljanja.

Naslednja posebnost javnih glasil v ozd je največja raven konkretnosti objavljenih informacij. Seveda to velja v glavnem načeloma (ta konkretnost je objektivno dana), saj uresničevanje vsebinskih zasnov na eni strani (pre)večkrat ostaja na ravni splošnosti, na drugi strani pa nekateri časopisi (zaradi določenih okoliščin, kot so na primer, povezanost delovne organizacije s krajevno skupnostjo ali občino) postajajo lokalna glasila.

Skozi vsebino in usmerjenost javnih glasil v ozd lahko posredno ugotovljamo tudi, koliko delavci že neposredno obvladujejo tudi to področje družbenega življenja. O stopnji obvladovanja komunikacij, oziroma stopnji odtujenosti delavcev od njih, so mnenja različna. Gotovo pa je, da v zavesti in praksi avangardnih socialističnih sil javna glasila v ozd niso zadosti pomembno »orožje« za uresničitev delavskorazrednih ciljev. Tako je kritika teh glasil tudi kritika lastne prakse.

Če je javno komuniciranje del proizvodnje, so tudi »izdatki« za glasila del poslovnih stroškov. V blagovni proizvodnji pa se upravičenost stroškov meri z »učinki« proizvodov. Ta predvsem ekonomska funkcija, ki jo ima tudi javno komuniciranje, se zdaleč ni tako zelo očitna. Šele družbenoekonomska kriza je prispevala k naraščajoči zavesti o pomenu ustreznih informacij (torej tudi tistih, ki nastanejo oziroma se prenašajo v javnem komuniciranju) za zagotavljanje predvsem poslovnih funkcij.

Zavest o ekonomski vrednosti informacij je v ozd v zadnjem obdobju najbolj vidna v pospešenem izgrajevanju računalniško podprtih informacijskih sistemov. Toda tu smo samo na pol poti. Vsa »informatizacija« v ozd ni imela povsod za posledico intenzivnejše in vsebinsko ustrežnejše javne komunikacije. Torej vsi novi informacijski sistemi niso bistveno prispevali k bolj kakovostnemu sistemu informiranja. Še več, Neupoštevanje načela, da je treba stroške primerjati z učinki, je pripeljalo do nekritičnega uklinjanja glasil in manj pogostega izhajanja časopisov. V kolikor informacije in komunikacije v »poslovnem« smislu že dobivajo pravo ekonomsko vrednost, pa ekonomska vrednost javnega komuniciranja v »samoupravnem« smislu še zastirajo številne ideološke klope.

Seveda poudarjanje ekonomskega in političnega pomena javnega komuniciranja v ozd ne pomeni odrekati se njegovi racionalizaciji. Ta racionalizacija pa je lahko po eni strani le zagotavljanje načela — izbirati take oblike komuniciranja, da bodo s čim manjšimi stroški doseženi največji komunikacijski učinki. Kaj je željeni učinek javnega komuniciranja nasploh in v ozd posebej, je stvar posebne razprave, povedati pa je treba, da učinki informiranja in torej tudi javnega komuniciranja niso ne-

posredno merljivi, ampak jih je mogoče posredno meriti prek sprememb stališč učinkovitosti in kakovosti odločanja, humanizacije dela, usposobljenosti ipd., seveda ob nespremenjenih drugih dejavnikih, ki tudi vplivajo na dogajanja in pojave, s katerimi merimo učinke informiranja in komuniciranja. Na drugi strani pa racionalizacija javnega komuniciranja pomeni tako medijsko kombinacijo različnih oblik, da bodo doseženi optimalni komunikacijski učinki (drugače povedano, izkoristiti je treba vse prednosti posamezne oblike in se povezati v sistem, kjer se bodo vse oblike kar najbolj dopolnjevale).

Racionalizacija javnega komuniciranja v ozd je z vsimi stranpotmi zadnjega leta močno prisotna. V letu 1983 so v ozd za svoja javna glasila poprečno namenili 550.000 dinarjev. Naraščajoči stroški (predvsem materialni) so vplivali na zmanjševanje obsega (število strani na izvod) glasil, skrajševanje prispevkov v glasilih, uveljavljanje biltena in razglasnih postaj in seveda tudi prispevali k uklinjanju časopisov.

Nekatera protislovja, ki so v sistemu informiranja in komuniciranja oziroma pri javnih glasilih, ki so tudi običajno hkrati, zelo izrazita, pridejo pri javnem komuniciranju v ozd manj do izraza. Tako organ ustanovitelja glasila (praviloma delavski svet) imenuje urednika glasila, pa tudi odloča o financiranju — stroških javnih glasil ter sprejema vsebinsko zasnovo posameznega glasila (ali kot del pravilnika o informiranju ali pa kot samostojno vsebinsko zasnovo v pravilniku o izdajanju glasila), seveda pa je res, da vloga urednika glasila v ozd ni tako odločujoča kot vloga urednika glasila, ki je tudi običajno (razmerje družbene moči v ozd). Razreševanje protislovja med novinarstvom kot poklicem in pisanjem kot ekonomsko-političnim ciljem, je mogoče prav v ozd oziroma pri njihovih glasilih prišlo najdlje. Če se protislovja razrešujejo s krepitvijo ene strani protislovja, potem je treba razvijati pisanje (publicistiko) kot cilj. V ozd tako ponekod z dopisniki, ki jim dopisovanje ni poklic oziroma delovna dolžnost, objektivno prispevajo k preseganju tega protislovja. Hkrati pa novinarji — uredniki postajajo dejanski organizatorji informiranja — komuniciranja in medijski specialisti. So pa tudi drugačni primeri, ko je praktično celo glasilo izdelek enega človeka, novinarja in urednika v eni osebi. V takem primeru glasilo objektivno (kljub drugačnim subjektivnim hotenjem) postaja monopol posameznika.

Če funkcijo javnih glasil v ozd gledamo z vidika zagotavljanja dveh ustavnih načel, in sicer pravice do obveščenosti in pravice do svobodnega izražanja mnenj in mišljenj, lahko ugotovimo naslednje. V prvem primeru so javna glasila v ozd predvsem medij za prenos informacij, ki nastajajo v procesu proizvodnje in odločanja. Tukaj se torej prek glasil izkazuje tudi javnost dela posameznikov s pooblastili ter organov in organizacij, torej poslovnih organov, informacijskih (strokovnih) služb,

samoupravnih organov in DPO, s čimer je omogočena kontrola (tudi v ozd neposredna javnost dela ni vedno mogoča). V tem smislu so za ustrezno vsebino javnih glasil predvsem odgovorni zavezanci načela javnosti neposredno in avangardne socialistične sile posredno.

V drugem primeru pa imata uredništvo in izdajateljski oziroma programski svet (v ozd lahko funkcijo programskega oziroma izdajateljskega sveta opravlja pristojni samoupravni organ, v praksi je to zmeraj bolj pogosto odbor za obveščanje, ki je izvršilni organ delavskega sveta ali pa njegovo delovno telo), veliko bolj pomembno vlogo. Na eni strani spodbujati in zagotavljati izražanje mnenj, pobud in kritik (česar se v praksi napačno lotevamo, misleč, da bodo »zainteresirani« kar sami kaj napisali, premalo pa uporabljamo ustrezne novinarske zvrsti, kot anketo, okroglo mizo in pogovor). Na drugi strani pa v sodelovanju (kot njihov sestavni del) z avangardnimi socialističnimi silami (člani ZK v uredništvih in svetih ter organizirani v osnovne organizacije) omogočati in zagotavljati prisotnost delavsko-razrednih interesov, mnenj in stališč v javnih glasilih in razkrivati objektivna protislovja ter položaj delavcev v njih.

Kljub temu, da je odgovornost zavezancev načela javnosti v ozd relativno najbolj normativno razčlenjena, pa praksa kaže, da javnega komuniciranja v ozd oziroma javnih glasilih predvsem zavezanci načela javnosti (ki jim je dajanje informacij delovna dolžnost) ne razumejo kot oblike (načina) za zagotavljanje javnosti svojega dela. Torej v ozd še vedno razvijajo (ločeno in premalo povezano) dva sistema komuniciranja (ki se v praksi bolj kažejo kot sistema informiranja): neposrednega in posrednega (javna glasila), s tem da zavezanci načela javnosti veliko večjo veljavo pripisujejo neposrednemu komuniciranju (ki pa tudi ni vedno neposredno — saj, na primer, informacije, ki jih da poslovodni organ na delavskem svetu, ne dobijo vedno tudi vsi zainteresirani delavci).

Se več, družbenoekonomska kriza je prispevala k naraščajoči kritičnosti v družbi in povečanim javnim zahtevam po uresničevanju odgovornosti. Zaradi tega je pri zavezancih načela javnosti v ozd narasla bojazn pred odkrivanjem posameznih in kolektivnih napak, slabega dela in malverzacij. Posledica tega pa je med drugim manjša kritičnost glasil navznoter in večja kritičnost navzven, povečana neformalna komunikacija in večji dotok pomembnih informacij iz širšega okolja.

Ustrezno vsebinsko naravnost glasil v ozd lahko zagotovijo usposobljeni in delavskorazredno naravnani novinarji in uredništva, podružbljanje (v smislu zagotavljanja možnosti za izražanje različnih interesov in »orožja« za zagotovitev delavske oblasti tudi na tem področju) ter aktivnost avangardnih socialističnih sil (tako v uredništvih, organih podružbljanja in z lastno dejavnostjo kot vir informacij).

V slovenskih ozd oziroma pri urejanju in izdajanju njihovih glasil poklicno dela približno 200 novinarjev in urednikov. Po statističnih podatkih iz leta 1983 jih ima 50 % srednjo izobrazbo, 25 % višjo in 25 % visoko, v zadnjih dveh letih pa se položaj na tem področju nenehno izboljšuje. 60 % organizatorjev informiranja v ozd (teh je v Sloveniji nekaj nad 600, 200 je poklicnih, drugi pa se z javnim komuniciranjem v ozd ukvarjajo na podlagi delovne zadolžitve, vendar ob drugih delih in nalogah) je članov ZK. S sistematičnim več-

letnim funkcionalnim usposabljanjem je dosežena relativno zadovoljiva medijska usposobljenost teh organizatorjev informiranja, v bodoče pa bo treba intenzivirati tudi idejno-politično in strokovno (v smislu boljšega poznavanja proizvodnih procesov, procesov odločanja v ozd in v širši družbi) usposabljanje.

Osnovna usmeritev pri podružbljanju javnega komuniciranja v ozd je že nekaj let ustanavljanje odborov (svetov, komisij) za informiranje v delovnih organizacijah (ustanovljeni v približno 10 % delovnih organizacij). Ti odbori pa poleg opravljanja funkcij izdajateljskih svetov glasil, skladno z ugotovitvijo o celovitosti in enotnosti sistema informiranja in komuniciranja v ozd, načrtujejo tudi osnovno vsebino informiranja, se odločajo za najustreznejše oblike in opravljajo kontrolno funkcijo. Kot izvršilni organ delavskega sveta ali pa njegovo delovno telo pa mu tudi predlagajo in poročajo. Tako je pri glasilih v ozd vsaj načeloma dosežena enotnost odločanja o vsebini, urednikih in materialnih sredstvih. Seveda še veliko teh odborov (zaradi neustreznih kadrovske sestave, neustreznih programov in načinov dela) deluje bolj na papirju, pa tudi kak-

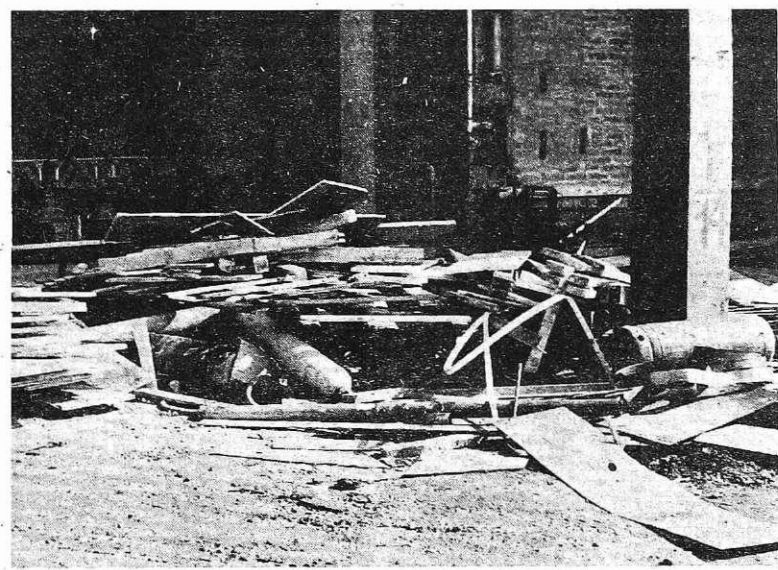
šne večje podpore političnih organizacij (gre za konkretno podporo v ozd, saj jim načelno podpora daje sindikat, na pobudo čigar so tudi nastali) doslej niso imeli.

Dopisniki (pred leti je sindikat organizirano spodbujal dopisovanje delavcev v glasila ozd) so pomembna neformalizirana oblika podružbljanja. Seveda je tudi z ustreznim organiziranjem dopisovanja mogoče »zainteresirati« le del delavcev. Zato je nujno bolj odločno pripravljati ankete, okrogle mize in intervjuje.

Avangardne socialistične sile niso javnih glasil v ozd ustrezno »uporabile« niti kot sredstvo za omogočanje javnosti svojega dela, še manj pa kot »orožje« v boju za dosežek delavskorazrednih ciljev. Premajhna zavest o pomenu informacij-komunikacij in zastarele metode dela so tudi sicer dejavniki manjše uspešnosti komunistov, ki so do sedaj tudi v javnem komuniciranju v ozd delovali bolj forumsko kot pa znotraj uredništev, odborov za informiranje, delavskih svetov in v sindikatu.

(Del delovnega gradiva za problemsko konferenco ZKS o javnem informiranju in komuniciranju)

POSTOJ IN POMENI SE MALO S SEBOJ!

Kje je odgovornost za tak pojav? Kaj je z družbeno samozaščito? (foto I. Kučina)

ZAKAJ TOLIKŠNO NEZAUPANJE?

Prilaščanje skupne družbene lastnine na nezakonit način pri nas nika-ko ni nov pojav. O tem lahko vsak dan beremo in slišimo v sredstvih javnega obveščanja. Gospodarski kriminal, kot temu pravimo pri nas, je verjetno bolj ali manj prisoten tudi v naši železarni. Nedavno tega je radio Triglav Jesenice tako mimogrede objavil, da prihaja občasno od odtujevanja družbene lastnine tudi v eni od delovnih organizacij v naši občini. Mogoče je to prav v naši Železarni.

Da bi se proti takim pojavom zaščitili, imamo v Železarni nadzorno službo in vratarje. V zadnjem času vse bolj pogosto opažam, da vratarji pri izhodih ob koncu dneva pregledujejo vsebino ročnih torbic in polivinilastih vrečk. Meni osebno so pred časom pregledali celo manjši rokavnik. Ob enem od takšnih pregledov sem slišal tudi tole pripombo: »Jaz ga plačujem, on me pa vizitira.« Marsikdo ne razume, da vratarji opravljajo le svoje delo, tisto, kar so jim naročili njihovi predpostavljenci. Ne vem pa, čemu je vse to potrebno. Vem, da nadzor mora biti, toda ali res v takšni obliki. Ali lahko nekega dne pričakujemo tudi osebne preglede, tako kot na mejnem prehodu? Kdo bi vedel?

Prav letos praznujemo jubilej, 35 let prevoja delavskega sveta v Železarni, dan, ko smo delavci postali lastniki tovarne. To je velik mejnik v dolgotrajnem boju delavskega razreda. V upravljanje so nam zaupane dragocene naprave, repromaterial, rezervni deli in drugo. Mnogi naši delavci so vključeni v SLO in civilno zaščito, ki naj bi ob posebnih pogojih imeli pozitiven odraz tudi v Železarni kot neločljivem delu Jesenic.

Zato si upam trditi, da je velika večina naših delavcev poštena in se v pozitivnem smislu zaveda odgovornosti do naše skupne lastnine. Postavljam pa tudi vprašanje, kaj naj bi železarji pravzaprav nosili domov v vrečkah in ročnih torbicah. Morda žico, pločevino, koks, rudo, rezervne dele in drugo. Saj končno ne delamo v zlatarni. Zato takšni pregledi smešijo delavce — samoupravljalce in vratarje, ki morajo takšne preglede opravljati. Zanima me, če tako vestne preglede opravljata tudi vratarja v upravni stavbi naše železarne in na kadrovske sektorju. Menda ne bomo delali razlik med delavci v proizvodnji in delavci skupnih služb ter poslovodnega odbora. Če po 35. letih samoupravljanja tako malo zaupamo našim delavcem, potem je to dokaj žalostno.

Po drugi strani pa ostajajo neka-znovani veliko večji prekrški. Neštetokrat smo že vili napačne šarže ali

izdelali material, ki ni ustrežal naročniku. Vse to je bilo potrebno ponovno pretaliti. Pred leti so morali v TOZD Žičarna vrniti neustrezen vložek, okoli 150 ton žice, nazaj v talilnice. Dogaja se, da posamezni delavci z malomarnim odnosom do dela in delovnih naprav povzročajo precejšnjo gmothno škodo. Zamujajo na delo, predčasno odhajajo, neopravičeno izostajajo z dela in podobno. Vse to so v finančnem smislu veliko večji »grehi«, kot pa tisto, kar naj bi delavci odnašali domov v ročnih torbicah in v vrečkah. Ne želim, da bi me kdo narobe razumel, da takšne stvari zagovarjam. Hočem le povedati, da bomo morali v Železarni začeti naše težave drugače reševati.

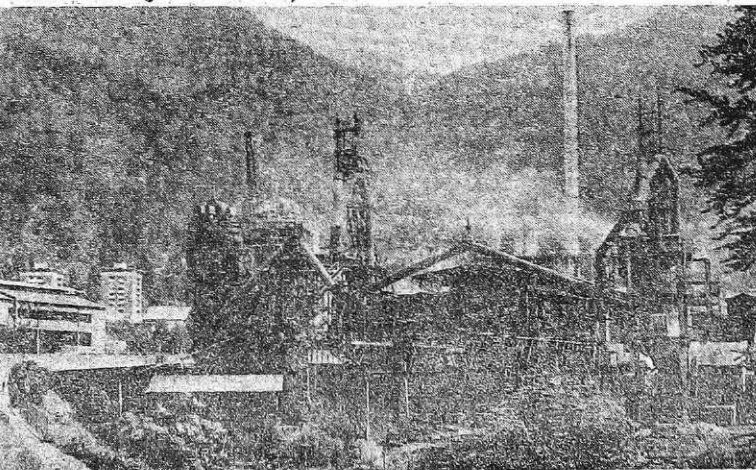
Tako, na eno uho, sem slišal, da so ti pregledi tudi posledica nekaterih sprememb v varnostni službi naše železarne. Eden od vzrokov za bojazn pred tatvinami je lahko tudi nenehno padanje življenjske ravni našega delavca. Morda bi si marsikdo pomagal po tistem znanem reku: »Malo delaj, malo kradi.« Toda, prepričan sem, da se velika večina naših delavcev ne bi spuščala tako daleč.

Spominjam se izjave tovariša Staneta Dolanca, ko je bil zvezni sekretar sekretariata za notranje zadeve. Rekel je, da ga ne skrbijo tiste male tatvine družbene lastnine, pač pa tiste, ki jih zagrešijo ljudje na pomembnih položajih in katerih škodo računamo v milijardah dinarjev. Nekaj takih primerov je bilo objavljeno tudi v časopisu (Bulatović, Družjanič, Končar ...). Tatovi pa so, ko jim je postalo prevroče, neovirano in seveda nekažnovano odšli v tujino z našim denarjem. Tam živijo lepo in brezskrbno na račun delavskih žuljev.

Marsikdo se bo vprašal (kot morda že neštetokrat prej), zakaj se v Železarni tolikokrat oglašam prav jaz in s takšnimi prispevki, ki so mi največkrat v škodo. Zato, ker težko prenašam, če vidim, da se delavcu godi krivica in ker me bolijo lumparije v našem širšem družbenem prostoru.

Janko Fon

Panorama (foto I. Kučina)

Na mladinski delovni akciji Jesenice '85, ki se je začela v nedeljo, 30. junija, sodelujeta dve mladinski delovni brigadi:

MDB Jeseniško-bohinjski odred — organizator je OK ZSMS Jesenice. Brigada šteje 36 brigadirjev, in sicer 30 brigadirjev in 6 brigadirj. Brigado sestavlja 29 brigadirjev iz srednješolskega centra Dragoljub Milovanovič iz Beograda, 2 brigadirja iz OK ZSMS Valjevo ter 5 brigadirjev iz OK ZSMS Jesenice. Povprečna starost brigade je 16 let in pol.

MDB Železar — organizator je Koordinacijski svet ZSMS Železarne Jesenice in Svet ZSMS SOZD Slovenske Železarne. Brigada šteje 48 brigadirjev, in sicer 37 brigadirjev in 11 brigadirj. Brigado sestavlja 21 brigadirjev iz OK ZSMS Bosanska Gradiska, 6 brigadirjev iz DO Čelik Beograd, 7 brigadirjev iz Železarne Store, 7 brigadirjev iz Železarne Ravne, 2 brigadirja iz Žične Celje in 5 brigadirjev iz Železarne Jesenice. Povprečna starost MDB Železar je 20 let.

BRIGADIRJI VAS V TEM TEDNU VABIJO NA SVOJE PRIREDITVE:

- četrtek, 4. julija, ob 19.30: BRIGADIRSKI VEČER;
- ponedeljek, 8. julija, ob 20. uri: OKROGLA MIZA O ORGANIZIRANOSTI IN DEJAVNOSTI V ŽELEZARNI;
- torek, 9. julija, ob 19.30: ples — igra ansambel ORION;
- četrtek, 11. julija, ob 19.30: ples — igra ansambel ORION. Z-D-R-A-V-O

PREDVIDENA DELA NA MDA

Vodstvo MDA je predvidelo, da bodo brigadirji med akcijo opravili naslednja dela: pri projektu Jeklarna 2 izkopi za ozemljitev, temelji ograje in signalni kabel, zasipanje vodovoda, ureditev brežin, izkop za plinovod, sodelovanje pri izkopu za vodovod, sajenje dreves.

PROGRAM DRUŽBENIH AKTIVNOSTI NA MDA JESENICE '85

Program družbenih aktivnosti na MDA predstavlja del aktivnosti udeležencev MDA, pri kateri prihaja do izraza kreativnost posameznika v kolektivu. Program družbenih aktivnosti ima predvsem vzgojni in družbeno-politični pomen.

Program družbenih aktivnosti MDA Jesenice '85 bo obsegal idejno-politično izobraževanje, splošno ljudsko obrambo in družbeno samozavest, kulturne aktivnosti, športno-rekreativne aktivnosti, strokovno tehnično izobraževanje.

Te in vrsta drugih oblik aktivnosti omogočajo, da mladi poleg delovnih rezultatov dosegajo s svojim aktivnim sodelovanjem zavidljive rezultate tudi na družbenem, političnem, kulturnem in športnem področju.

IDEJNOPOLITIČNO IZOBRAŽEVANJE

Osnovni cilj idejnopolitičnega izobraževanja in akcijskega usposabljanja brigadirjev na MDA je, da se z organiziranim idejnopolitičnim delom gradi samoupravna socialistična zavest in da se skozi razne oblike krepijo akcijska, organizacijska in kadrovska usposobljenost mladih.

Program idejnopolitičnega dela je sestavljen tako, da omogoča brigadirjem dopolnjevanje oziroma izmenjavo izkušenj. Program bo vseboval tri okrogle mize, kjer se bodo vključevali po svojih zmožnostih. Na okroglih mizah bodo obravnavali predstavitev gospodarske dejavnosti in razvojnih možnosti občine Jesenice, organiziranost in dejavnost Železarne, MDA v Sloveniji in spoznavanje brigadirjev z borbenimi in revolucionarnimi tradicijami v jeseniški občini.

AKTIV ZK NA MDA JESENICE '85

Aktiv ZK na nivoju naselja deluje po programu dela ZKJ in njegove vloge v razvoju socialistične samoupravne družbe in skupnih nalog s področja družbenega in delovnega sodelovanja mladih na mladinskih delovnih akcijah.

S svojim delom morajo mladi komunisti prispevati k napredovanju delovanja samoupravnih organov na akciji, da kritično ocenjujejo in izboljšujejo organiziranje in uresničevanje družbenih in delovnih aktivnosti.

SPLOŠNA LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

S skupnim delom, družbenopolitičnimi, vzgojnimi in rekreativnimi dejavnostmi (socialističnim delovnim izobraževanjem, medsebojnim zblizevanjem mladih vseh narodov in narodnosti, razvijanjem bratstva in enotnosti in drugimi družbenimi aktivnostmi) imajo prostovoljne mladinske delovne akcije pomembno vlogo in nalogo v usposabljanju mladih v SLO in DS.

Te naloge bomo izvedli ob spoznavanju brigadirjev s tipom naseljskega življenja (varovanje družbene imovine, dežurstva, požarstva), spoznavanjem mladih z osnovnim orožjem (polavtomatska puška, avtomatska puška, streljanje z zračno puško) in aktivnostmi družbenih organizacij, ki jih sestavljajo pionirji in mladinci v koncepciji SLO in DS.

INFORMIRANJE

Informiranju na MDA in v javnosti je potrebno dati pravo vrednost, do katere brigadirji pridejo z delom na trasi in v družbenih aktivnostih.

Informiranje javnosti bo potekalo preko treh radijskih oddaj (po 1 uro)

v Radiu »Triglav« in preko glasila »Železar«, ki bo med akcijo izdal podlistek »Brigadir« (3 krat).

Informiranje na MDA pa se bo uresničevalo predvsem s stenskim časopisom, biltenom, fotočasopisom. Opisovali naj bi delo na trasi in v naselju, delo samoupravnih organov v brigadi in izpolnjevanje družbenih obveznosti.

KULTURNO-ZABAVNE AKTIVNOSTI

Mladinska delovna akcija je mesto, kjer se zbirajo mladi iz vseh krajev Jugoslavije in je velika priložnost za predstavljanje različnih kulturnih navad mladih tako, da nasele postane mesto, kjer mladi medsebojno izmenjujejo kulturne dobrine.

Program bo vseboval predvsem gostovanje amaterskih plesnih skupin, brigadirske večere, ogled kino in gledaliških predstav, taborni ogenj.

STROKOVNO-TEHNIČNO IZOBRAŽEVANJE

Cilj tehničnega izobraževanja na mladinski delovni akciji je dvigovati nivo tehnične kulture brigadirjev in njihovo usmerjanje za razvijanje zainteresiranosti za doseganje določenih znanj.

Zelo kratek čas akcije (21 dni) ni dovolj za pridobitev določenih kvalifikacij. Zato je splošna usmerjenost taka, da se organizirajo tečaji amaterskega značaja, kjer bodo udeleženci spoznali osnove programa in

določeno znanje s področja tehnike ter pridobljeno znanje razširjali po odhodu z akcije.

Organizirali bomo seminar za foto amaterje, računalniški krožek in plavalni tečaj.

ŠPORTNO-REKREATIVNE AKTIVNOSTI

V pogojih življenja na mladinski delovni akciji, kjer je veliko aktivnosti, ima šport kot integralni del splošne kulture zelo pomembno mesto. S svojimi različnimi aktivnostmi mora predstavljati take aktivnosti, s pomočjo katerih bodo brigadirji zadovoljili del svojih družbenih in bioloških potreb.

Program športno-rekreativne aktivnosti obsega tekmovalni in rekreativni del.

Tekmovalni del

Osnovna karakteristika tega programa je, da se vrednotijo doseženi rezultati v posameznih disciplinah:

- jutranja gimnastika — kot sestavni del vsakodnevnega življenja na delovni akciji ima značaj psihofizične osvežitve in priprave za delovne in druge aktivnosti;
- športna tekmovanja vključujejo mali nogomet, košarko, rokomet, odbojko, streljanje, namizni tenis, kros in plavanje.

Rekreativni del

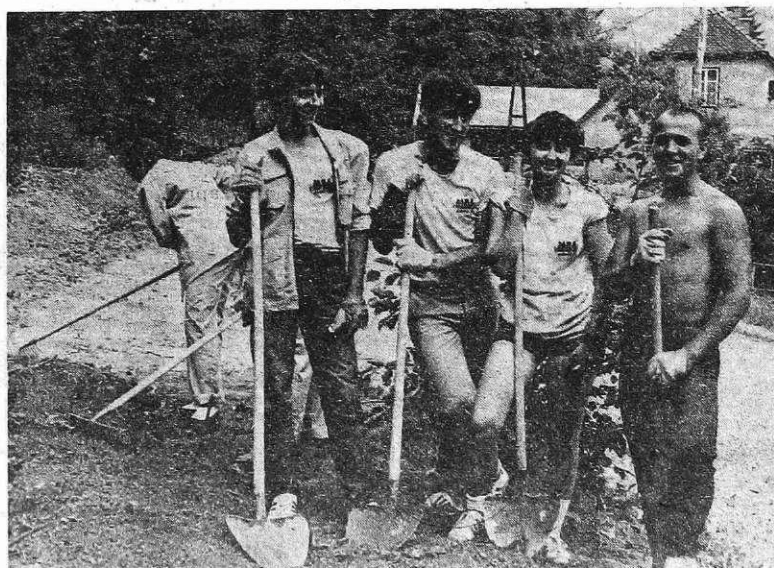
Cilj rekreativnega dela je, da vsem brigadirjem po delu na trasi omogoči aktiven odmor in da jih psihično in fizično pripravi za doseganje še boljših delovnih rezultatov.

Rekreativni del bo sestavljen iz medbrigadnega tekmovanja prijateljskega značaja in rekreativnih srečanj.

V Trebežu

(foto I. Kučina)

Nasmešek za javnost

(foto I. Kučina)

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

PREHRANA V IZJEMNIH POGOJIH

RAKI

Raki imajo okusno meso, bogato z beljakovinami. Danes je rakov v naših rekah vse manj.

Rake lovimo najuspešneje ponoči, ko si iščejo hrano. Pri lovu si pomagamo z lučjo, s katero osvetlimo vodne plitvine. Ko raka zagledamo, ga z roko previdno zgrabimo. Rake lovimo tudi z vršami.

Pri nas živita:

Potočni rak ali jelševac živi v čistih in ne premrzlih tekočih vodah. Odrasel doseže dolžino 20 cm.

Koščak je manjši od potočnega raka. Najdemo ga pod kamenjem v hladnejših in hitro tekočih gozdnih potokih.

Nabrane rake še žive vrzemo v vrelo vodo in kuhamo. Ko pordečijo, so raki kuhani. Kot užitno meso uporabimo meso iz klešč in zadka.

ŽABE

Žabe prištevamo k dvoživkam. Mladost preživijo kot paglavci v vodi. Tudi odrasle se zadržujejo blizu vode ali v vodi. Žabi kraki veljajo za specialiteto. Žabe najlažje lovimo ponoči s svetilko. Podnevi jih lovimo na suhem z roko, v vodi pa z mrežo, ki smo jo natakli na daljšo palico.

Žabe, ki jih lovimo pri nas, so:

Zelena žaba. To najdemo ob vodi ali v njej. Ime je dobila po značilni barvi kože.

Debeloglavka spominja na zeleno žabo. Po velikosti jo prekaša. Spomladaj prileze iz zemlje pred zeleno žabo.

Sekulja je po barvi različna. Prevladuje rjava barva, zato jo imenujejo tudi rjava žaba. V vodo zaide le med parjenjem, sicer se zadržuje na močvirnatih predelih v bližini voda.

Sivka — kot že ime pove, je koža svetlo sive barve. Od vseh ostalih žab je sivka še najmanj navezana na vodo.

Od žab so cenjeni in uporabni predvsem kraki. Žabo z udarcem po glavi najprej ubijemo. Ubiti žabi odrežemo zadnji nogi, s katerih potegnemo kožo. Krake pripravimo pečene, ocvrte ali kuhane. V sili uporabimo tudi druge dele žab, iz njih skuhamo izdatno juho.

Spoznali smo nekatere vrste živali, primerne za hrano v izjemnih razmerah. Seznanili smo se tudi z nekaterimi možnimi načini lova. Spoznali smo tudi opozorila, da so omenjeni načini lova v normalnih pogojih prepovedani. Zakaj? Kljub neštetim opozorilom se še zmeraj premalo zavedamo, kakšne krute spremembe sta v naravi povzročila hiter razvoj civilizacije in industrijske tehnologije. Živali imajo vse manj ustreznega življenjskega prostora in postajajo vse bolj ogrožene zaradi čedalje večjega onesnaževanja okolja, urbanizacije in krčenja gozdov. Tako bomo lažje razumeli nujnost zakonov o lovu in ribolovu, ki tako strogo prepovedujejo vsako zlorabo narave.

Vir: Dr. B. Vračarič: »Ishrana u prirodi«, VIZ Beograd 1977

Dr. B. Vračarič: »Norme ishrane stanovništva u ratu« VIZ Beograd — 1980

KAJ SREDNJEŠOLCI NA JESENICAH POSLUŠAJO, GLEDAJO, BEREJO

2

UVOD

Človek je že po naravi zelo radovedno bitje, radovednost pa je prvina vsakega raziskovanja. Vsak normalno razvit otrok kaže zanimanje za spoznavanje okolja. Vzgojnoizobraževalni procesi vplivajo na to, da radovednost preraste v znanstveno raziskovanje ali da ustvarjalni značaj dela zakrni. Raziskovanje je iskanje novih spoznanj, pomembnih za družbo in posameznika. Ljudje s temi novimi spoznanji prepoznajo svoje probleme ter protislovja v naravnem in družbenem okolju.

To je naloga družbenih, naravoslovnih in vseh ostalih znanosti. S svojimi izsledki in ugotovitvami znanost vpliva na celoten razvoj družbe in obratno. Znanost je postala objektivni dejavnik, ker na različne načine posega v materialne, kulturne, zdravstvene in druge družbene pogoje človekovega življenja. Vsi predmeti, tudi najnavadnejši, katerih sploh več ne opazimo, so posledica znanstvenega raziskovanja in uporabe znanja v praksi. Prav razvoj znanosti zagotavlja materialno, pa tudi duhovno osnovo človekovega življenja.

Znanost postane dejavnik razvoja osebnosti. Če se zavedamo, kaj znanost v resnici predstavlja, moramo njene rezultate tudi upoštevati. Znanost daje odgovore in rešitve na številne probleme, ki se porajajo med ljudmi, vendar je zelo pomembno, da niti v imenu znanosti ali politike ne smemo ljudem teh rešitev vsiljevati, če jih ne marajo. Znanost ne sme veljati za privilegij redkih posameznikov. Že v antični Grčiji je Aristotel odkril, da obstajata dve znanosti: znanost za sužnja in znanost za gospodarja.

Ta usodna dvojnost ni premagana vse do današnjih dni. V spremenjeni obliki se pojavlja v delovnih procesih, ko delovni ljudje le izvršujejo znanstvene zamisli in projekte ali pa spravljajo v pogon opredmeteno delo. Marksizem kot družbena znanost je svoj zgodovinski uspeh dosegel ravno s tem, da je postal sestavina družbenega gibanja.

Družbena znanost naredi svoj zrellostni izpit, ko se vključi v družbeni razvoj. Po izvedeni socialistični revoluciji mora odigrati naslednjo vlogo: biti mora znanstvena kritika dosežene prakse; imeti mora idejno in operativno vlogo pri snovanju neke prakse in reševanju problemov; znanstveno in idejno mora braniti

socialistično smer razvoja; biti mora vse bolj množični subjektivni dejavnik družbene zavesti, v kateri se ljudje zavedo konfliktov in se s pomočjo te osveščenosti tudi mobilizirajo za njihovo rešitev (Andrej Kirn).

Raziskovanju problema bralnosti in njenega vpliva na oblikovanje vrednot pri srednješolcih na Jesenicah pripisujemo vrednost praktičnega in družbenega vidika. To nas je tudi vodilo pri izbiri raziskovalne teme. Oblikovanje vrednot mladih je odsev celotne družbe oziroma okolja, v katerem poteka njihova socializacija. Vrednote vodijo posameznika v določeno družbeno aktivnost. Tako je od posrednega oblikovanja vrednot pri mladem človeku danes odvisno, v katero smer bo šel naš družbeni razvoj jutri.

Želeli smo spoznati lestvico vrednot pri dijakih Centra srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice, kot odsev današnje družbene situacije in kot posledico preteklih dogajanj. Vprašali smo se, kakšen in kako velik vpliv imajo pri tem različne publikacije. Ali neprilagojenost publikacij znanju, interesom in potrebam mladih ter dokaj slaba osveščenost kljub ogromnemu številu informacij, ki so težko razumljive in včasih tudi neprimerne, vplivata na to, kaj in kako mladi beremo? Naša raziskovalna naloga skuša problem osvetliti in najti odgovore na zastavljena vprašanja.

Naj se zahvalimo občinski raziskovalni skupnosti Jesenice, ki ji omogočila izvedbo naše raziskave ter Železarni Jesenice, elektronsko računalniškemu centru, ki nam je pomagal pri računalniški obdelavi podatkov. Ob tem posebej cenimo požrtvovalno in tovariško pomoč profesorice Milene Žmitek Medja s tega oddelka. Zahvaljujemo se tudi anketirancem za njihovo zaupanje in sodelovanje pri anketi.

SODELOVANJE PRI URESNIČEVANJU BISTVENIH VPRAŠANJ NAŠEGA DRUŽBENEGA RAZVOJA

Zveza združenj borcev NOV Slovenije je v preteklem mandatu obdobju uresničevala stališča in sklepe svoje letne skupščine, ki je bila junija 1984. leta, delovala na podlagi programskih izhodišč SZDL, usmeritev ZK, zlasti 13. in 16. seje CK ZKJ, ter se tvorno vključevala v delegatski sistem socialističnega samoupravljanja na različnih področjih in ravneh.

20. junija je bila v mali dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani letna skupščina ZZZB NOV Slovenije. Po izvolitvi organov in poročilu o delu republiškega in nadzornega odbora ZZZB NOV Slovenije med letnima skupščinama je tekla razprava o poročilu in uvodni besedi, ki jo je podal Božidar Gorjan-Bogo, predsednik RO ZZZB NOV Slovenije.

Na skupščini so poudarili, da so bile značilnosti delovanja ZZZB NOV Slovenije v preteklem letu uresničevanje stališč lanske letne skupščine, doslednejše uresničevanje gospodarske stabilizacije ter krepitev političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Borci so nastopili proti poskusom prenehanja in nepretrganega spreminjanja ustave SFRJ in političnega sistema.

Borci so odločno in organizirano ukrepali proti vse pogostejšim napadom na NOB in socialistično revolucijo, proti poskusom izkrivljanja naše polpretekke zgodovine ter vloge KP oziroma ZK in OF slovenskega naroda in posameznih organizatorjev oboroženega boja zoper okupatorja in domače izdajalce ter proti težnji po spravištvi z narodnimi izdajalci. S tem v zvezi je republiški odbor obravnaval številna protestna pisma, resolucije, stališča in sklepe, poslani s seji združenj borcev iz krajevnih skupnosti ter z letnih skupščin občinskih organizacij ZZZB NOV.

Borčevska organizacija se je dosledno zavzemala za uresničevanje samoupravljanja in ustavno opredeljene vloge delavca v združenem delu oziroma občana v krajevni skupnosti ter za doslednejše uresničevanje delegatskega sistema. Skrbela je za krepitev sistema SLO in DS, prispevala k nadaljnjemu podružljanju ohranjanja in razvijanja revolucionarnih tradicij, s posebnim oziranjem na pripravo letošnjih praznov ob 40. obletnici osvoboditve in pri tem opozarjala na sodelovanje vseh v fronti organiziranih socialističnih sil, predvsem mladine. Zavzemali so se za sprotno urejanje vprašanj, povezanih s sistemom socialne varnosti borcev, vojaških invalidov in družin padlih borcev, zlasti kar zadeva spremembe in dopolnitve družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih za podeljevanje priznanj udeležencem NOV in drugih vojn.

V svoji aktivnosti so borci skrbeli za področje mednarodnih odnosov, zlasti boja za mir in razorožitev, za prijateljske odnose z našimi sosedi in za poglobljanje vezi med borci NOB in odporniki ter demokratičnimi gibanji proti fašizmu. Opozarjali so na varovanje človekovega okolja ter kulturne in naravne dediščine slovenskega in drugih jugoslovanskih narodov in narodnosti.

BORBENE ZASTAVE MLADIM

V 40. letu po osvoboditvi je v vrstah borčevske organizacije Slovenije še vedno preko 102.000 članov, od tega jih je le 6 % v delovnem razmerju. Člani ZZZB NOV imajo 74.810 delegatskih in drugih dolžnosti v našem družbenopolitičnem sistemu. Vsak šesti od še zaposlenih je delegat v organih samoupravljanja. Tako so borci in aktivisti še vedno tesno povezani z današnjim časom.

»Vse, kar delamo v naši organizaciji, za kar se zavzemamo, nima prave vrednosti, če tega ne razumemo in sprejmemo mlajši rodovi. Zato njihova stališča jemljemo kot preverjanje našega dela. Pri tem se zavedamo, da živimo v času, ko je razpon mišljenja in izražanja ter iskanja odgovorov, zlasti pri mladini, vse večji. Pojavne oblike in načini izražanja so v njihovih skrajnostih za nas vse težje razumljivi. Zato moramo verjeti predvsem v poštenost in dobrotomernost mladih, v njihovo samostojnost in hotenje po izvirnosti. Pri tem računamo najbolj na tisto mladino, ki nosi delovna bremena v tovarnah, v kmetijstvu in na tisto, ki se že ob študiju zaveda, da prevzema na sebe odgovornost za vse probleme našega časa in se zato odgovorno obnaša, je dejal v uvodu razprave o poročilu o delu republiškega odbora ZZZB NOV Božidar Gorjan-Bogo, in nadaljeval:

»Teh nekaj misli sem posvetil našemu sodelovanju z mladimi takoj na začetku zato, ker letos ne obujamo samo spomine na 40. obletnico svobode, ampak živimo tudi v letu, ki ga je OZN razglasila za leto mladine. Zato mislim, da bi bilo prav, da avno v tem letu pospešimo predajo

naših borbenih zastav mladim, da v pripravah na volitve izbiramo čim več novih kandidatov med njimi. Da z našo podporo in glasovi omogočimo najboljšim in že preverjenim samoupravljalcem, da prevzamejo najbolj odgovorna mesta. Prepričan sem, da se bo naša borčevska generacija primerno poslovala od časa, ko smo po partizanski šteli leta, najprej težka štiri leta vojne, nato dokaj lažja in lepa štiri desetletja svobode, tako da bomo nazadnje z našimi izkušnjami le še v pomoč mlajšim samoupravljalcem pri pomembnejših odločitvah.»

Borci so pravočasno opozarjali in nato nastopili skupno z vsemi frontno združenimi socialističnimi silami proti pojavu spravištva, poskusom kompromitacije vloge naše partije med NOB in revolucijo, poskusom razdvajanja nacionalnega in razrednega, poskusom kompromitacije partizanstva. Posamezniki so nekritično in politično tendenciozno povzdigovali nekatera literarna in publicistična dela, češ da je samo njihova zasluga, da se odkriva pravi obraz naše borbe in revolucije. Tem pojavom so nasledili nekateri naši družbeni mediji, verjetno v želji, da bi izpadli demokratično tudi v odnosu do takih poskusov tendencioznega obravnavanja naše preteklosti.

SKRB ZA OGROŽENE

V preteklem obdobju so borci pri svoji aktivnosti in delu veliko pozornost posvečali zdravstveni in socialni zaščiti borcev. Pri tem so podpirali predvsem take rešitve, s katerimi so ublažili težave tovarišev in družin z najnižjimi dohodki, pri čemer so uravnavali te potrebe tako, da niso dodatno obremenjevali družbenega sredstva. Tudi na ta način so pokazali solidarnost z vsemi tistimi, ki

nosijo na plečih največ stabilizacijskih bremen. Ugotavljajo pa, da do najnižje kategorije upokojenih borcev že na meji ogroženosti najbolj skromnih življenjskih potreb in da tako stanje že vpliva na politično razpoloženje posameznikov.

S posebno skrbjo bomo še naprej utrjevali našo organizacijo ter krepili njeno družbenopolitično in akcijsko enotnost. Preprečevali bomo nepotrebne spore ob zgodovinskih temah, osebna nesoglasja, krepili bomo lik borca in samoupravljalca, razvijali tovarštvo in vse tisto, kar nam vsem ohranja doma in v tujini že doseženi ugled. Borci so poudarili, da so v teh časih težkih preizkušenj pripravljeni potrpeti in v našem delegatskem sistemu delati z nespremenjeno vno. Skupno z drugimi družbenimi silami bodo pokazali, da so že dolgo odprte probleme pripravljeni hitreje reševati. Prepričani so, da jim bo to tudi uspelo. Menijo, da s pavšalno oceno o vsesplošni krizi tudi nekateri javni delavci in funkcionarji v Jugoslaviji dramatizirajo položaj zato, da bi tako lažje dosegli določene politične cilje. Borčevska generacija ima dovolj političnih izkušenj, da takemu dramatiziranju in vsesplošnemu kritiziranju ne bo nikoli nasedla.

Po razpravi, v kateri so sodelovali Ivan Somrak, Sveto Kobal, Rastko Bradakša, Franc Šetinc, Jože Pahor, Janko Keferle, Lado Pohar, Dušan Gorkič, Stane Kotnik, Lado Kocjan, Marjan Lenarčič, Jože Očep, Vinko Kepić, Ivan Dolničar in Rudi Bregar so delegati letne skupščine sprejeli stališča in sklepe za prihodnje obdobje ter verificirali delegate za republiški odbor ZZZB NOV, da se namesto umrlih članov Republiškega odbora Jožeta Ulčarja, delegata ZZZB NOV občine Jesenice in Jožeta Ržka, delegata ZZZB NOV občine Laško izvolijo novi delegati. V republiški odbor ZZZB NOV je skupščina ZZZB NOV občine Jesenice 23. aprila izvolila Stanislava Kriznarja, sedanjega predsednika Občinskega odbora ZZZB NOV Jesenice.

Svetislav Nikolić

Živim in pišem

IŠČEM DELO

EDO TORKAR

Ničesar nimam rajši kot delo: po cele ure lahko sedim in ga opazujem.

JEROME K. JEROME

Iščem delo.

Brezdelje mi ne znese več. Kruh je usak dan dražji. Tobak tudi. Alkohol tudi. Ženske tudi.

Moji viri dohodkov pa počasi, a neustavljivo usihajo.

Kupčija na primer: še pred dvema letoma sem za deset kilogramov kave, ki sem jo pretihotal iz Avstrije, dobil v Beogradu dvajset ročnih mlinčkov za kavo, za katere sem v Ljubljani iztržil toliko, da sem lahko z izkupičkom nabavljal v Avstriji kar štirideset kilogramov kave, ki sem jih spet nesel v Beograd — in tako naprej. Lahko si predstavljate, da sem imel cekinov ko toče. Z daj se je zaradi razvednotenja dinarja avstrijska kava nesluteno podražila, prav tako kavnji mlinčki v Beogradu, medtem ko je njihova cena v Ljubljani ostala enaka kot prej. Le kam nas bo to pripeljalo?

Tudi z nabiranjem gob ni več dobička. Že v vseh mojih skritih revirih srečujem skrunilce narave, ki neusmiljeno iztrebljajo naše gobje

bogastvo. Za nateček še naši cariniki ne pustijo več, da bi individualni nabiralci gobe nosili naprodati v Italijo. Kje so dobri stari časi, ko si na goriški tržnici za krepkega gobana iztržil zlat prstan ali zapestno uro?

Očitno je, da so poziv k stabilizaciji v gradbeništvu vzeli bolj resno kot drugje; dandanes po gradbiščih lahko z lučjo pri belem dnevu iščeš odpadke svinčenih cevi in aluminijastih žlebov, s katerimi sem nekdaj redno zalagal Dinos. Tudi odlagališča smeti v bližini mojega kraja so dodobra izpropana, saj se na njih pojavlja zmeraj več dvožonkih mrhovinarjev, ki že navsezgodaj zjutraj prežijo na smetarske kamione in sproti poberejo use, kar je količjak uporabnega.

In kar me najbolj skrbi: znanci, ki jih ponavadi žicam za glaz vina ali sendvič, postajajo iz dneva v dan bolj stiskaški in nekateri od njih mi že kar nesramno svetujejo, naj si poiščem delo!

Saj niso pri pravu! Kako naj ga najdem ravno jaz, ko pa ga v tej državi zamen išče že milijoni ljudi!

Išče me delo. Lepo ga pozdravite in mu recite, da me ni doma.

PRODAJNA GALERIJA »ČEVDR«

Od konca letošnjega junija dalje je v Liznjekovi hiši, dragocenem spomeniku ljudskega stavbarstva v Kranjski gori, odprta nova prodajna galerija, imenovana »ČEVDR«. V zanimivo urejenih kletnih prostorih je naslednji program:

1. prodajne razstave priznanih slovenskih slikarjev,
2. stalna ponudba male grafike,
3. etnološki program (stari predmeti domače uporabnosti),
4. knjižna ponudba,
5. domača in umetna obrt,
6. svojstven »kulinarčen« program (malica v culi, »frakeljci« ...).

»ČEVDR« je odprt vsak dan, razen ponedeljkov, od 17. do 21. ure. Opozoriti vas želimo na prodajno razstavo akademске slikarke Dore Plestenjak, verjetno najbolj znane krajinarke pri nas. Na ogled in v odkup je 20 lepih akvarelov, pastelov in olj. Nekaj naslovov: Kranjska gora, Podkoren, Dva kozolca, Šopek, Voz, Stopinje ipd., skratka, za marsikoga in marsikatero priložnost lepo darilo trajne vrednosti. Razstava bo odprta do 26. julija.

V sodelovanju z galerijo ARS vam v nekaj dneh lahko zagotovijo slike praktično vseh priznanih slovenskih likovnih umetnikov.

Morda vas zanimajo stari, še uporabni predmeti? V »ČEVDRU« boste našli značilno lončevino, volovske jarme, sklednike, burkle, rute in prtiče, unikatne škofjeloske kruhke ...

Knjižni program ponuja vse, kar je v Sloveniji zadnje čase izšlo o naših naravnih lepotah, bogati kulturni dediščini, gorah, ljudeh ...

Marsikdaj je težko najti pravo darilo — v »ČEVDRU« vam bodo radi pomagali.

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE STATUTA SPIZ SLOVENIJE

Za 17 sejo zbora delegatov enote skupnosti invalidskega in pokojninskega zavarovanja v občini Jesenice, kakor tudi za sejo skupščine SPIZ Slovenije je predlagana obravnava delovnega gradiva o spremembah statuta skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije.

Izvršni svet Slovenije je četrtega aprila zavzel stališča, da SPIZ pripravi spremembe svojih samoupravnih splošnih aktov tako, da se bodo za izračun pokojninske osnove upoštevali vsi deli osebnega dohodka, od katerih delavci plačujejo prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Republiški komite za delo za reševanje nizkih pokojnin predlaga, naj se ves osebni dohodek za delo v podaljšanem delovnem času, ki se šteje kot poseben delovni pogoji, upošteva v pokojninski osnovi brez preračunavanja na polni delovni čas, torej tako, da bi se v celoti prištel k osebnemu dohodku, doseženem v rednem delovnem času. Pogoj za tako štetje bi bilo, da se podaljšani delovni čas v samoupravnih splošnih aktih delovne organizacije opredeli kot posebni delovni pogoji.

Odbor za sistem in organizacijo pri skupnosti je ugotovil, da ta problematika posega v področje pokojninskega in invalidskega zavarovanja in v delovno pravno razmerja, zato bi vsaka nepremišljena odločitev o spremembi 21. člena lahko imela daljnosežne posledice. Zato je treba vse razloge za in proti spremembi tega člena pred odločitvijo skupnosti širše družbeno proučiti.

S pričetkom uporabe zakona o materialni evidenci v letu 1980 so bile republike pooblašene, da z zakoni o pokojninskem in invalidskem zavarovanju uredijo vštevanje osebnih dohodkov za izračun pokojninske osnove. Republiški zakoni, sprejeti po prvem juliju 1983, so to področje enotno uredili, tako da se dohodek preračunava, Slovenija pa je to uredila v statutu skupnosti na smiselno enak način kot drugi.

Odbor je opozoril na nekatere možne posledice predlagane spremembe: zahtevo upokojenec za ponovno odmero že uveljavljenih pokojnin z vštevanjem osebnega dohodka, doseženega z delom preko delovnega časa; vprašanje enakosti zavarovancev pri odmeri temeljnih pravic v okviru enotnega pokojninskega sistema za območje celovite države; možnost precejšnega povečanja obsega nadurnega dela v združenem delu zaradi povečanega interesa zavarovancev za to obliko dela.

V primeru upoštevanja predloga Republiškega komiteja za delo bi bilo potrebno 21. člen statuta spremeniti tako, da bi se v prvih dveh odstavkih navedenega člena črtało določilo o preračunavanju osebnega dohodka, doseženega z delom, daljšim od polnega delovnega časa, na povprečni znesek, ki ustreza osebnemu dohodku za polni delovni čas.

Določilo 21. člena statuta naj bi ostalo nespremenjeno, to problematiko pa naj bi glede na njen pomen in širino ustrezno uredili v zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Med predlogi Republiškega komiteja za delo je tudi pobuda, naj skupnost uredi vprašanje vštevanja osebnega dohodka v pokojninsko osnovo v primeru, ko je bil delavec v delovnem razmerju v večih organizacijah in je delal dalj kot polni delovni čas, kar ureja 22. člen statuta skupnosti. Ta predvideva vštevanje in preračun osebnega dohodka na polni delovni čas.

Zakon o davkih občanov pa v 34. členu nasprotno določa, da se od osebnega dohodka, doseženega v drugi temeljni organizaciji prek polnega delovnega časa, plačuje posebni davek od osebnega dohodka.

Skupnost v 22. členu statuta predvideva možnost vštevanja takšnega

osebnega dohodka v pokojninsko osnovo (s preračunom na polni delovni čas) ob stališču, da so prejemki iz dela v drugi temeljni organizaciji osebni dohodki, doseženi v skladu in na podlagi meril in kriterijev za delitev osebnih dohodkov v temeljni organizaciji in ne nadure. Takšno stališče temelji na določilih 77. člena iz 78. člena zakona o delovnih razmerjih, ki delo preko polnega delovnega časa v drugih temeljnih organizacijah opredeljuje kot delovno razmerje. Potrdil ga je tudi Republiški komite za delo, ob tem pa je izpostavil vprašanje preračunavanja osebnega dohodka na polni delovni čas.

V sklopu predlogov Republiškega komiteja za delo za razreševanje nekaterih odprtih vprašanj pokojninsko invalidskega zavarovanja je predlagana rešitev, naj bi se v navedenih primerih obe temeljni organizaciji sporazumeli, da bo delavec opravil tudi delo v drugi temeljni organizaciji na podlagi delovnega razmerja le v eni organizaciji, to delo, ovrednoteno z višjim osebnim dohodkom, pa bi vplivalo tudi na višjo pokojninsko osnovo.

Odbor za sistem in organizacijo pri skupnosti je po proučitvi navedene problematike menil, da 22. člen statuta ne bi bilo primerno spremeniti ali črtati, ker bi morebitno črtanje tega določila pomenilo občutno poseganje v določanje pravice določene kategorije zavarovancev, zato je tudi to občutljivo družbeno vprašanje, ki ga je potrebno poprej vsestransko proučiti. Odbor je predlagal, da se 62. člen spremeni in dopolni, ker 62. člen predvideva, da je osnova za odmero nadomestila OD zaradi dela v skrajšanem delovnem času za zavarovance — združene kmete ustrezno valorizirana zavarovalna osnova, od katere so bili plačani prispevki ob nastanku invalidnosti. Za zavarovance, ki opravljajo samostojno gospodarsko, umetniško, odvetniško ali kakšno drugo kulturno oziroma poklicno dejavnost, katerim se osebni dohodek ne ugotavlja, se valorizira zavarovalna osnova, od katere plačujejo prispevke v tekočem letu. Ker je tudi tem zavarovancem dana možnost vsakoletne izbire osnov, jim na takšen način določena osnova za odmero nadomestila omogoča, da se po nastanku invalidnosti zavarujejo po mnogo višji zavarovalni osnovi, kot so bili zavarovani ob nastanku invalidnosti, s tem pa prejajo višje zneske nadomestila, s katerim lahko v celoti pokrijejo plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Predlog spremembe statuta zajema tudi spremembo 65. člena, ki določa, da se delovnemu invalidu izplačuje akontacija, določena na podlagi podatkov iz preteklega leta.

Akontacija se v začetku vsakega koledarskega leta določa na podlagi podatkov iz preteklega leta. Med letom organizacija združenega dela akontacijo o na novo odmeri na podlagi podatkov o medletnem porastu OD po sprejetih periodičnih obračunih.

Prav tako so predlagane spremembe glede varstvenega dodatka in dopolnitev, da bi poleg društev upokojenecv tudi društva invalidov nastopala kot organizatorji rekreativne dejavnosti za upokojenice in bila tako neposredni uporabnik sredstev za rekreacijo upokojenecv.

Iz gradiva povzel Stane Torkar, delegat SIS PIZ krajevnega skupnosti EDO GIORGIONI

Benedičičeva ulica te dni (foto I. Kučina)

MIKRORAČUNALNIŠKI SISTEMI VODENJA IN NADZORA ISKRE AVTOMATIKE

31. januarja 1983 je Iskra avtomatika TOZD Sistemi skupaj z nekaterimi velikimi slovenskimi podjetji in predstavniki (IBL, Metalna, TOS-Unis in Kovinotehna) podpisala sporazum o sodelovanju pri projektu gradnje avtomatiziranega daljinsko vodenega visokoregalnega skladišča avtogum v mestu Togliatti v Sovjetski zvezi. Višina celotne pogodbe je znašala pet milijonov obračunskih dolarjev, od tega je bil Iskrin delež 10 % pogodbe. Rok za izvedbo kompletnega sistema, razen gradbenih del, ki jih izvaja investitor sam je bil izredno kratek. Realizacija sistema multimikroračunalniške avtomatizacije visokoregalnega skladišča, ki je bila zaupana Iskri avtomatiki, je namreč zahtevala še množico tipično razvojnih aktivnosti.

Namen naloge je bil izdelava in postavitve kompletnega transportnega in skladiščnega sistema z visokoregalnimi dvigali, ki so jih izdelali Metalna, TOS-Unis in IBL, in sistema nadzora in vodenja, ki ga je dobavljala Iskra avtomatika. V tej fazi je bilo poleg spoznanja o kompleksnosti tega projekta in nujnosti drobnih funkcij na specializirane skupine tudi jasno definiran obseg dela posameznega izvajalca aktivnosti, uspešna izvedba projekta naj bi bila tudi jamstvo za pridobitev novih nalog doma in v tujini v okviru ustanovljenega konzorcija podjetij.

S stališča Iskre avtomatike je bil cilj uvesti lastno moderno mikroračunalniško tehnologijo na povsem novo področje vodenja in nadzora visokoregalnih skladišč in hkrati dokazati strokovni potencial kadrov, ki delajo na področju mikroračunalniških sistemov in sodobnih konceptov vodenja projekta.

Naloga multiračunalniškega sistema je vodenje in nadzor visokoregalnega skladišča avtogum, s pripadajočimi vhodnimi in izhodnimi transportnim sistemom. Zaradi kompleksnosti so sistem razdelili na dva zaokrožena podsistema s sorazmerno zaključenimi funkcijami:

a) notranja bilančna lupina — ožji skladiščni sistem, ki obsega:

- sedem visokoregalnih dvigal,
- sedem hodnikov z regalnimi mesti levo in desno,
- sprejemno-oddajni nivo za avtomatski ali ročni prevzem ali oddajo palet,

b) zunanja bilančna lupina — transportni sistem, ki obsega:

- vhodni liniji, po katerih gume dotekajo v skladišče,
- izhodni liniji, po katerih gume izdajajo izbranemu cilju (kupcu). Vsota ciljev v konkretnem primeru je 101,

- transportni sistem mimo skladišča, s katerim je vhod direktno povezan z izhodom.

Končne postaje in centralna postaja so povezane preko vakuole drsnih vodov in MKM aparaturnih modulov na obeh straneh. Komuniciranje teče po protokolu »MOSP«.

Povezava centralne postaje in uporabnikovega miniračunalnika v centru vodenja poteka po poštni liniji in DATA modemu 2283 na obeh straneh linij.

Končna postaja izvaja naslednje skladiščne postopke na zahtevo cen-

tralne postaje, ki sporoča vrsto postopka in koordinate cilja v hodniku:

- vskladiščenje palete,
- izskladiščenje palete,
- vrnitev dvigala v izhodišni položaj na klic,
- vožnja dvigala z različnimi hitrostmi.

Vsi postopki se izvajajo po nalogu centralne postaje. Končna postaja omogoča izvajanje takojšnosti postopkov vskladiščenja in izskladiščenja.

Skladiščni postopki, ki jih na zahtevo centralne postaje izvaja končna postaja, zajemajo naslednje operacije:

- prevzem oz. oddaja palete na prevzemnem oz. oddajnem mestu,
- vožnja dvigala do zahtevanega mesta. Sočasno gibanje v »X« in »Y« smeri,
- oddaja oziroma sprejem palete z zahtevanega mesta v regalnem hodniku, »Z« smer.

Končna postaja tudi sporoči centralni postaji izvršeno operacijo in vodi samostojno sliko hodnika v primeru izpada zveze oziroma centralne postaje. S tem je omogočeno enostavno osveževanje slike skladišča v centralni postaji oziroma centru vodenja. Prav tako sporoča položaj dvigala centralni postaji, ta pa preko sinoptike operaterju.

Zunanja bilančna lupina zajema tudi vmesne prehode iz ene na drugo transportno linijo in obvezen prekop izbranega števila gum na notranjo transportno linijo, ki vodi v laboratorijsko kontrolo. V primeru ustrezne kvalitete vskladiščene pošiljke sledi njeno avtomatsko izskladiščenje na zahtevo.

Elementi podsistema za vodenje visokoregalnih dvigal so tudi čitalci pozicij dvigal. Čitanje pozicij v obeh smereh (X, Y) je izvedeno s stavki zastavic na stebrih in na dvigalih. Dvigalo ima v »Y« smeri eno samo hitrost, medtem ko v »X« smeri hitrost prilagaja oddaljenosti od željenega mesta; s tem zmanjšamo čas skladiščnih postopkov.

Na transportnem podsistemu imamo čitalna mesta in števec. Števena mesta so sestavljena iz grupe števec (trije števeci v grupi). S kontrolo stanja vseh treh števecv na enem števnem mestu programsko kontroliramo števec. Izpad dveh od treh števecv pomeni izpad števnice grupe.

Multimikroračunalniški sistem je zasnovan na računalniški mreži, ki obsega:

- mikroračunalniške končne postaje na visokoregalnih dvigalih;
- podvojena centralna mikroračunalniška postaja v skladiščnem centru;
- inteligenčna mikroračunalniška funkcijska tastatura;
- uporabnikov miniračunalnik v centru vodenja;
- ločen razvojni sistem ID 16-80.

Centralna postaja izvaja naslednje naloge:

- komunikacija z nadrejenim centrom, osveževanje njegove slike skladišča in sprejem zahtev (z izbrano prioriteto) za izvajanje skladiščnih postopkov;
- sprejem zahtev operaterja iz funkcijske tastature;
- vodi in nadzoruje vse skladiščne postopke na vseh končnih postajah;
- vodi samostojno sliko skladišča, jo osvežuje in na osnovi slike in optimizacije izraze skladiščnega prostora in hodnikov dvigal generira ukaze končnim postajam;
- komunicira s končnimi postajami;

— posluhuje pisalnik (odprti in zaprti protokol) in sinoptično ploščo. Centralna postaja je aparaturno podvojena. Oba vhodna podsistema sprejemata informacije. Prav tako te informacije oba centralna podsistema obdelujeta. Izdaja informacij pa je dovoljena le podsistemu, ki je v stanju aktivnosti. Sistemu v rezervi je izdaja informacij onemogočena aparaturno ali programsko.

Inteligenčna funkcijska tastatura omogoča operaterju dialog s sistemom:

- avtomatsko vskladiščenje ali izskladiščenje;
- polavtmatsko vskladiščenje ali izskladiščenje;
- izskladiščenje celotne vrste;
- izskladiščenje izbrane sarže;
- transport mimo skladišča;
- izskladiščenje palete izbrane sarže;
- osveževanje slike skladišča;
- izpis protokolov (sarž oziroma števecv);
- vnosi datuma.

Izpad centralne postaje ima za posledico ročno izvajanje skladiščnih postopkov s pogojem, da so vsi posegi kasneje, vnešeni v centralni mikroračunalnik.

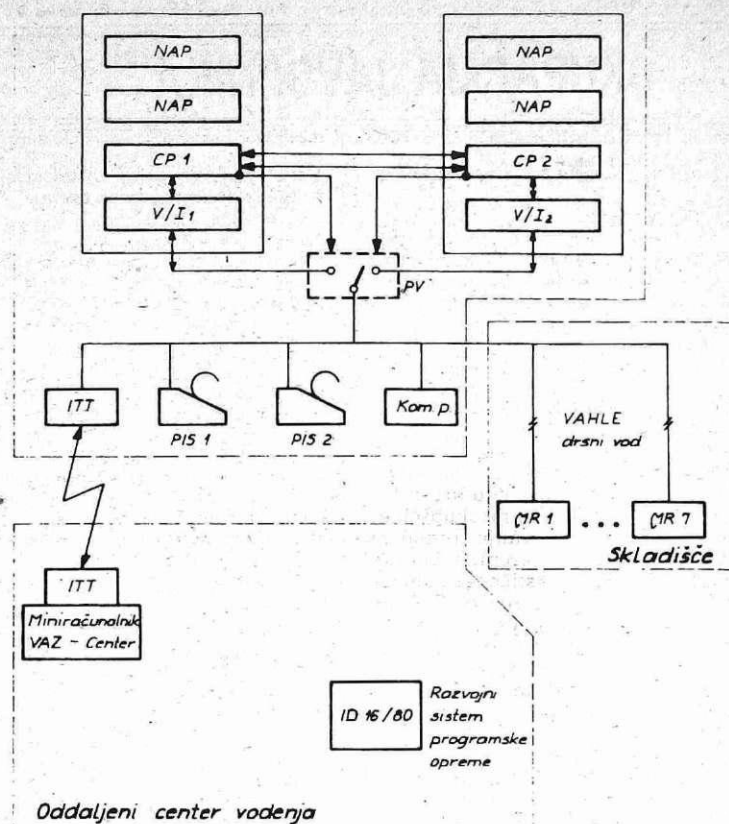
Izpad končne postaje pomeni čakanje na nov nalog.

Celoten sistem je bil preizkušen na sistemskem testu v Metalni Maribor.

Iskra avtomatika je s svojim deležem v pogodbi torej pokrivala naslednje aktivnosti in področja:

- kompletan sistem vodenja transportnega sistema. Ta zajema vhodni transportni sistem, izhodni transportni sistem, transport gum direktno k dobavitelju in na mesta paletizacije in depaletizacije. Ta del je Iskra avtomatika pokrila s progra-

Nadzorna soba

NAP — napajalnik
kom p — komandni pult s sinoptiko
CP i — centralna postaja
MR i — mikroračunalniške končne postaje na dvigalih
V/I i — mikroračunalniška vhodna - izhodna postaja
PV — preklapno vezje
ID 16/80 — razvojni sistem
PIS i — pisalnik
ITT — modem za prenos informacij po poštni liniji

mabilnimi avtomati PA-30 in delno z mikroračunalnikom TI-30E, — mikroračunalniški sistem za vodenje in nadzor skladiščnih postopkov. Sistem zajema podvojen mikroračunalniški center in sedem mikroračunalnikov na visokoregalnih dvigalih v skladišču. Sistem vodenja in nadzora mora delovati vsklajeno s transportnim sistemom. Zagotavlja optimalno izrabo skladiščnega prostora in hodov dvigal tako pri vskladiščenju kot izskladiščenju in pri sočasnem izvajanju obeh postopkov,

— sistem povezav in komunikacij končnih postaj z centrom in central z daljinskim centrom vodenja. Iz daljinskega centra namreč sistem dobiva naloge za izbrano plansko obdobje,

— prikazi in protokoli za operaterja in dokumenti dobavitelju oziroma prevzemniku gum,

— izvedba šolanja na programski in aparaturni opremi za strokovnjake investitorja,

— nov pristop k izdelavi tehnične dokumentacije za računalniške sisteme,

— sistemski testi v Metalni Mariboru.

V končni fazi sistem omogoča avtomatsko delovanje skladišča vodenega s komandnega pulta ali programirano iz daljinskega centra z enim samim operaterjem.

S tem projektom smo želeli prodreti z Iskrino tehnologijo in programskimi koncepti v ključne domače in tujinske organizacije, ki nam zagotavljajo možen skupen nastop pri velikih projektih doma in v tujini. Hkrati smo želeli odpreti novo področje aktivnosti Iskre avtomatike, to je področje sistemov za nadzor in vodenje skladišč.

Nalogo smo tako v Iskri kot pri ostalih sodelaviteljih uspeli zaključiti skoraj mesec dni pred rokom v veliko zadovoljstvo investitorja in drugih članov konzorcija.

Posebej želimo poudariti, da vsi kazalci uspešnosti kažejo na:

— finančno zelo ugodno zaključen projekt,

— pridobitev novih izkušenj na področju vodenja, programskih rešitev, koncepta šolanja investitorja, sodelovanja z tujimi podjetji, testiranja, tehnoloških idej.

S tem se nam odpirajo nove možnosti aranžmajev v tujini in doma.

Miha Skumavc

Računalništvo pri nas

KAJ JE UMETNA INTELIGENCA? (nadaljevanje)

PROGRAMSKI JEZIK (PROLOG)

Že v prejšnji številki sem omenila programski jezik LISP, ki ni doživel pravega komercialnega uspeha. Za to sta predvsem dva vzroka: razvit je bil še v času, ko se je umetna inteligenca še skrivala po univerzah in inštitutih, pa tudi njegova »moč« še ni dosegla ustrezne višine.

V začetku osemdesetih let so po prvem razcvetu umetne inteligence na Zahodu začeli deliti programske jezike v dva bistvena razreda: v prvem razredu je jezik umetne inteligence Prolog, v drugem pa so do sedaj znani konvencionalni programski jeziki fortran, pascal, cobol, assembler.

Prolog je nepostopkovni programski jezik, osnovan na matematični logiki. Z njegovim razvojem se v zadnjem času ukvarja večje število raziskovalnih skupin, predvsem v Evropi in na Japonskem. Nekatere njegove značilnosti nakazujejo, da bi lahko močno olajšal programiranje operacij med logično kompleksnimi podatkovnimi strukturami ter programiranje ekspertnih informacijskih sistemov.

Prolog je enostaven, vendar močan programski jezik. Njegova matematična osnova je formalna logika, v podobnem smislu kot tvorijo matematično osnovo fortrana in njemu sorodnih jezikov aritmetični izrazi. Osnova Prologa je bila razvita na univerzi v Marseillu kot praktična realizacija predhodnih idej, da je mogoče matematično logiko uporabiti tudi kot programski jezik. Izrazi predikatnega računa prvega reda, ki tvorijo sintakso Prologa, omogočajo enostavno definiranje odnosov med podatki in strukturiranjem podat-

kov. Zato je Prolog posebno močan pri simboličnem nenumeričnem procesiranju in pri delu z bogatimi podatkovnimi strukturami. Mnoge formalizme iz teorije podatkovnih baz, na primer relacijski model, uporabimo praktično neposredno kot program v Prologu. Močna komponenta Prologa je tudi nedeterminizem in z njim povezano avtomatsko vračanje, ki močno olajšuje programiranje algoritmov kombinatorične narave. Tisto, kar tako močno razlikuje Prolog od ostalih pomembnejših programskih jezikov je, da je Prolog nepostopkovni ali deklarativni jezik, za razliko od drugih, ki so vsi v bistvu postopkovni ali procedurni. V »konvencionalnih programskih jezikih« zato opisujemo, kako pridemo do danih podatkov do rezultatov. Ideja Prologa pa je, da opišemo samo, kakšen je odnos med podatki in rezultati. Prologov prevajalnik mora sam poiskati postopek operacij, ki prevede podatke v rezultate tako, da ustrezajo relaciji (odnosu), ki jo predpisuje program v Prologu. Logika pove, kaj naj program naredi, medtem ko (v Prologu skromna) kontrolna komponenta določa, kako bo interpretiral nalogo dejansko izvedel. Za Prolog je značilno, da problema ne opišemo z zaporedjem operacij (tako kot v običajnih postopkovnih jezikih), temveč z množico relacij oziroma predikatov.

Predno navedemo primer programiranja v Prologu, je potrebno povedati še nekaj o podatkih, s katerimi navadno operiramo pri programiranju v Prologu.

— Podatki, ki jih opisujemo, so nenumerični.

— Pri preiskovanju poti v drevesnih oziroma grafskih strukturah je pogosto potrebno vračanje na prejšnjo točko, kadar ugotovimo, da pot ne vodi k rešitvi.

— Nekateri podatkovni objekti v programih se lahko aktivirajo in izvajajo kot program. Zato se pogosto dogaja, da v tem smislu ni stroge rešitve med programom in podatki.

— V sistemih nastopajo podatkovni objekti, ki imajo zelo bogato strukturo, ponavadi drevesno ali grafo.

Jasno pa je, da je programiranje sistemov z gornjimi značilnostmi v običajnih programskih jezikih seveda možno, vendar pogosto dokaj nerodno. Posebno so za to neprimerni jeziki, ki nimajo ustreznih podatkovnih tipov za obdelavo nenumeričnih informacij in ki ne dopuščajo rekurzivnih klicev podprogramov kot je fortran.

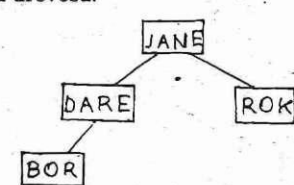
Značilen primer stavka v Prologu je:

potomec (X, Y) : — otrok (X, Y) kar lahko beremo takole:
»X je eden izmed potomcev Y, če je X eden izmed otrok Y.«

Ali pa:
»Če je X otrok Y, iz tega sledi, da je X potomec Y.« Ta trditev velja za VSAK X in Y. Operator »:« lahko beremo kot »če«, saj deluje kot logična implikacija z desne v levo. V matematiki pišemo navadno znak —

Kot primer programa v Prologu vzemimo majhno podatkovno bazo o sorodstvenih relacijah.

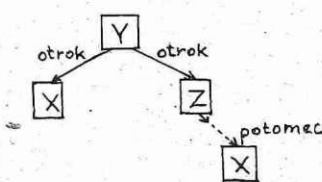
Slika št. 1 kaže primer družinskega drevesa.

To drevo lahko v Prologu opišemo z naslednjimi stavki: otrok (jane, dare); otrok (bor, dare); otrok (rok, jane).

Te stavke lahko beremo na primer: »Dare je Janetov otrok« ali »Dare in Jane sta v relaciji otrok.«

Napišimo še stavke, ki definirajo relacijo »potomec« na osnovi naslednjega razmišljanja (slika št. 2):

a) X je potomec Y, če je X otrok Y ali

b) X je potomec Y, če eksistira tak Z, da je:

1. Z je otrok Y in
2. X je potomec Z.

Ti dve izjavi opišemo v Prologu s: potomec (X, Y) : — otrok (X, Y). potomec (X, Y) : — otrok (Z, Y), potomec (X, Z).

Zdaj lahko postavimo Prologove mu sistemu še nekaj vprašanj, na primer: Kdo je Janetov otrok in kdo

je Borov oče? To storimo z naslednjim stavkom:

? — otrok (X, jane), otrok (bor, Y).
Odgovor sistema je naslednji:

X=dare, Y=dare;
X=rok, Y=dare.

Kot vidimo, sta bila na vprašanje možna dva odgovora, ker ima Jane dva otroke. Prologov interpreter je poiskal oba. Vprašajmo še, kdo so Janetovi potomci:

Odgovor:
X=dare;
X=rok;
X=bor.

Osnovni primer ilustrira način programiranja v Prologu (zaradi sintakse jezika moramo tudi lastna imena pisati z malo začetnico), ki je močno različen od programiranja v konvencionalnih jezikih. Če primerjamo Prolog s temi jeziki, vidimo naslednje pomembne razlike:

V Prologu ne obstajajo konstrukti, kot so: krmilni konstrukti (na primer: go to, while, repeat); prirejanje vrednosti spremenljivkam in spreminjanje vrednosti spremenljivk; oznake stavkov, globalna imena spremenljivk.

Iz navedenega je jasno, da se programski jezik Prolog tako razlikuje od drugih programskih jezikov, da res ni primeren za obdelavo takih projektov, kot sedaj tečejo v našem računskem centru (osebni dohodek, stroški delovnih nalogi...). Če pa bi se odločili, da bi katerega od do sedaj še nerešenih problemov želeli reševati z ekspertnimi sistemi, je jasno, da bo uporaba tega programskega jezika tudi v našem računskem centru nujna.

N. K.

OKUPACIJA JAVORNIKA

Malo počaka, da bo šlišal, kaj bom rekel.

A jaz sem tiho, tiho.

Skozme gre spoznanje, da nobeno sodišče ni nikoli krivo, ne more biti, sicer ne bi bilo sodišče. V mojem primeru je kriv samo P., ki še danes živi nekje s tisto strašno zarezo na zgornji ustnici, ki pa se mu je verjetno že razlezla kakor na buki ljubzenski monogram. Toda, kadar se brije, ima to zarezo vedno pred očmi. Res, preveč za tisti košček kruha. Preveč tudi za batine, ki mi jih je nalagal z ostalimi skupaj.

Mnogo, mnogo preveč!

S sivolasi gostom ne obudiva spomina na osvoboditev jetnišnice, to so znane stvari. Nikogar se ne želi določene spomniti. Med nami je naenkrat postalo moreče. Treba bo nekaj reči. Ali pa se bo zrak zgostil v eksplozivno zmes.

Gostitelj s prstenim obrazom poskuša rešiti, kar se da rešiti, odhiti kuhat kavo.

Midva jo čakava, kakor odrešitev. In tačas dahnem, tako, gredoč: Zakaj so že tebe zaprli?

Miniranje, kot ti.

Čakaj, tudi ti si... miniral?

Seveda, vsi smo. Vsi.

Kako, vsi?

Kar nas je bilo takrat tam na Belegschaftu, reče.

In zakaj smo to počeli?

Zožen pogled v cevko iz bezgove veje in si ga ogledujem, tega tujega človeka, ki je prišel razbit mojo resnico o mojem miniranju.

Takrat je bil tak čas, odvrne. Nemce je bilo treba vznemirjati, razmeš. To je bil psihološki pritisk; žrtve pri tem niso važne.

A takoo!

Niso! Treba jim je bilo pokati dobesedno pod ritjo. Kaj si pa ti misliš, da je bilo tisto pokanje?

Cisto nekaj drugega, priznam in se sprostim iz napetosti.

Ne, ne, to je bil neusmiljen spopad... In je utihnil in se zagledal v

svoj včera, ki je bil že... danes.

Torej je bila to... taktika? dodam v upanju, da bo odgovoril: Ne, taktika pa ne, ampak...

Taktika, taktika... ponovi za me-noj počke žalostno.

Zadišala je kava. Očila nas je s svojim intimnim vonjem kakor ženski lasje.

Torej namen, si priznam v mislih. Taktika, taktika, zaslišim spet znova.

Sivolasi mož srka kavo in ves čas ponavlja isto besedo. To počne natančno do trenutka, ko se v meni ta beseda razlomi najprej v zloge, ti pa se med sabo pomešajo in iz njih se oglasi blagi zvok budilke: ti-ka ta-ka, ti-ka ta-ka... Dolgo, moreče, kakor popoldne na kmetih.

Skoraj da nisem kriknil in vstal, ko sem ob tej zvezi, ki je nastala iz preustvarjene taktike, prepoznal, da je pravzaprav prišla ura, ko naj bi zvedel resnico o vsakem atentatu, ne le o našem.

Taktika in tika taka sta lahko to in ono; drugo.

To me je razžalostilo, resnice pravzaprav nisem maral, zdaj sta to videla tudi Rajko in gostitelj, zato sta takoj prešla na prijetnejše reči. Žal prepozno.

Zal.

In s tem je povesti konec.

MARKO HUDNIK:

1

JULIJAN O

Sanjaril je in se posmeheval lastnim sanjarjam, vendar se jih ni mogel otrešiti.

(I. B. Singer: Čarovnik)

1. 6. 1978

Čas priprav je potekel, začel bom pisati na čisto.

Seveda so problemi, na vsakem koraku se spotikaš. No, glavni problem je tale: kako ju razmejiti. Namreč dnevnik in roman. Rad bi se posvetil romanu, dnevniku pa se ne znam odreči. In zato, ker dnevnik — taka je pač ta zamisel — ves čas posega v romanu, se zapletam v težave. No, za zdaj jih predvsem slutim.

Dokler so J. ne vrne, lahko napolnim lepo število strani. Recimo, da bom nadaljeval kar v tem tempu: štiri strani krat enainvajset; v treh tednih bom že trdno zasidran v tem tekstu. Skoraj mi več ne bo mogoče uiti iz njega! Sicer pa, kaj se ve: če me bo morila samota, se utegne zgoditi, da bom med enim in drugim šihom napolnil dvajset — trideset strani.

Predvsem pa mi je jasno, da je tale zdajšnja raztresenost po svoje celo koristna. Prav pride meni, prav pride mojemu notranjemu snemalcu. Ta zbežnost mi omogoča, da lahko opravi sproti tisoč drobnih retuš: brez njih ne gre, ne v romanu ne v dnevniku.*

*Kaj si nisem že od malega želel, da bi kdaj pisal dnevnik-roman? V pisateljskih sanjarjih pri sedemnajstih! Takrat sem modro presodil: za to je pa gotovo potrebna najvišja stopnja zrelosti. Bog ve, kje sem pobral to misel. To naj bi bil torej tisti čas zrelosti: danes, jutri in tako naprej.

Glede istovetnosti modelov (tudi Julijana Podbevška štejem mednje) si ne bom delal problemov. Spovedna molčečnost, kajne. Imena in posebne znake bom kajpak sproti spreminjal. Da to ni več isti človek, če na obrazu ali v preteklosti karkoli spremeniš? Seveda ni. Ne le, da ni več isti, sploh ni več človek; in sploh ni več nekaj resničnega. Se bomo potemtakem odslej sprehajali v svetu bledeh senc — in navezovali z njimi nekakšne fantomske stike? Vse tako kaže. Nisem pa prepričan, da se nisem v takem svetu sprehajal že od nekdaj.

Pri prekrščevanju si bom pomagal s »seznamom oseb«, ki sem ga prej začel tako vneto sestavljati. To ni zgolj seznam imen, zraven so še drugi podatki. Stori svojem bližnjemu to, kar si želiš, da bi on storil tebi! Torej jim bo treba spremeniti poklice, barvo las, še kaj? Morda celo zven glasu, morda celo stalna rekla, ki bi jih lahko izdala? — Niti za hip ne jemljem zares možnosti, da se J. ne bi več vrnila v to stanovanje. Prej ali slej se bo vrnila, in če bo spet spala na tej postelji, bo lahko po mojem odhodu v hotel brskala po papirjih. Bo lahko v teh zapiskih našla samo sebe? Ali pa žensko podobo, ki bi ji lahko podžgala tista čustva? Zdaj vsekakor še ni pravi čas za take strahove. Nekam zgodaj smo začeli...

Preden pride do tega, bom s temi hrošči, črkami, napolnil kar precej snežno belih strani. Zdaj je končno napočil čas, da se lahko ukvarjamo s to zadevo.

Soseda z onstran parkirišča bom imenoval kar gospod Jelovšek. Ne: imenoval ga bom tovariš Jelovšek, to

naj bi zbujalo občutek, da gre za napol upokojenega kulturnega aktivista. No, kulturno-prosvetnega; tega dejstva mi ni treba spreminjati.

Če bo J. enkrat proti koncu stopila v ta roman, ji bo ime kar Jasna, da ne bi bilo nepotrebnih preglavic s spreminjanjem inicialke.

Še nekaj besed o sedanjem trenutku. Čeprav sem spal bolj malo, se mi zdi, da nisem truden. Sem pa malce zbežan. Tu nekaj manjka, kaj je to? Vsekakor nekakšno močno čustvo; prav to pa je problem, eden tistih problemov, ki sem jih prej omenil. Vse to bo treba prav zlagoma reševati.

Sicer pa se mi zdi, da se me bo vsak hip lotila nekakšna prešernost, da me bo pognala ven na cesto. Ampak v hipu mi bo vzel smer, ne bom se vedel kam obrniti.

Sonce se po malem skriva. Najprej bom šel po kruh. Po mleko. Konec koncev bo tudi moj junak (Julijan O.) živel od takih preprostih stvari: od hoje v tržnico, od poslušanja avtomobilov, ki se spodaj ustavljajo in speljujejo, od oblačenja in od slačenja, od metanja umazanega perila v kot, od mešanice vonjev, ki prihajajo gor v peto nadstropje. Celo vonj po izgoreli nafti utegne biti po svoji presunljivosti, spomni te na potovanja, na vožnje z avtobusom, na otrdele ude, na jutra v tujem kraju; hkrati pa ti priključijo vrtoglavo, slabost v želodcu, nedoločen strah.

Jelovškova Špela je zadnjič omenila, da čustvena topost (tako je to rekla), čustvena topost, ki jo opaža zadnja leta pri svojem možu, izvira odtod, ker ima tovariš Jelovšek kronično zamašen nos. Zlasti zdaj (junija), ko cvetijo trave. Sam ji je baje nekoč priznal, »da mu vse prihaja od nepričakovanih vonjav, od takih, ki jih pozna od prej, od bog ve kdaj«.

(nadaljevanje)

MARTIN PREŠEREN

IZIGRANA SMRT
IN SUŽNOST

(IZBRANI ODLOMKI)

Ta vojska brani sleherni ped sovjetske zemlje, ta vojska je napravila iz SSSR najsilovitejšo trdnjavo, ki je kdaj koli v zgodovini obstojala. Fašistični pohod na SSSR bo razbit, končal se bo z brezpogojno zmago SSSR, a s popolnim uničenjem zločinske fašistične klike, ki je razbojniški pohod pričela.

SLOVENC!

Razbojniški napad zločinske Hitlerjeve fašistične bande in njenih italijanskih, finskih in romunskih lakajev na SSSR je v prvi vrsti začel s ciljem, da uniči SSSR, kot glavno oporo podjarmljenih narodov, ki se bore za svojo svobodo in kot najsilnejši primer bratskega sožitja svobodnih narodov. Zato je ta napad naperjen proti nam. Poraz teh okupatorjev pomeni vstajanje, osvoboditev in združitev slovenskega naroda.

»Rafel, ali si nor? Če te Nemci dobijo s tem listom, te bodo ustrelili, kot psa. Bodi previden! ga je opozarjal Marko. Tudi Janina je zmajevala z glavo.

»Brez skrbi bodi Marko! Ne boj se! Rafel je list zopet spognil in ga stlačil nazaj za nogavico.

»Sedaj grem k Slavku. Potolžil ga bom s tem letakom. Dal mu bom ta list, naj ga prebere. Prepričan sem, da bo prav gotovo boljše volje in bo lažje prebolel izgnane starše«.

Rafel se je pognal po lesenih stopnicah in izginil za vogalom sosodne hiše.

»Pa misliš Marko, da je vse to res, kar piše na tistem listu?« je v dvomih vprašala Janina.

»Kaj si pa mislila, Janina, to jaz že vse skozi pripovedujem. Saj drugače ne more biti. Rusija je desetkrat močnejša od Nemcev. Sedaj smo dobri. Dolgo se švabarija ne bo pasla pri nas, boš videla.«

Pozno v noč sta se Janina in Marko pogovarjala o dogodkih zadnjih dveh dni. Največ sta razmišljala o letaku, ki jim ga je prinesel Rafel. Premlevala sta vsebino in se nekako pomirila zaradi grozeče selitve.

PO NEVIHTI

Življenje v Markovem mestu se je počasi normaliziralo, posebno, ko so sorodniki in prijatelji izseljenih meščanov zvedeli, da so Nemci vse ljudi iz zbirnega taborišča Št. Vid z vlakom odpeljali v Srbijo. Prihajala so tudi že prva pisma in dopisne karte iz Srbije, seveda cenzurirana.

Izseljenci so poročali, da so jih Srbi nadvse gostoljubno sprejeli, kot brate, da se jih je večina zaposlilo, največ pri kmetih ali pa opravljajo samostojne poklice. Največji optimisti so celo poročali, da se kmalu vrnejo.

Na zidove Markovega mesta so nalepili velike plakate na katerih so prikazovali koliko ruskega ozemlja je že zasedla nemška vojska. Meščani te Göbelsove propagande niso jemali resno. Vsi so bili trdno prepričani, da bo nemška vojska v Rusiji poražena, čeprav je bila že globoko na ruskem ozemlju. Nemški oprničniki, nekdanji petokolonasi in kulturbundovci so se oholo obnašali, bili komisarji hiš izseljenih domačinov, vodje raznih organizacij in upravniški ustanov.

V Markovo mesto je prodrla novica, o čemer se je že nekaj časa susljalo, da so se v jelovških in pokljuških gozdovih in v Karavankah pojavili oboroženi ljudje, katerim pravijo »gošarji«.

Nekateri meščani so vedeli povedati, da jih je več sto. Nemcem ta skrivnost ni ostala prikrita. Prav tako, kot meščani, so bili tudi oni dobro obveščeni o oboroženih ljudeh po gorejskih gozdovih, ki so jih Nemci imenovali »banditen«.

Ta novica o oboroženih ljudeh je meščane hrabrila in jim dajala nove upe, da okupacija ne bo dolgo trajala. »Gošarji« so si pri večini meščanov pridobili tihe simpatije, vendar v to niso verovali vsi, ker jih nihče še ni videl, le govorice so se vztrajno širile.

IVAN JAN

23

MRTVI NE LAŽEJO

povest

»Kaj, lahko samo ugibamo. Sam veš, da je s kamioni mogoče priti samo z dveh strani. Če pomislim, da bodo šli skozi Pečevnik, ne bi bilo primernejšega kraja za napad.«

Aleš je prikimal in še enkrat vprašal:

»Kdaj, kdo bo to? Ko bi mogel povedati natančneje?«

»Vsega mi ni bilo mogoče zvedeti. Če bi bil na vašem mestu, bi jih čakal od jutri naprej vsak dan.«

Kako naivni so ljudje, je obšlo Aleša, ki je večkrat poslušal podobne predloge. Nemijo, da ni nič lažjega, kot spustiti se v dolino in ob cestah čakati Nemce ter jih poškrbati s svincom. Če pri tem pade nekaj partizanov, nič zato. Poleg tega pa je podatek na tako majavih nogah, da bi morda le naš bataljon ali četa zašla v nasprotno zasedo.

Vendar je po kratkem premisleku rekel:

»Rad ali ne, hočem ti verjeti. Ljudi vendar moramo zavarovati. Rečem ti pa tole: Prav dobro veš, da se s temi rečmi ne gre igrati. Če bo zaradi tega kaj narobe, pripiši sebi!«

»Prinesel sem ti dragoceno sporočilo, ti mi pa še groziš, kakor da vam moja glava ni dosegljiva vsak trenutek!«

»Dobro, ne pozabi tega! Kdaj misliš, da bodo prišli?«

»Nemci ponavadi začnejo zjutraj,« je bolj ugibal kot poročal Filip. Njegov glas je bil ustrežljiv in dodal je še:

»Vsi bi radi našli vohilja, ne samo ti. Zato bi želel, da v zvezi s to novico nikomur ne črhneš mojega imena. Tudi Gorskemu ne. Se ti ne zdi tako najbolje. In Martini tudi ne... Saj razumeš?«

Potem je Aleš preudarno rekel:

»Prav.« Misli pa si je: Morda veš več in natančneje, pa se bojiš ali nočeš povedati vsega.

Aleš je hotel že oditi, pa ga je Filip ustavil:

»Čakaj!«

Premaknila sta se h grmovju in Filip je pred Aleša postavil poln nahrbtnik cigaret in tobaka.

»Ali jih ni lepo videti,« se je pohvalil.

Aleš ni vedel, kaj bi rekel. Premagal je sum in se mu zahvalil:

»Ko je najhuje, nas presenetiš s tako dobroto.«

»Ni bilo najlažje, a denar in zveze so še vedno močno orožje!«

Alešu se je mudilo, ker mu Filipovo sporočilo ni dalo miru. Če se bo to res zgodilo, morajo pohiteti, da se potem med ljudmi ne bo širila govorica, kako se zanje niso pobrigali, ko so bili vendar opozorjeni na to. Nemci bi se bolj vpili na vsa usta, da so za vse nesreče krivi banditi. Tudi mladi bataljon bi se lahko preizkusil ob tej priložnosti in se morda celo na novo oborožil. Najbolj pa bi se grizel sam. Če pa Nemcev ne bo, potem se bo o vsem lahko prepričal. Filipa pa ne bo spustil z oči.

V dolino so se spustili kmalu po polnoči. Morali so tvegati. Tudi v bataljonu so ugibali, ali bodo Nemci prišli ali ne, in kje bo to, vendar so se nazadnje odločili. Večji del se je poskril po Pečevniku in se dobro zavaroval, druga skupina pa je šla k drugi cesti, ki je držala v dolino. Nekaj bi v najslabšem primeru opravila tudi ta. Borce pa je bilo treba spodbuditi, kajti udarci in izgube so že preveč razrahljale zaupanje v lastno moč.

Po Aleševem nasvetu so postavili zavarovanje tako, da jih prenetiti skoraj ni bilo mogoče, razen če bi prišla nadnje cela divizija.

Fantje so potihem ugibali, kaj vse se bo še zgodilo ta dan, ko so se natanko ob osmih pokazali Nemci. Na dveh odprtih kamionih. Komandant jih je skozi daljnogled naštel dvaintrideset! Filipov podatek je bil torej v redu. V precejšnji razdalji pa se je približevalo še pet kamionov. To bo preveč! A skozi daljnogled je ugotovil, da so bili prazni! Resnično gredo torej seliti! Nemci so se vozili tako, kot bi šli na izlet. Videti so bili brezskrbni, čeravno so že zavijali v sotesko.

Vedeli so, da se vozijo preseljevat neoborožene ljudi, ki so bili za večino izmed njih le nevsečne številke.

Nenadoma pa so se z robov, ki so se jim ta dan zdeli celo privlačni, vsuli krehajoči rafali! Vmes so usekale tudi ročne bombe in zaživžgali streli iz pušk.

Kamiona sta se najprej pognala naprej, nato pa je bil zadet prvi, skoraj hkrati z njim pa tudi drugi sofer. Nazaj niso mogli več, v hrib ali s ceste tudi ne, spredaj pa je proti njim streljalo tako na goso, da je bilo čuti, kot bi se velikan razkoračil nad dolino in s silnimi rokami spustil čez cesto ognjeni zastor.

Vse se je zavrtelo tako naglo, da ni bilo ne časa ne priložnosti za resen odpor. Vsa njihova vojaška izurjenost to pot ni zalegla. V nekaj trenutkih sta tam običala oba kamiona in je obležalo najmanj petnajst policistov.

Rešilo se jih je le pet, šest. Med prvimi strelili so se zvalili po bregu k potoku na dnu doline. Od tam so skušali nekajkrat ustreliti, nato pa so jo ucvrli s prizorišča.

Takoj nato so se partizani spustili na cesto k prestreljenima kamionoma in pokošanim policistom. Segali so po orožju, ki ga ni bilo lahko dobiti. Močna patrulja pa je za ovinkom postavila zasedo, da bi zadržala druge kamione. Iz soteske se je potem dvignil visok ogenj. Goreli sta obe onesposobljeni vozili.

(nadaljevanje)

Vozniki, ki so prevažali les i Jelovice, so najbolj zaupnim pripovedovali, da so se srečali z oboroženimi ljudmi, ki so jim povedali, da so »slovenska vojska«. Marsikdo se je sam pri sebi spraševal, kaj bo le ta mala peščica oboroženih ljudi opravila, če se spopadejo s tolikšno, dobro oboroženo nemško vojsko. Nekateri so vedeli povedati, da »gošarji« v nočnih urah prihajajo v obrobne vasi Jelovice, da so zelo postavnji fantje, do zob oboroženi, korajžni in drzni, turistovski oblečeni ali pa imajo na sebi jugoslovanske uniforme. Na kapah ali klobukih nosijo rdeče peterokrake zvezde. Vozniki, ki so bili večji del kmetje ali njihovi sinovi, so o srečanjih z njimi molčali. Med njimi so bili tudi taki, ki so v vrečo, kjer je bilo seno za konje potisnili hleb kruha, zaseko, mast ali klobase in vse skupaj na skrivaj oddal oboroženim ljudem, ki so jih srečali na poti.

UPORNA MISEL SLAVKA IN STANETA PRIČENJA ŽIVETI

Napeto vdušje, ki je vladalo v Markovem mestu, se je iz dneva v dan stopnjevalo. Na vzhodni fronti so Nemci s svojimi armadami prodirali v osrčje Rusije. Na Jelovici, Pokljuki in v Karavankah pa so se zbirali oboroženi ljudje, puntarji.

Iz Markovega mesta so pregnali veliko družin v Srbijo. Aretacije posameznikov so se vrstile iz dneva v dan. Begunjski zaporji so se polnili. Nemci so sklicevali sestanke županov in tajnikov, ker so hoteli vedeti za situacijo na terenu, kako se obnašajo ljudje. Ali so sovražno razpoloženi ali se lojalno obnašajo na zadnje ukrepe nemške oblasti.

V Markovem mestu je podtalno-pričel krožiti meč zaupni ljudmi »Slovenski poročevalec«, ki je poročal o bojih na vzhodni fronti in o pripravah za oborožen odpor proti okupatorju. Nevidne priprave za oborožen odpor so dozorevale po načrtih, v največji tajnosti.

Pojavili so se domači denuncijanti in ovaduhi, ker so petokolonasi, kulturbundovci in nemčurji s svojimi odkritim sodelovanjem z okupatorjem svoje informacije o ljudeh izčrpali, nevi jim pa ni bilo mogoče več dobiti. Bili pa so tudi že preveč kompromitirani.

Uporniki so se ob obronkih gozdov Jelovice, Pokljuke in Karavank, sestajali s simpatizerji. Na sestanke so prihajali najbolj zanesljivi ljudje iz doline po skrivnih poteh.

(nadaljevanje)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Vsi trije zbori skupščine občine Radovljica so na 32. seji 28. junija obravnavali osnutek dolgoročnega družbenega plana občine Radovljica za obdobje 1986–1990 in do leta 2000. Sprejeli so osnutek sprememb in dopolnitve statuta občine in osnutek odloka o pogrebnih svečanostih. Delegati so razpravljali o poročilu o uresničevanju stališč in usmeritev za nadaljnji razvoj skupščinskega in delegatskega sistema, o poročilu o varnostnih razmerah in dobili informacijo o vpisovanju učencev v prve letnike usmerjenega izobraževanja. Poslušali so tudi poročilo o delu upravnih organov v letu 1984 in poročilo o zadovoljevanju potreb občanov po zasebni gradnji ter smernice za izvajanje dogovorjenih planov in priprave načrtov. Zbori so sprejeli svoje periodične načrte dela za tretje in četrto tromesečje 1985 in opravili več razrešitev in imenovanj iz svojih pristojnosti.

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti sta na ločeni seji sprejela osnutek sklepa o potrditvi zaključnega računa davkov občanov v letu 1984, osnutek odloka o uvedbi prispevka za vzdrževanje in varstvo cest v občini pa zbor KS. Oba zbora sta sprejela tudi odlok o spremembi odloka o občinskih upravnih taksah.

Zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbor sta nato ločeno razčlenjevala poročilo o uresničevanju stališč in sklepov o nadaljnjem samoupravnem razvoju krajevnih skupnosti. Medtem pa je zbor združenega dela obravnaval tudi osnutek odloka o zazidalnem načrtu in o prenehanju lastninske pravice in ostalih pravic na območju zazidalnega načrta SD – 12/A – Zasip.

Istega dne je zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine sprejel osnutek odloka o pokopališkem redu v občini Radovljica, na katerega je iz javnih razprav po krajevnih skupnostih prispelo veliko tehničnih pripomb in dopolnil. Sprejel je tudi odlok o uvedbi novega naselja Zgornje Laze v krajevni skupnosti Gorje.

Izvršni svet občinske skupščine Radovljica je 25. junija ocenjeval tekoča gospodarska gibanja in uresničevanje poglavitnih ciljev letošnje resolucije. Proučil je poročilo o uresničevanju stališč in sklepov o nadaljnjem razvoju krajevnih skupnosti in predlog samoupravnega sporazuma o sodelovanju in izvajanju skupnih nalog pri načrtovanju in delovanju informacijskih sistemov za podporo odločanju. Sklepal je o vlogi za zasebno gostinsko dejavnost na Goreljeku in proučil pripombe, predloge in stališča na gradivo za seje zborov občinske skupščine.

Na 19. seji predsedstva OK ZKS Radovljica so razpravljali o osnutku dolgoročnega družbenega plana občine Radovljica. Posebno pozornost so posvetili prostorskim, organizacijskim in idejnim vprašanjem pri uresničevanju stanovanjske gradnje v občini.

Občinski komitej ZKS Radovljica je 25. junija obravnaval področje stanovanjskega gospodarstva v radovljiški občini. Za sejo so strokovni delavci oblikovali pregledno gradivo ob planiranju stanovanjske gradnje, komunalnega opremljanja zemljišč, do realizacije gradnje in upravljanja s stanovanji. Razčlenjevali so delovanje stanovanjske samouprave in odnose v stanovanjskem gospodarstvu na osnovi usmeritev programske seje in sklepov predsedstva OK ZKS Radovljica o teh vprašanjih.

Na 4. seji OK ZSMS Radovljica so 28. junija opravili nekaj razrešitev in imenovanj članov predsedstva OK ZSMS, osrednja pozornost pa je bila namenjena razpravi in sklepanju o pripravah na XII. kongres ZSMS leta 1986, aktivnostim OO ZSMS pri kandidacijskih postopkih za skupščinske volitve in za volitve v vodstvo OK ZSMS Radovljica in njegove organe. Spregovorili so tudi o problemih, ki so prisotni pri delu OO ZSMS in o njihovi povezavi z občinskim vodstvom ZSMS Radovljica.

Občinska organizacija ZZB NOV Radovljica združuje 20 krajevnih organizacij in 6 aktivov ZB NOV v večjih delovnih organizacijah in ima 2.991 članov. Članov v dvojnem številu pred 9. septembrom 1943 je še 1.226, od teh je še 16 nosilcev Spomenice 1941 in en narodni heroj. Od vseh članov je 1.358 žensk, v rednem delovnem razmerju je še vedno 91 borcev.

V Zadružnem domu v Ribnem je bila 13. junija letna skupščina Gorenjske turistične zveze, v kateri se združuje 45 turističnih društev in 4 občinske turistične zveze iz vseh gorenjskih občin. Predsednik GIZ Zdravko Črv je v svojem poročilu opozoril tudi na težave v razvoju kmečkega turizma, o namenski uporabi turistične takse, o zanimanju mladih za poklice v turizmu in njihovem šolanju. Posebno so poudarili skrb za varstvo okolja, ki je vedno bolj ogroženo.

Bled, ki letos gosti vrsto pomembnih srečanj, je bil od 18. do 20. junija središče nadaljevalnega tečaja za vodilne instrumentarke iz jugoslovanskih bolnišnic. Za več kot 80 udeleženk je organizirala Univerzitetna ortopedska klinika iz Ljubljane.

V Radovljici so se 18. junija sešli na strokovno delovno posvetovanje izvedenci in drugi vodilni predstavniki SOZD Kemija Ljubljana. Govorili so o razvojnih usmeritvah slovenske kemične industrije in drugih odprtih vprašanjih.

V Gozdarsko kmetijski zadrugi Srednja vas v Bohinju so se sešli na posvet s predstavniki Inštituta za mlekarstvo pri biotehnični fakulteti iz Ljubljane reji in pridelovalci mleka. Spregovorili so o sodobni pridelavi mleka in njeni izboljšavi ter o usposabljanju živinorejcev.

Poleg radovljiške Almire, ki je prejšnji mesec prejela Turistični nagelj, je to priznanje RTV Ljubljana prejela tudi 35-članska delovna skupnost hotela Grad Podvin. To visoko priznanje so prejeli za kakovostno ponudbo, vzorno opremljenost ter za pravilen odnos do gostov, med katerimi je nad 80 % tujcev, predvsem stalnih obiskovalcev tega hotela.

V juniju je 50-članski delovni kolektiv igralnice Casina na Bledu slavil že 20-letnico obstoja in uspešnega poslovanja. Igralnica, ki deluje v sestavi delovne organizacije HTP Bled, ima letos obnovljene prostore v spodnjih prostorih kavarne hotela Park, kamor zahaja skozi celo leto veliko tujih gostov, predvsem iz sosednje Avstrije in Italije. Z ustvarjenim dohodkom veliko prispeva k obogatitvi naložb v turistično infrastrukturo.

V organizaciji občinskega štaba teritorialne obrambe Radovljica in OK ZSMS Radovljica so 24. in 25. junija uspešno izvedli usposabljanje mladih prostovoljcev, ki so zaključili osemletno osnovno šolanje v obrambnih veščinah. Tovrstno usposabljanje sodi v okvir priprav mladincev in mladink za njihovo vključevanje v enote teritorialne obrambe. Praktične vaje so potekale v Ribnem in na območju Jelovice pod vodstvom rezervnih vojaških starešin in članov predsedstva OK ZSMS. Za usposabljanje se je prijavilo nad 30 prostovoljcev.

Na letošnjem 29. sejmu tehnike v Beogradu je svoje najnovejše izdelke razstavljala tudi LIP Bled. Številnim obiskovalcem, med njimi so bili najštevilnejši strokovnjaki z lesarskega področja, so prikazali nove opazne sisteme LG in pode za fasadne odre v gradbeništvu. Za te izdelke so razstavljalci prejeli veliko pohval in ponudb za nakup.

Da še vedno ne moremo brez pogodbenih zaposlitvev, potrjujejo podatki skupnosti za zaposlovanje občine Radovljica. Lani je ta skupnost izdala še 85 soglasij za opravljanje pogodbenih del, kar je le 4 manj kot predlani. Obseg pogodbenih del je bil sicer lani večji, vendar je bilo število pogodbenih delavcev kar za 25 % manjše kot leta 1983. Pogodbeno so zaposlovali na tistih delih, za katera med nezaposlenimi niso dobili ustreznih delavcev.

Po podatkih iz zaključnega računa je bilo v letu 1984 v občini Radovljica porabljeno za izplačilo štipendij iz združenih sredstev skupaj 17.807.287 din. To je sicer šest odstotkov manj od načrtovanega zneska, vendar pa je bilo zbranega precej več denarja. Okoli 18 odstotkov zbranega prispevka iz tega vira je bilo razporejeno za republiško solidarnost in nerazvite občine.

Prispevek k razpravi o osnutku planskih dokumentov o kulturi

PRESEČI MORAMO PASIVNOST IN INERTNOST V ODNOSU DO KULTURE IN KULTURNE POLITIKE V VSEH OKOLJIH

V osnutku dolgoročnega plana občine Jesenice za obdobje 1986–1990 oziroma za določena obdobja do leta 2000 se kakor rdeča nit skozi vsa poglavja vlečejo poudarki na prestrukturiranju gospodarstva, družbenih dejavnosti in upravljanja, povečanju učinkovitosti gospodarjanja in kakovosti samoupravnega odločanja, permanentnem izobraževanju že zaposlenih in sploh na višji kakovosti dela in življenja, vendar pa bo potrebno še marsikaj potestiti, da bodo ta spoznanja prišla v naše zavesti in ravnanje.

Navedeni poudarki so pravzaprav v politični akciji že več let prisotni, kajti vsebovani so tudi v dolgoročnem programu gospodarske stabilizacije, vendar v praksi in življenju zelo počasi prodirajo, čeprav je to edina realna pot, da postopno, kljub nezavidljivim mednarodnim ekonomskim in političnim razmeram, stabiliziramo gospodarstvo in družbene odnose. Ne bi mogli reči, da ni bilo doseženih nekaj kvalitativnih premikov, vendar pa vsaj na našem območju v pogledu navedenih poudarkov nismo kaj prida naredili, ker smo večkrat govorili eno, delali pa drugo in ker ni bilo enotne idejne in politične akcije zavestnih socialističnih sil, kar pa je najtesnejše povezano z njihovo idejnopolično usposobljenostjo. Ta ugotovitev ni pravzaprav nič novega, saj iz zgodovine komunistične partije oziroma zveze komunistov vemo, da je v obdobjih, ko avantgarda ni bila dovolj oborožena z revolucionarno teorijo in akcijsko pripravljenostjo, začelo revolucionarno gibanje upadati. Te ugotovitve so bile potrjene tudi na nedavnih sejah centralnega komiteja ZKJ, ko so govorili o idejni in akcijski enotnosti zveze komunistov, pa vendar praksa kaže, da mnogokje ostajamo le pri ugotovitvah.

Toda ostanimo pri naslovnem vprašanju, to je pri kulturi in kulturni politiki, o čemer je po petmesečni javni razpravi na petnajsti seji 17. junija spregovoril tudi plenum centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije. V teh razpravah ni šlo za to, da bi kakorkoli spreminjali teoretična izhodišča in zgodovinske cilje kulture in kulturne politike v naši socialistični samoupravni družbi, kot so zapisani v programu zveze komunistov in v ustavi, temveč za to, da moramo korenito spremeniti naš dosedanj odnos do kulture v najširšem pomenu besede, mnoge naše dosedanje poglede nanjo in v marsikateri tudi našo dosedanje kulturno politiko. Te razprave, ki jih je sklenil

plenum centralnega komiteja ZKS, naj bi bile predvsem politični dogovor slovenskih komunistov za spreminjanje stanja v kulturi in v odnosu do kulture, glede na to, da je uresničevanje razvojnih ciljev naše družbe skupaj z dolgoročnim programom gospodarske stabilizacije neločljivo povezano z razvojem kulture v najširšem pomenu besede.

Tako smo prišli do naslovnega vprašanja, kako preseči pasivnost in inertnost v odnosu do kulture in kulturne politike v vseh okoljih, glede na to, da se je v občini v razpravo o kulturi vključilo le nekaj deset ljudi in še to predvsem takih, ki se dnevno srečujejo s problemi in nalagami kulture v naši občini. Kako bomo v občini začeli spreminjati stanje in odnos do kulture, če v razprave o tem niso bile vključene vse osnovne organizacije zveze komunistov oziroma vsi komunisti, ki naj bi kot avantgarda začeli v svojih okoljih spreminjati te odnose? Kako bomo začeli spreminjati odnose do kulture in kulturne politike, če najbolj napredne sile v naši družbi niso oborožene, usposobljene za to bitko, ki je sestavni del bitke za gospodarsko stabilizacijo? To pa je v tem času, ko začnemo javne razprave o naslednjem srednjeročnem in dolgoročnem razvoju občine, to je tudi kulture in kulturne politike, še kako pomembno.

Poleg tega, da je glede na veliko povojno urbanizacijo v občini, ki je povzročila izredno heterogenost prebivalstva, krivulja kulturnih potreb in interesov zelo nizka, ob nezavidljivi izobrazbeni strukturi prebivalstva v občini, se še mnogokje srečujemo s pojmovanjem, da je kultura potrošnja oziroma družbena režija, ki le bremeni materialno proizvodnjo. Razen tega tudi nenehno pada delež družbenih dejavnosti v družbenem proizvodu občine, celo izpod nivoja, ki ga do leta 1986 opredeljuje antiinflacijski program v dolgoročnem programu gospodarske stabilizacije, ki opredeljuje, da se mora delež sredstev za splošno in skupno porabo zmanjšati na 30 %. Pa tudi v sedanjem deležu sredstev za družbene dejavnosti je kultura v spodnjem delu lestvice z 2,2 %, pred skupnostjo za zaposlovanje (1,2 %) in raziskovalno skupnostjo (0,2 %).

Odnos do kulture bi lahko ilustrirali še z drugimi podatki, na primer, da smo šele v zadnjem času nekaj malega vložili za investicije, čeprav se povsod otepamo s pomanjkanjem prostora (knjižnica, prireditvene – večnamenske dvorane, prostori za delo odsekov in društev), predvsem na mestnem področju in da je v vseh interesnih skupnostih rešeno vprašanje amortizacije, vzdrževanja objektov in pogojev dela, medtem ko je letos v kulturni skupnosti prvič zagotovljena slaba polovica sredstev v te namene. To pomeni, da imajo kulturna društva in organizacije zagotovljeno le polovico pogojev za svoje delo in namesto da bi se ukvarjali z vsebinskimi, idejnimi in programskimi vprašanji, se bolj ukvarjajo s tem, kako zagotoviti denar za vzdrževanje, najemnino, kurjavo, razsvetljavo ... ob dejstvu, da so letos vsi ti stroški izredno porasli.

S tem smo hoteli le poudariti, da bodo potrebna močna idejnopolična prizadevanja v občini in posameznih okoljih, da se bo odnos do skupne porabe oziroma družbenih dejavnosti spremenil in v okviru tega tudi odnos do kulture in kulturne politike, še posebno, ker se v družbenopolitičnih organizacijah in delegatskih skupščinah premalo zavedamo, da bomo brez primernega vključevanja družbenih dejavnosti v procese družbene reprodukcije še povečevali nestabilnost. To pa zahteva velik preobrat v naši miselnosti in zavesti, ker nas dosedanj razvoj opozarja na velika neskladja in favoriziranje le nekaterih področij. To pa zahteva tudi naša razvojna orientacija za naslednje petletno in petnajstletno obdobje.

Gledano v celoti, navzgor dokument Politika razvoja družbenih dejavnosti kot faktor gospodarske stabilizacije, ki konkretizira izhodišča dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, »so družbene dejavnosti v skladu s sprejetimi cilji politike njihovega razvoja znatno prispevale k povečanju skupnih ustvarjalnih potencialov gospodarstva in družbe (z razvojem znanosti in izobraževanja), izboljšanju delovne in socialne varnosti (z zdravstvenim, otroškim in socialnim zavarovanjem), razširjenosti možnosti za vsestranski razvoj osebnosti delovnega človeka kot proizvajalca in samoupravljalca, pa tudi k uresničevanju splošnih kulturnih, etičnih in humanitarnih ciljev družbenega razvoja (kultura). V tem se kaže njihov bi-

stven pomen in vloga pri ustvarjanju in uresničevanju dolgoročnih stabilizacijskih osnov gospodarstva in družbe.

Med glavnimi cilji razvoja družbenih dejavnosti v okviru politike gospodarske stabilizacije je rečeno: »Z vidika dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije ne smemo zanemariti dejstva, da potrebuje socialistična samoupravna družba izobraženega, kulturnega, zdravega in socialno zavarovanega delavca oziroma delovnega človeka in občana. Z razvojem družbenih dejavnosti nastajajo možnosti za večjo delovno storilnost ter hkrati s tem dohodek, kakor tudi materialna podlaga za osvoboditev človekove osebnosti, etičnih, humanih in kulturnih vrednot vsakega delovnega človeka in občana. Če hočemo ta cilj doseči, moramo s stališča dolgoročnega razvoja nujno računati z večjim deležem sredstev za zadovoljevanje skupnih potreb.

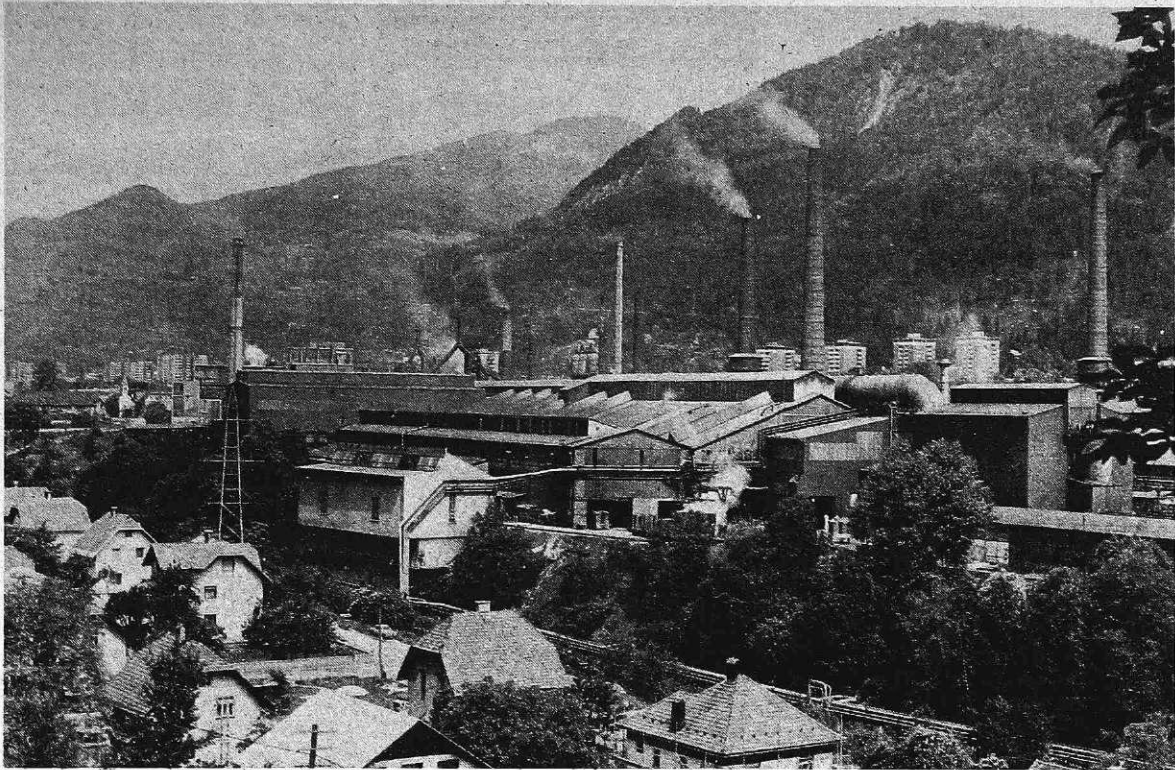
Zadovoljevanje skupnih potreb in interesov pa prizadane krajevne skupnosti, organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti in občino kot celoto, zato se morajo neposredno dogovarjati in določati prednosti pri razvoju in druga vprašanja v zvezi z delom tistih družbenih dejavnosti, za katerih funkcioniranje je odgovorna občina. Pri tem bomo morali v občini bolj natančno opredeliti razvojna merila, ker smo doslej le preveč vse izenačevali, kar je bil tudi vzrok za linearno, namesto selektivno opredeljevanje dejavnosti, ki so najbolj pomembna za družbenogospodarski razvoj. Ta merila bi morala izhajati iz v uvodu navedenih poudarkov našega nadaljnega razvoja. Toda že osnutki razvojnih planov in programov občine in samoupravnih interesnih skupnosti nas opozarjajo na vrzeli med zaželenimi cilji razvoja in možnostmi za njihovo uresničitev.

Če ostajamo pri kulturi, ki je v osnutkih planskih dokumentov zelo ohlapno opredeljena in še vedno pojmovana sektorsko, ne pa kot kulturno politiko, ki jo načelno opredeljuje program zveze komunistov in ustava, potem bo potrebno še veliko stvari dopolniti in razširiti, predvsem pa z idejnopolično akcijo doseči, da bosta kultura in kulturna politika postali sestavina razvojnih programov tudi krajevnih skupnosti in temeljnih organizacij združenega dela. Pri tem moramo izhajati iz spoznanja, ki je bilo poudarjeno v javnih razpravah in na plenumu centralnega komiteja ZKS, da se kulturna politika ne omejuje na področje »bolj ali manj osamosvojenih kulturnih dejavnosti in ustanov – knjižarnosti, gledališča, filma, likovne umetnosti, glasbe, ljubiteljske dejavnosti itd., ampak zajema prav tako

pomembne sestavine in razsežnosti kulture in kulturnosti kot so vzgoja in izobraževanje, znanost, raziskovalno delo, inovativnost pa tudi moralno in vrednotno zavest, kulturo dela in vse tako imenovano področje politične in socialne kulture, vključno s samoupravljanjem, ki postavlja tudi kulturo v popolnoma nov zgodovinski in družbeni položaj ... Zato tudi kulture dela kot sestavine kulturne politike zveze komunistov ne gre pojmovati zgolj kot »dodajanje« kulture dela, kot kulturno scenerijo, ki le od zunaj nekoliko olepša in požlahtni delo, temveč kot ustvarjanje pogojev in sredstev za takšno pojmovanje dela, za takšne proizvodne odnose, tudi za takšno raven tehnologije in organizacije dela, da bo delavec doživljal svoje delo kot ustvarjalni proces, v katerem uresničuje svoje zamisli in razvija svoje ustvarjalne sposobnosti, ne pa kot mučno breme ali sredstvo za golo življenje ... kot je med drugim dejal Boris Majer na že omenjenem plenumu CK ZKS.

Tako pojmovanje kulturne politike, za kar bo potrebna še veliko uporna idejnopoličnega dela, pa mora dobiti svoj odmev tudi v razvojnih programih temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti. Za doseganje v uvodu navedenih razvojnih ciljev in združevanje dela in upravljanja pa je potrebna mnogo višja raven znanja, izobrazbe, tako strokovne kot splošne in tudi mnogo širša kulturna razgledanost samoupravljalca, kot je bilo to potrebno nekdanjemu meznemu delavcu. To je tudi eden od temeljnih pogojev, da bo delavec dejansko in ne bolj ali manj deklarativno odločal o pogojih in rezultatih svojega dela, o razdelitvi in uporabi novostvarjene vrednosti. Le pojmovanje dela kot ene od temeljnih vrednot, kot svobodno združeno delo, osvobodeno vseh izkoriščevalskih razrednih odnosov, dela kot najgloblje človekove potrebe, v kateri se človek potrjuje kot človek, v kateri razvija vse svoje ustvarjalne sile in sposobnosti, nas lahko izvede tudi iz naše današnje gospodarske, kulturne in ne nazadnje vrednostne krize ter nas pože na višjo znanstveno, tehnološko, organizacijsko, gospodarsko in kulturno raven, kakor je bilo poudarjeno na plenarni seji CK ZKS.

Za tako pojmovanje kulturne politike in v okviru tega kulture dela pa bo potrebno v organizacijah zveze komunistov veliko idejnopoličnega usposabljanja, da bi se izognili voluntarističnemu in parcialnemu obravnavanju naših razvojnih usmeritev do konca tega stoletja in tisočletja. Pri tem pa imamo že zaostanek in mnogo truda bo potrebno, da presozremo sedanje pasivnost in mnogokje tudi inertnost.

Panorama

(foto I. Kučina)

UGODNA OCENA PARTIZANSKEGA TABORA

Na zadnji seji OK ZRVS Radovljica, ki je bila 26. junija v Radovljici, so zelo ugodno ocenili letošnjo izvedbo partizanskega tabora, ki so se ga udeležili učenci sedmih razredov osnovnih šol radovljiške občine in je bil izveden v spomin na narodnega heroja Antona Dežmana-Tončka.

Glavni namen partizanskega tabora je obrambno usposabljanje mladosti, zato bodo za naslednji 12. tabor v letu 1986 takoj začeli s pripravami za nadaljnje izboljševanje programa in priporočili RTV Ljubljana, da bi partizanski tabor v letu 1986 posneli za televizijsko mladinsko oddajo.

Dogovorili so se, da bodo na zaključku štiriletnega mandata za 50 najbolj aktivnih članov ZRVS v radovljiški občini organizirali ogled vojaške opreme in orožja v Nikinčih.

V letu 1986 bodo imeli občinsko in krajevno volilne konference, zato bodo takoj vsem KO ZRVS priporočili, naj evidentirajo in kandidirajo v nova vodstva ZRVS predvsem mlade in delovne rezervne vojaške starešine.

Ciril Rozman

Mesto na žalostnem koncu

Mesto na veselem koncu je uvidelo, da s silo ne bodo spremenili žalostnih obrazov mesta na žalostnem koncu. Razporeženim veseljakom je prišlo na misel, da bi poskusili drugače in veseli konci so se začeli preseljevati na žalostni konec.

Kdo ve, zakaj pa se je zgodilo drugače.

Ko so se naselili, so si veseljaki vse bolj prizadevali biti podobni žalostnikom in namesto, da bi dolgi obrazi postali razporeženi, so okrogločični postali kisli in potegnjeni. Ko je še grenkosladkega kruha začelo zmanjkovati za dolgočične, ki so bili v tem primeru domačini, so nekdanji rogovileži postali resnično kiselkasti in dolgočični, nekateri pa so se celo vrnili proti vzhodu.

Je pa nekaj dejstvo: tisti nekateri, ki so se pomešali, imajo zares lepe otroke, ki jim nobena od lastnosti ni odločilno zažnamovala obraza. Od kislih upognjenec in prepotentnih razgrajčev so se narodili normalni ljudje.

Damjan Jensterle

ZANIMIVE RAZSTAVE GORENJSKEGA MUZEJA

V Galeriji v Mestni hiši na Titovem trgu 4 razstavljajo člani Društva likovnih in uporabnih umetnikov Zemun. Razstavo je pripravila Umetniška galerija Stara kapetanija iz Zemuna.

V Mali galeriji v Mestni hiši na Titovem trgu 4 razstavlja akademski slikar Zarko Vrezec iz Ljubljane.

V Galeriji v Prešernovi hiši razstavljata mlada celjska umetnika Borut Hlupič in Branko Vovk.

Razstave bodo odprte do 22. julija.

Vabljeni!

Gorenjski muzej Kranj

KAM SO USMERJENE VIZIJE »USMERJENIH« SREDNJEŠOLCEV

Edo Torkar

Pred menoj sta obe številki VIZIJ, glasila učencev CSUI Jesenice, ki sta izšli v pravkar končanem šolskem letu 1984/85. Glasilo izdaja literarni krožek CSUI pod mentorstvom Mete Poličar in Renate Stare, urejuje ga uredniški odbor na čelu z glavno urednico Blanko Kržišnik, likovna oprema je delo Tatjane Legat, fotografije pa so prispevali Andrej Palovšnik, Jani Novak in Tomaž Rant.

Poleg Vizij je v tem šolskem letu ob kulturnem dnevu na CSUI izšel še BILTEN, ki ga je izdal novinarski krožek CSUI. To je le priložnostna publikacija informativne narave, zato o njem ne bom izgubljal besed.

Prva, jesenska številka Vizij, pri naša na uvodnem mestu sproščen pogovor Alenke Meze in Romane Varl z Jožetom Oblakom, vodjem metalurške, kovinarske, elektro in naravoslovne usmeritve na CSUI. Na vprašanje, katere napake pri dijakih ga najbolj motijo, je Oblak odgovoril: »Ne morem reči, da me njihove napake motijo, saj ima vsak človek svoje napake. Moti pa me vaša brezbrzičnost do perspektive. In prav ta apatičnost, ta vaša nevidna perspektiva vpliva na odnos do okolja in sočloveka. Sploh pa ne morete uspeti, če nimate zastavljenega nobenega cilja.«

Rok Klančnik, tako po kvantiteti kot po kvaliteti nedvomno prvo pero Vizij, je svoje zelo slikovito in neobremenjeno razmišljanje o Prazniku republike zaključil z učinkovito in pesniško domišljeno poanto: »Lajka laja na luno, a luni lajež ni lemež.«

Iz simpatično naivnih, a literarno in miselno nepretencioznih mladostniških razglabljanj o osamljenosti, ljubezni in (ne)razumevanju med ljudmi, ki zavzemajo dober del prostora v tej številki, izstopa spis »Vmes so samo steklena vrata«, v katerem nepodpisani(a) avtor(ica) z veliko mero psihološkega čuta in smisla za detajliranje opisuje svoje obiske pri dedu v starčevskem domu.

Z veseljem preberemo tudi hudo mušna sestavka na temo prve ljubezni, »Ljubezen in rdeč nos se ne moreta skriti« Alenke Meze in »Trdnja-

vo« Daretta Pogačnika. (»Trdnjave so mikavne, vedno znova jih kdo oblega«, ugotavlja pisec.)

Črtici »Idila v belem« in »Rudnik« Andreja Lebana sta zanimivi že zaradi tega, ker se oddaljujeta od prvoosebne intimizma in izpričujejo piščev napor, da bi dogajanje realistično objektivizirali.

Dobrodošla osvežitev je tudi prgišče aforizmov, podpisanih s psevdonimom »Ščukas«. Vsaj ta dva nikakor ni mogoče zamolčati: »Prišel, videl, izgubil živce« in »Pošteni živijo pošteno, hudobni hudobno, leni udobno«. Mogoče ne bi bilo napak, če bi anonimni aforist napisal tudi kaj za Železarja, ki se pač ne more pohvaliti s kvalitetskimi prispevki v tej zvrsti...

Med pesniki v tej prvi številki pa je treba spet pohvaliti Roka Klančnika, predvsem za pesmi »Jutro« in »Sprememu bi«, ki bi zaslužili objavo tudi v kakšnem bolj odmevnem in razširjenem glasilu.

Drugo, pomladansko številko Vizij, začne Vesna Arhar s »poskusom ocene« prve številke; Arharjeva predlaga »radikalizacijo v smislu ostre družbene kritike, saj je položaj šolstva pri nas kratko in malo težak, mezde profesorjev sramotno nizke, mladi strokovnjaki pa živijo brezposelni na cestah, medtem ko ljudje brez znanja, brez kulture in brez sposobnosti dosmrtno zasedajo delovna mesta.« Zaključuje pa tako: »Vizije naj bodo vizije sveta, v katerem bo mladina enakopravna in svobodna.«

Uredniški odbor je predlogu očitno prislusnil in ga upošteval, saj je vso številko glasila namenil »prvi usmerjeni generaciji, ki iz programov pete stopnje odhaja iskati zaposlitev, v JLA ali trkat na vrata fakultet.« Navajam nekaj najbolj zanimi-

vih vprašanj in odgovorov v anketi, ki so jo oblikovalci Vizij izvedli med letošnjimi četrtošolci.

Vprašanje: Čemu usmerjeno izobraževanje? Ali misliš, da je bila reforma srednjega šolstva nujna?

Odgovor: Je predvsem politična iznajdba: izobraziti ljudi, da bodo laže vodljivi.

Vprašanje: Kakšen se ti zdi naš samoupravni sistem?

Odgovor: Naš sistem je v redu, le mi smo zanič.

Vprašanje: Koliko in v čem se je med šolanjem spremenilo tvoje gledanje na svet?

Odgovor: Moje gledanje na svet se je spremenilo v tem, da sem prej gledal na svet skozi okna osnovne šole Kranjska gora, sedaj pa skozi okna jeseniške gimnazije.

Vprašanje: Ali si, oz. želiš postati član ZKJ?

Odgovor št. 1: Ne, ker bi moral plačati članarino.

Odgovor št. 2: Da, moje sanje — lepo stanovanje.

Vprašanje: Meniš, da smo dovolj oboroženi za boje v odraslem svetu?

Odgovor: Ne, za to celo odrasli niso dovolj oboroženi.

Vprašanje: Je tvoj življenjski cilj poklicni uspeh ali srečna družina?

Odgovor št. 1: Prvo je pogoj za drugo.

Odgovor št. 2: Življenjski cilj? Spati z Nastasjo Kinsky.

Med literarnimi prispevki je v tej številki vredno prebrati razmišljanja Matjaža Čebulja (»Protestiram«), Marte Globočnik (»Tvoja usoda — to si ti«), Klemenca X. (»Nekega dne...«) in Roka Klančnika (»Izsek iz zornega kota«).

V poeziji pa je poleg nepogrešljivega Roka Klančnika opazen delež prispevala tudi Mojca Gradišek.

Če je bila jesenska številka Vizij pretežno literarno obarvana in je bila pomladanska bolj družbeno kritično angažirana, nam obe skupaj ponujata dovolj celovit vpogled v mišljenje in čustvovanje jeseniških »usmerjenih« srednješolcev.

PREPRIČLJIV GLASBENI RECITAL FAGOTISTKE BARBARE ULČAR

Pod pokroviteljstvom in v organizaciji Zveze kulturnih organizacij Jesenice je imela v četrtek, 27. junija, v razstavnem salonu DOLIK svoj GLASBENI RECITAL domačinka fagotistka BARBARA ULČAR, diplomantka Srednje glasbene šole Maribor, ki je končala študij 21. junija z najvišjo možno oceno.

Recitali s fagotom sodijo k izjemnim koncertnim dogodkom. Malo je namreč fagotistov, ki bi pomislili na celovečerno koncertantno igro, ker je literature za ta instrument zelo malo, kar pa je napisanega, je za marsikaterega fagotista tudi precej zahtevno.

Fagot sicer pripada skupini tako imenovanih »deficitarnih« instrumentov. Dolga leta je v svetu in pri nas igranje na fagotu bilo namenjeno samo fantom. Dekleta se niso učila tega instrumenta predvsem zaradi nekakšnih »tabujev« in »strokovnih« ugotovitev, da fagot, kot tudi cela vrsta nekaterih pihalnih in trobilnih instrumentov, ni »primeren« za dekleta. Z leti so preživeli tudi taki predsodki in danes je v svetu in pri nas vse več deklet, ki se odločajo tudi za študij fagota in drugih pihalnih in trobilnih instrumentov.

Ena izmed redkih pri nas, posebno še na Jesenicah in na Gorenjskem, je naša domačinka BARBARA ULČAR. Zato je razstavnim salon DOLIK z veseljem sprejel gostiteljstvo glasbenega recitala diplomantke Srednje glasbene šole Maribor, učenke profesorja Joža Baniča.

Njena glasbena pot se je začela na jeseniški glasbeni šoli pri profesorju Ivanu Jenku, ki jo je poučeval sopran kljunasto flavto, učenje flavte je nadaljevala pri učiteljici Dragi Azman in Ivanu Knificu. Že takrat je nastopala na internih in javnih prireditvah šole in različnih drugih koncertih in prireditvah, tudi ob otvoritvah razstav DOLIKA. Pela je v mladinskem mešanem pevskem zboru Blaž Arnič, ki ga je vodil Janko Pribošič. Po uspešno končani jeseniški nižji glasbeni šoli je nadaljevala šolanje na Zavodu za glasbeno baletno izobraževanje v Ljubljani in se preusmerila na fagot. S tem instrumentom je sodelovala v ljubljanskem mladinskem simfoničnem orkestru, s flavto, obo, fagotom ali čembalom pa tudi v pihalnem orkestru Akademije za glasbo v Ljubljani in v okviru tega sodelovanja veliko nastopala. Sedaj občasno sodeluje tudi s celjskim simfoničnim orkestrom.

odločila za starejša glasbena dela za fagot. V tretiranju uporabnosti instrumenta so bile te skladbe dovolj raznovrstne, kar je še bolj podčrtalo solistično uporabnost instrumenta. Tudi ob impulzivnem tonu klavirja je bil ton diplomantkininega fagota dovolj zvočno prodoren, plemenit in lep. Torej je bil izbor primeren, po slogovni orientaciji pa tudi sprejemljiv — dovolj »težak« in v sprejemljivih mejah »lahak« — saj sta Weberjev in Piernejev koncert za fagot deli, ki jih izvajajo tudi vrhunski solisti na fagotu, posebno še SOLO DE CONCERT op. 35, ki je znana skladba francoskega stila in zahteva primerno virtuoznost.

Diplomantka je na svojem recitalu prikazala veliko sposobnost tonskega niansiranja, lepe, naravne, natančne in logično oblikovane prehode iz registra v register. Kantileno, ritmičnost, intonacijo, polnozvočnost vibrata v vseh različnih legah obsega, kot gibčnost z vsemi znanimi karakteristikami fagotovih (težkih) izraznih vrednot in harmonski izraz je podala z zelo zadovoljivim izrazom. Vse štiri skladbe je prevevala svežina igranja, pri čemer so bile izvedbe zelo dobro dognane in postavljene in so bile v celoti prijetno doživljive. Posebno uspešna je bila v fagotski izraznosti KADENC, ki jih je podala sprevno, razgibano in ritmično. Pianistka SLAVICA VALH, ki je spremljala fagotov recital, je uspešno prevzela zahteven klavirski del recitala in z jasno zvočnostjo in muzikalnostjo bila solistki odlična opora.

Tako se nam je predstavila prva mlada jeseniška fagotistka BARBARA ULČAR in potrdila njen glasbeni talent, ki je »nekaj časa blodil« po razsežnih glasbenih poteh in je končno le pristal ob FAGOTU in njenem profesorju, odličnem fagotistu in pedagogu JOŽU BANIČU.

Fagot res ni pogost solističen instrument, ima pa prav tako svoje koncertne možnosti in značilnosti. Zato solistični večer s fagotom predstavlja zanimivo glasbeno srečanje in doživljaje. Na Jesenicah je bil tokrat prvič tak koncert — recital in to

Na letošnjem srečanju glasbenih akademij Jugoslavije je v maju v Zagrebu igrala na slavnostnem koncertu v simfoničnem orkestru, ki je skupaj z zborom in solisti v dvorani Vatroslav Lisinski predstavil Bachov Pasion po Johanesu. Kot članico jeseniškega pihalnega orkestra Jeseniških železarjev se je spominjamo kot solistke s skladbo MOJ MEDVED na lanskoletnem jubilejnem koncertu ob 110-letnici gođb na pihala na Jesenicah.

21. junija je uspešno opravila vse izpite na srednji glasbeni šoli Maribor; študij namerava nadaljevati na Akademiji za glasbo v Ljubljani.

Fagotistka BARBARA ULČAR je v svoj glasbeni recital uvrstila štiri skladbe, ki so med ostalimi bile obvezne tudi kot izpitna snov na diplomskem izpitu: Georg Philipp Telemann-Sonata — f mol, Carl Maria von Weber — Koncert — F dur, Kolomic — Skerco in Gabriel Pierne — Solo de concert op. 35. Mlada diplomantka in njen profesor sta se

domačinke, ki je pokazala veliko možnosti in potrdila, da so njene začetne koncertantne dispozicije za tovrstno uveljavljanje velike, Jeseničanom pa lahko v ponos. Peščica ljubiteljev glasbe je od srca hvaležna organizatorjem in pokrovitelju tega koncerta, ker so nam omogočili, da spoznamo vrednosti še ene odlične domačinke glasbenice. Na žalost tako pomemben, kvaliteten, prijeten, redek... glasbeni dogodek niso »počastili« s prisotnostjo (vsaj iz radevednosti) niti tisti, ki bi po svoji glasbeni opredelitvi (učitelji glasbe, glasbeni pedagogi, pevke, pevci, godbeniki) morali imeti vsaj nekaj glasbenega interesa za tak umetniški dogodek. Nerazumljivo je, da na recitalu ni bilo več diplomantkininih sodelavcev iz pihalnega orkestra? Bili so trije! Tudi člani DOLIKA ob otvoritvah njihovih razstav radi doživijo dober obisk, tokrat pa so tudi oni zatajili, a bili so pokrovitelji in organizatorji recitala!

Franjo Ropret

Društvo za boj proti sladkorni bolezni Jesenice obvešča diabetike, da bo Zveza slovenskih društev za boj proti sladkorni bolezni skupaj z društvom hemofilikov Slovenije naročila v skladu s priporočili zdravstvene službe SOS obeske. SOS obesek je vodotesen in ognjevaren in bo dragocena pomoč ob hipoglikemiji, komi ali v slučaju prometne ali kake druge nezgode.

Na seji zveze slovenskih društev za boji proti sladkorni bolezni je bilo dogovorjeno, da društva čim prej, najkasneje pa do konca julija, sporoče zvezi, koliko obeskov naročajo, istočasno pa pošljejo tudi denar. S takojšnjo akcijo bo zagotovljena dobava in cena obeska. Obesek brez verižice v kromirani izvedbi stane 1 050 din. Za člane, ki bodo medaljone naročili do roka, bo polovico založila Zveza slovenskih društev za boji proti sladkorni bolezni.

Odhor

4. julija praznujemo v Jugoslaviji praznik Dan borca. Na ta dan je leta 1941 generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito sklical sejo politbiroja v vili Vladislava Ribnikarja v Botičevici na ulici št. 5 v Beogradu. Seji so prisostvovali A. Ranković, M. Djilas, I. L. Ribar, S. Žujović in S. Vukmanović. Sprejet je bil sklep, da se od sabotaž in divizij preide v oboroženo vstajo, udarne skupine iz mest in aktivisti, člani komitejev, naj na podeželju začno pomagati organizirati in izvajati oborožene akcije in ustanovljati partizanske odrede. V partizanskih odredih naj se postavijo funkcije političnih komisarjev, v posamezne pokrajine pa naj odidejo člani CK KPJ z izrednimi pooblastili za organizacijo in začetek vstaje. S tem sklepom je KPJ predvidela partizansko obliko vojskovanja kot osnovno obliko oborožene vstaje.

KPJ je v prvih dneh julija 1941 s svojimi 12000 člani imela med ljudstvom že velik ugled, saj so komunisti predstavljali jedro protifašističnega gibanja. Veliko moč pa je predstavljal tudi Zveza komunistične mladine, ki je štela kar 40.000 članov. V duhu teh sklepov je Tito že 12. julija napisal proglas »Narodi Jugoslavije: Srbi, Hrvati, Slovenci, Črnogorci, Makedonci in drugi!«, ki je bil po proglasu z dne 22. junija 1941 (ob napadu Nemčije na Sovjetsko zvezo) tudi najpomembnejši dokument. Zanimivo je, da je Slovenščina poročalec že 11. julija na pobudo 4. julija sprejetih sklepov objavil članek z naslovom »K dejanjem«. KP Slovenije je pobudo KPJ izvajala v dveh smereh: na samem terenu je partija OF organizirala neposredno iz ljudskih množic, ne glede na njihovo prejšnjo strankarsko pripadnost, hkrati pa pozivala vse patriotične skupine na sodelovanje z OF.

Zaradi skoraj sočasnega izida obeh dokumentov (v Proleterju 12. julija in Slovenskem poročevalcu 11. julija) in njune zgodovinske pomembnosti povzemamo oba dokumenta v celoti. Prvi je objavljen v Zbranih delih J. B. Tita (7. knjiga), drugi pa v Zborniku dokumentov (Del VI, knjiga 1, 1952).

NARODI JUGOSLAVIJE: SRBI, HRVATI, SLOVENC, ČRNOGORCI, MAKEDONCI IN DRUGI!

Že več kot tri tedne se bije največji in najbolj krvavi boj v zgodovini sveta. Divje fašistične Hitlerjeve tolpe napadajo in se kot sestradani psi s krvavimi gobci in penastimi jeziki obupno trudijo, da si nagrajijo ogromna bogastva, ki so jih narodi Sovjetske zveze ustvarili in potu svojega obraza. Herojska Rdeča armada pa se bojuje z doslej neznanim junštvom in požrtvovalnostjo; na poziv svojega velikega in genialnega voditelja tovariša Stalina je ustalo vse sovjetsko ljudstvo, da obrani svojo državo in uniči krvave fašistične hijene, ki so si drznile napasti miroljubno in cvetočo državo, njeno mirno delo, njeno kulturo, njeno blaginjo.

Delavci, kmetje in meščani Jugoslavije!

Zastavimo si vprašanje: ali se narodi Sovjetske zveze borijo samo zase? Ali ta njihov orjaški boj proti fašističnim osvajalcem zadeva samo njih? Ne, tudi nas, vse zaslužene narode, vse, ki jim preti nevarnost zaslužnjega, ves kulturni svet. Ali lahko danes en sam kulturni človek zdravega razuma verjame v bedaste laži fašističnih krivoslovov in osvajalcev, da se borijo proti boljševizmu, ker je to v prid evropskim narodom? Ne, v te nove laži fašističnih glavorezcev danes nihče več ne verjame. Ti banditi so vedno našli lažni izgovor, kadarkoli so napadli ali zaslužnjeli kakšno deželo, toda najbolj bedasta in najbolj prozorna laž je njihov izgovor za napad na Sovjetsko zvezo. Ves kulturni svet, vsi narodi zaslužnjene dežle, narodi Anglije, Amerike itd. s prezirom zavračajo te najnovejšje laži Hitlerjeve fašistične bande in peščice njenih zvestih psov v zaslužnjih državah. Vsi ti narodi simpatizirajo z junaškim bojem Rdeče armade, ga občudujejo in so pripravljeni, da pomagajo Sovjetski zvezi v njenem pravičnem boju, ker se zavedajo, da je boj sovjetskega ljudstva hkrati tudi njihov boj. Zavedajo se, da je to boj na življenje in smrt proti največjemu sovražniku človečanske svobode, kulture in napredka. Po vsem svetu je danes že nastala enotna fronta vseh demokratičnih naprednih sil v boju proti temu, nasilju in suženstvu — proti fašizmu.

Narodi Jugoslavije: Srbi, Hrvati, Slovenci, Črnogorci, Makedonci in drugi!

Vso državo so zaslužnjeli in izropali ti isti zločinci, ki so si drznili dvigniti svoje okrvavljene kremplje na Sovjetsko zvezo. V vojni so vas premagali, toda niso vas pokorili. Slavne tradicije bojev za pravico in svobodo vaših dedov ne smejo biti pozabljene. Zdaj je čas, da dokažete, da ste vredni nasledniki svojih slavnih prednikov. Zdaj je čas, napočila je ura, da se dvignete vsi kot en moč v boj proti okupatorjem in njihovim domačim hlapcem, krvnikom naših narodov. Ne ustrašite se še tako hudega terorja sovražnika. Na teror odgovarjajte z množičnimi udarci po najbolj občutljivih točkah fašističnih okupatorskih banditov. Uničujte vse — vse, kar koristi fašističnim osvajalcem. Ne dovolite, da naše železnice prevažajo vojni material in druga sredstva, ki služijo fašističnim hordam v njihovem boju proti Sovjetski zvezi. Iz naše države naredimo oblegano trdnjavo za fašistične osvajalce.

Srbi! Vaši najboljši sinovi se že borijo v hribih proti fašističnim tlačiteljem. To pa ni dovolj, ves srbski narod mora pomagati tem borcem in njihovega boju. Vsi, ki lahko in ki so sposobni, naj vstopajo v partizanske odrede.

Fašistični okupatorji že občutijo močan odpor srbskega naroda in si zato prizadevajo za vsako ceno narediti iz domačih izrodov orodje in podporo zase. To podporo so našli v preziranem izdajalcu Ljotiću, v tako imenovanih komisarjih, na čelu s krvnikom Aćimovićem, to podporo so našli v peščici policijskih psov, kot so Dragi Jovanović, Vujković, Bećarević, Kosmajac in drugi. Ti izrodki srbstva izvršujejo aretacije na ulicah in v domovih; zapirajo komuniste in druge ljudske borce, ki se borijo za tvojo svobodo in jih izročajo fašističnim osvajalcem, ki so zaslužnjeli in izropali tvojo deželo. Te tvoje sinove streljajo množično.

Srbski narod, kaj so zaslužili ti izrodki? Zaslužili so tvoj prezir in sramotno smrt izdajalcev, ki jih mora prejeti slej dоеšči. Srbi, preprečite tem izrodkom izvajanje ukazov njihovih okupatorskih fašističnih gospodarjev. Ves srbski narod mora nuditi najhujši odpor tem hlapcem osvajalcev.

Hrvati!

Strahotno sramoto vam dela ogabni izdajalec Pavelić s svojo ustaško bando, ki ustanavlja nekakšne prostovoljske odrede proti sovjetskim narodom. Hrvati, ne dovolite, da bi en sam prostovoljec šel proti Sovjetski zvezi. Če vas bodo hoteli prisiliti, bežite v gozdove in ustanovljajte partizanske odrede, borite se proti okupatorju in Pavelićevi ustaški bandi. Hrvati, organizirajte se in zrušite uzurpatorsko vladov Pavelića, združite svoje sile s srbskim, črnogorskim, slovenskim in drugimi narodi, ki se že borijo proti okupatorju in njihovim hlapcem. Brez omahovanja se dvignite v boj proti okupatorjem in ustašem, ki so na pohodu proti osvobodilnemu boju Srbov, Črnogorcev in drugih narodov.

Komunisti Hrvatske, Slovenije, Dalmacije, Makedonije itd.!

Ne omahujte niti trenutka, temveč brž organizirajte partizanske odrede. Stopite na čelo osvobodilnega narodnega boja proti okupatorju, kot so to že storili vaši srbski in črnogorski tovariši.

Izkoristite zdaj, v tem težkem položaju, svoje dolgoletne izkušnje. Ne ustrašite se nikakršnih trtežev zdaj, ko gre za osvoboditev narodov, ko fašistični krvoloki pretijo, da bodo iztrebili vse, kar je napredno in svobodno ljudstvo. V boj, tovariši! V boj proti fašističnim hudodelcem, sovražnikom svobode in napredka, v boj za svobodo in nacionalno neodvisnost, v boj za strmoglavljenje fašističnega okupatorskega jarma!

Komunisti, pred vami je težka, toda častna naloga organizirati in izpeljati težak boj s krvoločnimi fašističnimi zločinci. Vedno imejmo pred očmi, da sovjetski narodi prelivajo svojo dragoceno kri v potokih za rešitev vsega človeštva, to pa nam nalaga, da ne omahujemo niti trenutka, da se z vsemi močmi in sred-

stvi borimo v prvih vrstah proti fašističnim zločincem, ki tlačijo našo državo in so napadli veliko in močno Sovjetsko zvezo v upanju, da bodo hitro zmagali in potem lažje podjarmili ves svet. Tem banditom zadaja slavna Rdeča armada vse močnejše in močnejše udarce. Naša naloga je, da na tej naši fronti, v naši državi doživijo fašistični osvajalci polom, da jim ni baza za oskrbovanje fašističnih hord na severu. Bodimo pogumni, bodimo vztrajni, bodimo hitri v akcijah, ker gre za čast naše Komunistične partije kot najbolj borbenega odreda delavskega razreda, gre za čast naših narodov.

Delavci, kmetje, meščani, mladina Jugoslavije!

V boj! V boj proti fašistični okupatorski bandi, ki hoče iztrebiti največje borce našega ljudstva in Slovanov na Balkanu, hoče podjarmiti ves svet, hoče uvesti najbolj strahotno vladavino nad narodi, kar jih pomni zgodovina. V boj, ker je napočil čas, da strmoglavimo okupatorske fašistične jare. V boj, kajti to je naš dolg do sovjetskih narodov, ki se borijo tudi za našo svobodo. V boj, v poslednji boj za uničenje fašistične kuge!

Centralni komite
Komunistične partije
Jugoslavije

K DEJANJEM!

Še nikoli v svoji zgodovini ni doživljal slovenski narod tako globokega borbenega prepoveda kot danes. Aktiviste osvobodilnega slovenskega boja navdaja ponos, da so sinovi svojega rodu!

Reakcionarna suha veja na živem narodovem telesu — peščica gospodskih izdajalcev — se je povsem prodala okupatorjem, narod pa gre z elementarno silo svojo borbeno pot. Njegov osvobodilni boj so vzele v svoje roke njegove ljudske moči. OSVOBODILNA FRONTA SLOVENSKEGA NARODA, ki ji je dala pobudo Komunistična partija Slovenije in ki se ji je na temelju popolne enakopravnosti pridružilo vse, kar misli in čuti odkritosrčno slovensko, je zavzela tak razmah, da jo smemo po vsej pravici imenovati edinega slovenskega predstavitelja. Naj se izdajalci v fašistovskem »sosvetu« se toliko penijo v »predstaviteljskih« frazah, vendar je dejstvo, da razen svojega izdajstva ne predstavljajo nikogar in ničesar, medtem ko pomeni osvobodilna fronta slovenski narod, skoraj enodušno pripravljen za boj. Osvobodilna fronta ima odprta vrata za vsakega zavednega Slovenca, za vsako skupino, ki se želi udeleževati osvobodilnega boja proti fašističnim zatiralcem. Kdor stoji ob strani, ta izloča sam sebe iz najbolj življenjske manifestacije slovenske narodne in osvobodilne zavesti ter skupnosti. Kdor pa bi kakorkoli želel razrušiti sveto in nedotakljivo enotnost Osvobodilne fronte slovenskega naroda, ta bi se s samim takim dejanjem uvrstil med izdajalske pomočnike fašistovskih zločincev.

Osvobodilna fronta množično razvija svojo aktivnost.

Geslo »ne koščka železa ne mrvice živil za okupatorja« postaja temeljno narodno geslo. Agitacija in propaganda zajemata kljub težkim pogojem globoko nelegalnosti vse plasti slovenskega naroda. Zbirke za »Osvobodilni fond« in za pomoč žrtvam okupatorskega nasilja rastejo iz dneva v dan v nove tisoče.

Vse to pa še ni dovolj. Čas zahteva danes že več.

Geslo »ne koščka železa ne mrvice živil za okupatorja« je treba izvajati vse bolj načrtno, vse bolj sistematično, vse dosledneje. Slovenski narod ne sme dovoliti, da bi slovenska zemlja služila kot mirno in idilično zaledje fašistovskim okupatorjem. Okupatorjem je treba rušiti organizacijo zaledja povsod, na vsakem koraku. Hkrati se moramo zavedati, da odpira odhod tisočev preganjanih štajerskih in gorenjskih Slovencev v hribe nove perspektive in nove dolžnosti za naš osvobodilni boj.

Slovenski narod se mora vredno uvrstiti v osvobodilno fronto narodov, ki ji načeljujejo junaški narodi Sovjetske zveze. Več dejanj!

TUDI LETOS PLANINSKI TABOR

Mladinski odsek pri planinskem društvu Jesenice obvešča svoje člane, da tudi letos v času od 18. do 25. avgusta organizira planinski tabor.

Mlajša skupina (1.—4. razred osnovne šole) bo taborila na Mežakli v bližini železarskega doma, starejša skupina pa bo bivala v Maretovem domu v Martuljku.

Tabora se lahko udeležijo člani krožkov vseh osnovnih in srednjih šol. Cena tabora za aktivne člane je 2.000 din.

Podrobnejše informacije dobite v pisarni planinskega društva Jesenice, kjer do 5. avgusta zbirajo prijave. Planinski pozdrav!

Mladinski odsek planinskega društva Jesenice

PRIPRAVE HOKEJISTOV NA NOVO SEZONO

Čeprav smo sredi poletja, privrženci najbolj priljubljenega zimskega športa — hokeja na ledu, ne počivajo. Komaj so zaključili uspešno tekmovalno sezono, že so sredi vnetih priprav za naslednjo.

Marsikdo je z zanimanjem in delno tudi s strahom pričakoval razplet letošnjega prestopnega roka za hokejiste, ker se je veliko govorilo o odhodu nekaterih najboljših jeseniških hokejistov v druge klube. Govorice so govore — lahko jih vzamemo tako ali drugače — vendar upravičeno lahko zadržimo, da smo z razpletom prestopnega roka na Jesenicah več kot zadovoljni. Namesto napovedanih odhodov se je moštvo 21-kratnih državnih prvakov za novo sezono celo okrepilo. Domov so se vrnil Miha Horvat, Suvak in Tičar, ki so v pretekli sezoni igrali pri Vojvodini, v novi sezoni pa bodo v prvem moštvo Jesenic tudi igralci Kranjske gore Smolej, Tišler, Razingar in Kelih. Sedaj je očitno, da prvemu moštvu, ki ga bo v novi sezoni vodil Roman Smolej, ne bo primanjalo igralcev. Moštvo Kranjske gore bo sicer zaradi odhoda štirih igralcev precej okrnjeno in bo potrebno najti ustrezne rešitve, da se bo v novi sezoni lahko kosalo z najboljšimi moštvimi v prvi ligi.

Prva zvezna hokejska liga bo imela v novi sezoni deset moštev in nam obeta še

bolj zanimiv razplet za naslov državnega prvaka. Letos se bo državno prvenstvo začelo že 20. septembra.

Za obe moštvima, Jesenice in Kranjsko goro, tudi poleti ne bo pravih počitnic. Hokejisti redno trenirajo, privoščili si bodo le malo aktivnega dopusta, avgusta pa se že začne nova sezona. Led bo v dvorani Podmežakla pripravljen okoli 20. avgusta. Pred začetkom državnega prvenstva bodo Jeseničani »pilili« igro v Pokalu Karavank, kjer bodo nastopali še ljubljanska Olimpija ter avstrijska prvoligaša Beljak in KAC.

Naše državne pravke pa letos v okviru pokala državnih prvakov čaka še en pomemben nastop. V prvem kolu bodo proti, v drugem kolu se bodo pomerili s prvakom Švice Davosom.

Pri upravi Hokejskega kluba Jesenice so sklenili, da bodo karte za tekme v novi sezoni po 200 dinarjev. Tudi tokrat bodo na razpolago permanentne karte, ki bodo v prodaji 1. avgusta. Cena 3000 dinarjev je izredno ugodna, saj bodo ljubitelji hokeja videli okoli 40 tekem. Karte bodo veljale za Pokal Karavank, državno prvenstvo, kjer bo letos zaradi razširitve lige še več tekem, ter za najbolj kvalitetno tekmo pokala evropskih prvakov. Karte boste tudi letos lahko kupili preko sindikalnih organizacij.

J. R.

ODBOJKA

TURNIR VETERANOV OB 40-LETNICI ŠPORTNEGA DRUŠTVA JESENICE

Odbojkarski klub je v počastitev 40-letnice Športnega društva 16. junija organiziral zanimiv turnir veteranov ekip Kanala, Bleda in Jesenic. Vabljeni so bili tudi veterani OK Fužinar, vendar so udeležbo odpovedali. Kljub temu so ostale tri ekipe v dvorani ŽIC prikazale zelo kvalitetno odbojko.

Že v prvi tekmi je prišlo do odločitve. Jeseničani so igrali s Kanalcami. Po lepi borbi so prvi set osvojili domačini, druga pa gostje. V odločilnem tretjem setu je bila igra enakovredna in borbeno do zaključne žoge. Več športne sreče so na koncu imeli Kanalcami, saj so set osvojili z minimalno razliko 17:15.

Tudi v drugi tekmi je bila igra med Jesenicami in Bledom zelo kvalitetna in borbeno. Ponovno je bil rezultat 2:1, vendar tokrat za Jesenice, saj so igrali sigurneje od nasprotnikov.

V tretji tekmi so se pomerili Kanalcami in Blejčani. Tudi ta tekma je bila kvalitetna in lepa. Več zbranosti in moči so imeli Kanalcami, ki so bili v poprečju tudi najmlajši. V zmagovalni ekipi so nastopili nekdanji slovenski reprezentanti Jelavič, Tušar in drugi. Tekma se je ponovno končala z rezultatom 2:1 za Kanale. Tako so Kanalcami osvojili prvo mesto, drugi so bili Jeseničani in tretji Blejčani.

Pohvaliti moramo Blejčane, ki so v zadnjem trenutku nadomestili ekipo Fužinarja, čeprav so prejšnji dan igrali naporno tekmo. Ob zaključku so prejeli diplome, najstarejši udeležence Viktor Krevselj pa lep pokal.

V popoldanskem času so veterani na prijetnem prijateljskem srečanju obujali spomine na nekdanja tekmovalja.

VETERANI JESENIC REGIJSKI PRVAKI

V preteklem tednu so veterani odbojkarskega kluba Jesenice na tekmovalju za pokal maršala Tita dosegli pomemben uspeh. V sredo so v drugem kolu v gosteh po izredno izenačeni in naporni tekmi premagali ekipo Kamne gorice. Tekma je bila na prostem in je trajala skoraj dve uri in pol. Prva dva seta so osvojili Jeseničani, naslednja dva pa domačini. Šele v zadnjem setu so domačini nekoliko popustili in lepa zmaga je šla na Jesenice.

Za Jesenice so igrali: Divjak, Božič, Prešern, Bergelj, Rössler, Noč. Že naslednji dan, v četrtek, je veterane čakala še težja tekma tretjega kola z mlado ekipo OK Bled, ki tekmuje v drugi slovenski ligi. Omeniti moramo, da sta za ekipo Bled nastopila dva mladinska reprezentanta Ferjan in Homerica in nekdanji reprezentant Udrih. Tekma je bila izredno izenačena in borbeno. Mladi Blejci so pokazali več znanja v kombinacijah in podajah na mreži, medtem ko so bili domačini močnejši v bloku in smeču.

ŠPORTNE PRIREDITVE V POČASTITEV KRAJEVNEGA PRAZNIKA KS ŽIROVNICA

BALINANJE:

V organizaciji društva upokojencev Žirovnica je bil v soboto, 22. junija, balinarski turnir v počastitev krajevnega praznika.

Tekmovalja, ki je bilo letos že devetič, so se udeležili štiri ekipe.

PREDTEKMOVANJA:

TVD Partizan : Rodine 13:4

Upokojenci I. : Upokojenci II. 5:13

Za 3. in 4. mesto: upokojenci I. : Rodine 13:8

Prvo mesto in pokal za leto 1985 je osvojila II. ekipa DU Žirovnica v postavi: Janez Dolžan, Tine Dolar, Srečko Štern in Mirko Strnad.

STRELJANJE Z ZRAČNO PUŠKO:

Zveza vojaških rezervnih starešin Žirovnica je na strelišču osnovne šole Gorenjskega odreda priredila v četrtek, 27. junija, strelsko tekmovalje. Nastopilo je 27 strelcev iz organizacij krajevne skupnosti. Vsaka ekipa je štela 3 strelce.

REZULTATI EKIPNO:

Prvo mesto in pokal v trajno last je osvojila ekipa društva upokojencev Žirovnica s 194 krogi (Mirko Zupan, Janez Dolžan in Janez Zupan), drugo mesto Gasilsko društvo Zabrznica 190 krogov in tretje mesto Zveza rezervnih vojaških starešin 189 krogov.

Med posamezniki je bil najboljši Kogovšek s 75 krogi.

ODBOJKA:

V organizaciji društva TVD Partizan Žirovnica je bil v petek, 28. junija, v osnovni šoli Gorenjskega odreda odbojkarski turnir, na katerem so nastopile štiri ekipe. Vse ekipe so prikazale dobro in borbeno odbojko, tako da so bili tudi gledalci zadovoljni.

Rezultati: Železarna : Železar 2:0, Kropa : Bled 2:1, Bled ml. : Železar 2:0 za 3. in 4. mesto.

Finale: Železarna : Kropa 2:0.

Uvrstitve: 1. Železarna, 2. Kropa, 3. Bled ml., 4. Železar.

MALI NOGOMET:

V soboto, 29. junija, je bil v Vrbi turnir v malem nogometu. Organizator tekmovalja je bil NK »Stol« Vrba Partizan Žirovnica. Nastopila so štiri moštva.

Rezultati: Smuč. skakalci: Stol II 5:1, Stol II : JLA 6:5, za 3. in 4. mesto JLA : Stol II. 9:4 in za prvo mesto Skakalci: Stol I. po izvajanju prostih strelav 3:2.

Uvrstitve: 1. smučarski skakalci, 2. Stol I. Vrba, 3. karavla Matija Verdника, 4. Stol I. Vrba.

M. Klemenec

NA KOLESARJENJU DOBRA UDELEŽBA

V sredo, 26. junija, so v temeljni organizaciji Transport organizirali interno tekmovalje v kolesarjenju. Progo od športnega parka Podmežakla do Blejske Dobrave so udeleženci prekosarili v dveh starostnih skupinah.

V starostni skupini do 35 let je bil najboljši Miloš Kern s časom 22.15, sledijo pa mu Ivo Crv (25.06), Boris Zemva (25.35), Mitja Resman (25.45), Brane Bakic (26.15), Miloš Potočnik (26.45), Robert Bohinc (28.20), Nezir Nesimović (30.15) in Boris Drobniak (40.10).

V starostni skupini nad 35 let je bil najboljši Janez Otrin s časom 26.55, sledijo pa mu Boštjan Soberl (27.00), Jože Kuplek (28.23), Stefan Grah (32.20) in Jože Cufar (34.10).